

Helsinki

Kaarelan yleisten alueiden suunnitelma 2024-2027

Suunnitelmaselostus

LUONNOS 5.1.2024

Tilaaja: Helsingin kaupunki / Kaupunkiympäristö / Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu
Vastuhenkilö: Harald Arlander
Teksti: Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy, Maisema-arkkitehtitoimisto Studio Terra Oy ja Helsingin kaupunki. Luonnonhoidon osuus: Markus Holstein /Helsingin kaupunki
Taitto: Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy
Kartta-aineistot: © Kaupunkimittausosasto, Helsingin kaupunki
Valokuvat ja kartat: Nykytilan valokuvat: Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy, Maisema-arkkitehtitoimisto Studio Terra Oy ja Markus Holstein /Helsingin kaupunki
Analyysi- ja suunnitelmakartat: Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy
Luonnonhoidon osuuden inventointitiedot: Markus Holstein /Helsingin kaupunki
ISBN: ISBN 978-xxx-xxx-xxx-x (verkkajulkaisu), ISBN 978-xxx-xxx-xxx-x (painettu)
ISSN: ISSN xxxx-xxxx (verkkajulkaisu), ISSN xxxx-xxxx(painettu)
Etukannen kuva: Näkymä Kartanonhaan puistoalueelta
Takakannen kuva: Näkymä Klaneettitielle Palikkapolun sillalta

Helsinki

KAARELAN YLEISTEN ALUEIDEN SUUNNITELMA 2024-2027

Suunnitelmaselostus

Kaupunkiympäristön julkaisuja 2024:X

Kuva 1. Malminkartanonhuipun näköalatasanne

Sisällysluettelo

1 Yleisten alueiden suunnitelman sisältö ja tavoitteet	7
2 Kaarelan yleisten alueiden suunnitelman lähtökohdat ja menetelmät	8
2.1 Suunnittelualue	8
2.1.1 Osa-alueet ja aluekortit	10
2.2 Suunnitelman laatimisen vaiheet	11
2.2.1 Yleisten alueiden suunnitelman vuorovaikutus	11
2.3 Alueen suunnittelutilanne	12
2.3.1 Keskeisiä strategisia suunnitelmia	12
2.3.2 Suunnitteluun vaikuttavat ajankohtaiset hankkeet	20
2.3.3 Edellisen yleisten alueiden suunnitelman toteutuminen	21
2.4 Kulttuuriympäristöt	22
2.5 Maisema ja kaupunkiluonto	24
2.5.1 Luontoarvot ja rauhoitetut luontokohteet	24
3 Yleisten alueiden tarveselvitys ja suunnitelma	26
3.1 Yleisten alueiden kehittämissuunnitelma	26
3.2 Verkostotavoitteet	28
3.2.1 Jalankulku-, pyöräily- ja virkistysreitit	28
3.2.2 Viheralueiden palvelut	32
3.2.3 Ekologisten verkostojen kehittämisen tavoitteet	36
3.3 Toimenpidetarpeet	46
3.3.1 Katualueet	46
3.3.2 Viheralueet	47
3.3.3 Luonnon- ja maisemanhoito	48
3.3.4 Hoitoluokkien muutostarpeet ja viheralueiden hoidon tehostaminen	58
3.3.5 Jatkoselvitys- ja muut suunnittelutarpeet	58
4 Hanke-esitykset	61
4.1 Hankkeiden valinnan perusteet	56
4.2 Hankkeiden kuvaukset	62
Pakarituvanpuiston leikkipaikka	62
Kartanonhaan skeittipaikka	63
Kartanonmäen kehittäminen kokonaisuutena	64
Honkasuonpuiston uusi metsäreitti	66
Kartanonkaaren viereinen puustoyhteys	67
Kanneltien suojateiden parantaminen	68
Antinniitty	69
Kannelpolku ja Kaustisenpolku	71
Piianpuisto	73
Von Glanin puisto	76
Tollintie, Tollinpolku, Jägerhornintie, Jägerhorninpolku ja Luutnantinpolku	78
Sukulaispuistojen kunnostus	81
4.3 Hankkeiden rahoitustarve	83
Lähteet	84
Kuvailulehti	86
Presentationsblad	87
Description	88

Liitteet

Liite 1: Aluekortit

Liite 2: Vuorovaikutusraportti

Kuva 2. Mätäjoen Trumpettikoski

1 Yleisten alueiden suunnitelman sisältö ja tavoitteet

Yleisten alueiden suunnitelmat ovat kaupunkiympäristön strategisen ja toimenpiteisiin tähtäävän suunnittelun työväline yleisillä alueilla. Yleisillä alueilla tarkoitetaan Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan hallinnassa ja ylläpidossa olevia katu-, aukio-, tori- ja viheralueita. Yhtä tai useampaa kaupunginosaa koskevat yleisten alueiden suunnitelmat laaditaan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Yleisten alueiden suunnitelmissa ei käsitellä koulujen ja päiväkotien pihvoja, sillä ne kuuluvat kasvatuksen ja koulutuksen toimialan vastuulle. Liikuntapuistot ja lähiliikuntapaikat ovat pääsääntöisesti kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan vastuulla. Yleisten alueiden suunnitelma ei myöskään käsittele maankäytön suunnittelua, kuten asemakaavoitusta.

Tämä yleisten alueiden suunnitelma on laadittu Kaarelan kaupunginosan alueelle kaudelle 2024-2027. Suunnitelmaselostuksen lopussa olevalla kuvailulehdellä on esitetty tiivistelmä yleisten alueiden suunnitelman sisällöstä.

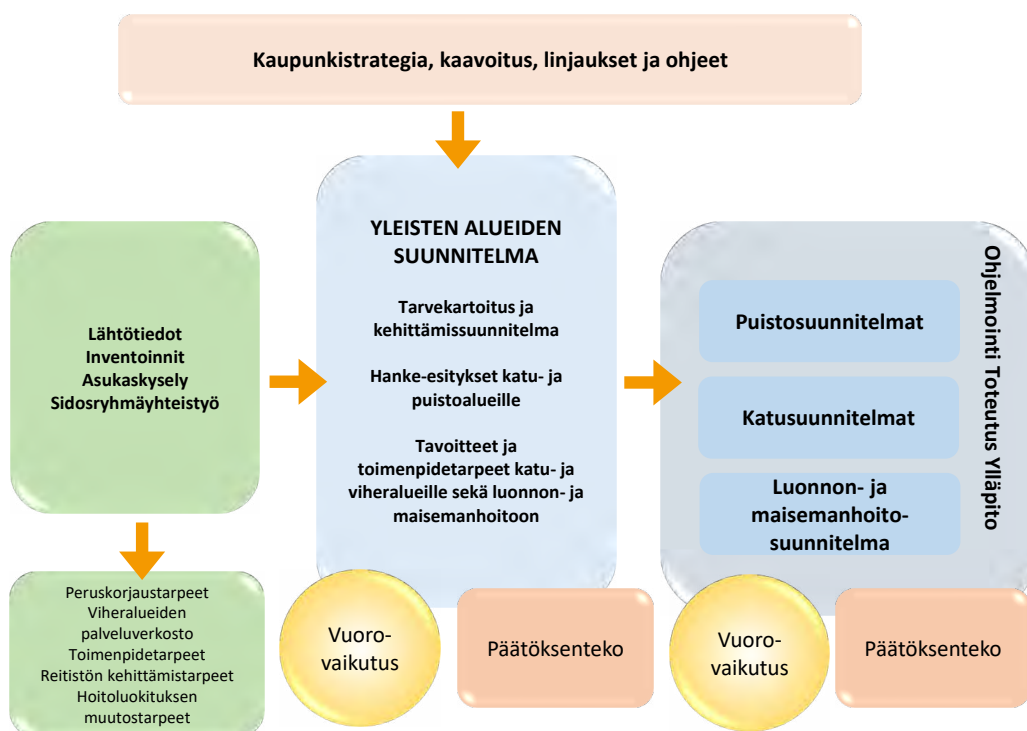
Yleisten alueiden suunnitelman taustana on Helsingin kaupungin arvojen ja strategisten tavoitteiden mukainen alueiden kehittäminen sekä yleisten alueiden käytettävyyden, kaupunki- ja maisemakuvan sekä viihtyisyyden parantaminen. Suunnitelmassa nostetaan esiin alueiden erilaiset ominaispiirteet, joita kehitetään, ylläpidetään ja vahvistetaan. Tavoitteena on tukea suunnittelun kehitystä sen omista lähtökohdista ja tunnistaa alueen myönteistä kehitystä tukevat toimenpiteet. Suunnitelma laaditaan vuorovaikuttaisesti kaupunkilaisten kanssa.

Yleisten alueiden suunnitelma koostuu suunnitelmaselostuksesta, siihen liittyvästä vuorovaikutusraportista sekä

aluekorteista. Niiden pohjalta kaupunkilaiset ja päättäjät saavat kokonaiskuvan alueesta, suunnitelman laatimisesta ja suunnittelun kehittämisestä. Yhteenvedon suunnitelma esittää yleisten alueiden tavoitteen ja kehittämissuunnitelman.

- Suunnitelmaselostus on kooste tehdystä yleisten alueiden suunnitelmasta ja sen työvaiheista. Selostuksessa kuvataan yleisten alueiden tavoitteen. Suunnitelmassa esitetään suunnitelman voimassaolokauden 2024-2027 aikana edistettävät tärkeimmät strategisen kehittämisen painotukset sekä tavoitteelliset kunnostus-, peruskorjaus- ja uudisrakentamishankkeet kustannuslaskelmineen. Suunnitelmaa toteutetaan kaupungin taloudellisen tilanteen puitteissa.
- Vuorovaikutusraportissa esitetään kuvaus suunnittelun aikaisesta osallistamisesta, yhteenvedon yleisten alueiden suunnitelman valmisteluajana saadusta palautteesta sekä vastineet palautteisiin aihepiireittäin.
- Aluekorteissa kuvataan suunnittelun osa-aluekohtaiset ominaispiirteet sekä pitkän aikavälin tavoitteet.
- Lisäksi suunnittelun aikana tuotettiin ja kerättiin toimialan tarpeisiin yleisiä alueita koskevaa kuntotietoa, toimenpidetarpeita sekä verkostotarkasteluja.

Yleisten alueiden suunnitelman kulku osana kaupunkiympäristön toimintaa on kuvattu oheisessa kaaviossa.

Kuva 3. Yleisten alueiden suunnitelman kulku ja seuraavat työvaiheet vuonna 2023.

2 Kaarelan yleisten alueiden suunnitelman lähtökohdat ja menetelmät

2.1 Suunnittelualue

Suunnittelualue sijaitsee läntisen suurpiirin alueella Helsingin luoteiskulmassa. Se käsittää Kaarelan (33.) kaupunginosan lukuun ottamatta Keskuspuistoon kuuluvia viheralueita alueen itäosilla. Aluesuunnitelma käsittää Malminkartanon, Kannelmäen, Hakuninmaan ja Maununevan osa-alueet sekä uudet ja osin vielä rakenteilla olevat Honkasuon ja Kuninkaantammen alueet. Suunnittelualue rajautuu pohjoisessa Vantaan kaupunkiin, idässä Keskuspuistoon, etelässä Kehä I:n Muurinmestarintien osuuteen ja lännessä Konalan toimitila-alueeseen.

Yleisten alueiden suunnitelma käsittää suunnittelualueen yleiset alueet, eli Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan hallinnassa ja ylläpidossa olevat katu-, aukio-, tori- ja viheralueet, sekä katualueiden katuvihreän. Suunnitelman tarkasteluihin on otettu tarvittavilta osin mukaan myös suunnittelualueen ulkopuolisia alueita, jotka vaikuttavat mm. ekologisten verkostojen jatkuvuuteen sekä palvelu- ja reittiverkoston yhtenäisyyteen ja kattavuuteen. Suunnittelualueen kokonaispinta-ala on noin 835 hehtaaria.

Suunnittelualueella on:

- kaavoitettuja viheralueita 342 hehtaaria, joista
  - rakennettuja puistoalueita on 40 hehtaaria
  - niittyjä ja maisemapeltoja 70 hehtaaria
  - taajamametsiä 157 hehtaaria
- kaavoitettuja katualueita 188 hehtaaria, joista
  - ajoratoja 114 hehtaaria
  - katuvihreää 39 hehtaaria
- kaavoitettuihin viher- ja katualueisiin sisältyviä jalankulku- ja pyöräilyreittejä 43 hehtaaria

Suunnittelualueen laajimmat yhtenäiset viheralueet sijoittuvat Mätäjokilaaksoon sekä Malminkartanonhuipun ja Honkasuon länsiosan alueelle. Laajimmat metsäalueet sijaitsevat Honkasuon länsiosissa ja Malminkartanonhuipun pohjoispuolella sekä Kartanonmetsän alueella. Kartanonmetsän alue on yksityisessä maanomistuksessa. Maaston korkeusasema vaihtelee Mätäjoen rannan + 15 metristä (N2000) lähes + 91 metriin (N2000) Malminkartanonhuipun laella. Malminkartanonhuippu on Helsingin korkein kohta ja merkittävä maisemallinen maamerkki.

Suunnittelualueella on arvo- ja suojelukohteita, kuten muinaisjäänneksiä, rakennettuja kulttuuriympäristöjä sekä asemakaavassa suojeltuja rakennuksia ja alueita. Viherympäristön kannalta merkittävimpiä arvokohteita ovat Mätäjokilaakso sekä Malminkartanonhuipun täyttömäki. Näille alueille on tiivistynyt paljon maisemallisia, ekologistia ja virkistysellisiä arvoja. Mätäjokilaakson läpi virtaava Mätäjoki muodostaa alueella tärkeän ekologisen käytävän ja vir-

kistyksellisen vetovoimakohteen. Jokilaakson alueella on myös paljon kulttuurihistoriallisia arvokohteita, kuten Malminkartanon kartanoympäristön alue (nk. Kartanonmäki) ja useat muinaisjäännealueet mukaan lukien valtakunnallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi (RKY) määritellyt ensimmäisen maailmansodan linnoituslaitteet.

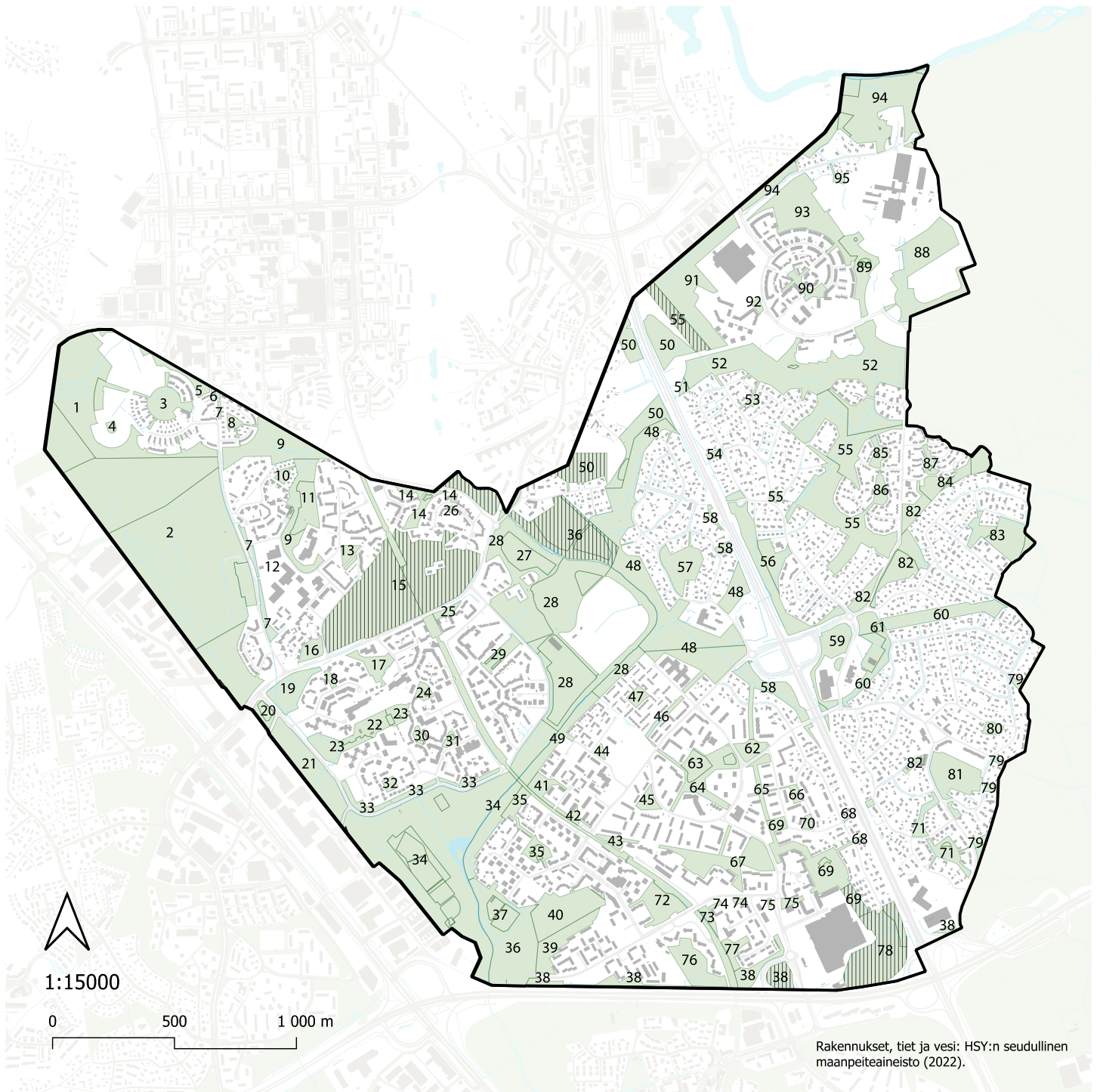
Suunnittelualueen läpi kulkee pohjois-eteläsuuntainen Kehärata. Radan kaksi asemaa Kannelmäessä ja Malminkartanossa ovat tärkeitä liikenteellisiä solmukohtia ja kohtaamispaikkoja. Suunnittelualueen halki kulkee myös pohjois-eteläsuuntainen Hämeenlinnanväylä.

Kaarelan asuinalueista Kehäradan varressa sijaitsevat Malminkartano ja Kannelmäki sekä koillisosassa sijaitseva Kuninkaantammi ovat kerrostalovaltaisia alueita ja Keskuspuiston reunalla sijaitsevat Maununneva ja Hakuninmaa sekä luoteisosassa sijaitseva Honkasuo ovat pientalovaltaisia alueita. Asuinalueet ovat rakentuneet eri vuosikymmeninä ja ne muodostavat rakennuskannaltaan paikoin hyvin yhtenäisiä kokonaisuuksia, mikä luo eri alueille tunnistettavan kaupunkikuvallisen ilmeen ja identiteetin. Vanhimpia asuinalueita ovat 1950-luvulta rakentuneet Maununevan ja Hakuninmaan pientaloalueet sekä Vanhan Kannelmäen kerrostalovaltainen asuinalue. Vanhaa Kannelmäkeä ympäröivä Kannelmäen alue on rakentunut 1970-1980 -luvuilla. Malminkartano on rakentunut 1980-1990 -luvuilla. Uusimpia asuinalueita ovat Kuninkaantammi ja Honkasuo, jotka ovat rakentuneet 2010-luvulta eteenpäin ja ovat paikoin yhä rakenteilla.

Suurin osa Kaarelan alueen julkisista ja kaupallisista palveluista on keskittynyt Kannelmäen ja Malminkartanon alueille. Isoin kaupallisten palvelujen keskittymä on kaupakeskus Kaari Kannelmäen kaakkoisosassa Muurimestarintien pohjoispuolella. Kaarelan alueella on useita päiväkotia sekä viisi peruskoulua, jotka ovat Kannelmäen peruskoulu (vuosiluokat 1-9), Malminkartanon ala-asteen koulu (vuosiluokat 1-6), Pihkapuiston ala-asteen koulu (vuosiluokat 1-6), Apollon yhteiskoulu (vuosiluokat 7-9) ja Suomalais-venäläinen koulu (vuosiluokat 1-9). Suomalais-venäläisessä koulussa toimii myös lukio. Alueella on kaksi nuorisotaloa, jotka sijaitsevat Malminkartanossa ja Kannelmäessä. Kannelmäen aseman vieressä sijaitsee Kanneltalon kulttuurikeskus. Malminkartanossa ja Kannelmäessä on terveysasemat.

Vuodenvaihteessa 2022/2023 Kaarelan alueen väestö oli 31 047 asukasta. Pääkaupunkiseudun vuosien 2022-2036 väestöennusteen mukaan Kaarelan väestö tulee kasvanemaan reilulla 3000 asukkaalla vuoteen 2030 mennessä.

Viheralueet

- Suunnittelulueen raja
- Viheralueet
- Yksityisessä omistuksessa oleva alue

1. Honkasuonpuisto
2. Malminkartanonhuppu
3. Perhosniitty
4. Keltaperhosenpuisto
5. Niittyperhosenpuisto
6. Leiripuisto
7. Naapuripellonpuisto
8. Haapaperhosenpuisto
9. Pihkupuisto
10. Urpuisto
11. Leikkipuisto Kaunokki
12. Sydänpuunpuisto
13. Kaarnapuisto
14. Ruukkilan puisto
15. Kartanonmetsä
16. Toiskanpuisto
17. Arentipuisto
18. Pikku-Arentinpuisto
19. Muinaismuistoalue
20. Malminkaranon koirapuisto

21. Kartanokaaren puisto
22. Leikkipuisto Piika
23. Pianpuisto
24. Puustellinmäki
25. Käyräpolun puistikko
26. Rautakauden hauta-ruonio
27. Malminkartanon omenatarha
28. Kaarelanpuisto
29. Von Glanin puisto
30. Renginmäki
31. Pakarituvanpuisto
32. Renginpuisto
33. Kartanonkaaren istutusvallit
34. Kartanonhaka
35. Pasuunapuisto
36. Mätäjoenvarsi
37. Leikkipuisto Trumpetti
38. Kehä I / Muurimestarintie
39. Aurinkokallio
40. Rumpupolunpuisto
41. Soittoajanpuisto
42. Soittajanpolku Puistokasita
43. Tahtipuisto
44. Posetiivaripuisto
45. Pieni kannelpuisto

46. Jussin puisto
47. Kielipolun korttelipuisto
48. Runolaulajantien puisto
49. Mätäjokilaako
50. Hämeenlinnanväylän lähivirkistysalue
51. Hämeenlinnanväylän suojavyöhyke
52. Helene Schjerfbeckin puisto
53. Kovelipuisto
54. Vakkapuisto
55. Hakunimaan puisto
56. Kalanninpuisto
57. Häkansberg
58. Hämeenlinnanväylä
59. Kaarelanraitti
60. Pitkäpuisto
61. Leikkipaikka Estetie
62. Etelä-Kaarelan urheilukenttä
63. Leikkipuisto Kannelmäki
64. Vanhaistenpuisto
65. Pajupöllintien puistometsä
66. Paimenhuilunpolun korttelipuisto
67. Kannelkallio
68. Tanotorventien puistikko
69. Antinniitty
70. Paimenhuilunpolun kulmaus

71. Kirjokivenpuisto
72. Mikonmäki I
73. Kaustisenpolun korttelipuisto
74. Pelimannintien puistikko
75. Kantelettarentien kulmaus
76. Viulupuisto
77. Mikonmäki II
78. Raikukallio
79. Keskuspuisto
80. Vuorilinnakkeenpuisto
81. Lavettipuisto
82. Nevapuuisto
83. Leilipuisto
84. Sisäruusunpuisto
85. Kuopuskenpuisto
86. Eskoisenpuisto
87. Serkustenpuisto
88. Ellen Thesleffin puisto
89. Vennynpuisto
90. Taidemaalarinpuisto
91. Maria Wiikin puisto
92. Avajaispuisto
93. Fanny Churbergin kallio
94. Kuninkaantammenpuisto
95. Vesimittarinpuisto

2.1.1 Osa-alueet ja aluekortit

Suunnittelualue on jaettu yhdeksään osa-alueeseen. Osa-aluejako perustuu erityisesti alueiden maisema- ja kaupunkikuvallisiin ominaispiirteisiin, maankäyttöön sekä kaupunkirakenteeseen. Kustakin osa-alueesta on laadittu erillinen aluekortti, joka on tiivistetty kuvaus alueen perustiedoista ja arvoista, yleisten alueiden säilytettävistä ja kehitettävistä ominaispiirteistä sekä pitkän tähtäimen tavoitetilasta. Aluekorteissa on kuvattu myös maisemahoidollisia ja verkostollisia tavoitteita mm. metsä-, niitty- ja siniverkostoa koskien. Alueen kahdesta laajimmasta viheraluekokonaisuudesta, Mätäjokilaaksosta sekä Malminkartanonhuipusta ja Honkasuon länsiosasta, on laadittu kartat koskien nykyistä maisematilaa ja sen kehittämistavoitteita.

Osa-alueet:

1. Honkasuo
2. Malminkartanonhuippu ja Honkasuon länsiosa
3. Malminkartano
4. Mätäjokilaakso
5. Kannelmäki
6. Vanha Kannelmäki
7. Maununneva
8. Hakuninmaa
9. Kuninkaantammi

Kuva 4. Osa-alueet

2.2 Suunnitelman laatimisen vaiheet

Kaarelan yleisten alueiden suunnitelma on laadittu pääosin vuosien 2022-2023 aikana. Yleisten alueiden suunnittelu käynnistettiin vuonna 2018 asukaskyselyllä sekä vuosien 2018-2020 aikana tehdyllä maastoinventoinnilla, jotka laadittiin Maisema-arkkitehtitoimisto Studio Terra Oy:n toimesta. Syksyllä 2018 järjestettiin myös kaksi vuorovaikutustilaisuutta 28.11.2018 ja 4.12.2018. Suunnitelman laatiminen jäi kuitenkin kesken, ja työtä jatkettiin vuonna 2022 Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy:n toimesta. Suunnitelman pohjana on hyödynnetty vuoden 2018 asukaskyselyn tuloksia ja vuosien 2018-2020 maastoinventointeja. Lähtötietoja työn pohjaksi kerättiin myös keväällä 2023 kaupungin eri asiantuntija- ja vastuutahojen kesken järjestetyissä haastatteluissa. Haastattelut koskivat mm. asemakaavoitusta, puistojen ja katujen suunnittelua ja kunnossapitoa, liikuntapalveluita, kulttuuriympäristöjä, kaupunkiudistusta ja toiminnanohjausta.

Suunnitelman laatimisesta tiedotettiin Uutta Länsi-Helsinkiä-tilaisuuksissa 23.11.2022 ja 11.10.2023. Suunnitelmaluonnos asetettiin nähtäville Helsingin kaupungin verkkosivuille Kerro kantasi -palveluun 12.1.2024. Suunnitelmaluonnokseen liitteineen oli mahdollista tutustua ja antaa palautetta aikavälillä 12.1. - 2.2.2024. [Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi suunnitelman x.x.2024.](#)

Yleisten alueiden suunnitelman laadintaprosessista vastasi Helsingin kaupungilla maisema-arkkitehti Harald Arlander. Suunnitelman työryhmään ovat kuuluneet lisäksi Helsingin kaupungilta suunnitteluvastaava Tiina Saukkonen, metsäsuunnittelija Markus Holstein ja liikenneinsinööri Ville Andersson. Suunnitelman laadinnasta on vastannut Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy, jonka työryhmään ovat kuuluneet Niina Alapeteri, Hanna Poutanen, Veikka Väinämö ja Topias Suokas. Katujen aluesuunnittelun osalta Näkymä Oy:n alikonsulttina on toiminut Finnmap Infra Oy, jonka työryhmään ovat kuuluneet Marko Ranta ja Kati Paronen.

2.2.1 Yleisten alueiden suunnitelman vuorovaikutus

Yleisten alueiden suunnitelman vuorovaikutusraportissa ([suunnitelmaselostuksen liite 1](#)) esitetään yhteenveto suunnitelman valmisteluajana saadusta palautteesta sekä vastineet palautteisiin teemoittain. Vuorovaikutuksen eri vaiheiden menetelmät ja kuvaukset sekä muut tarkemmat aineistot ovat vuorovaikutusraportin liitteenä.

Kuva 5. Katuympäristöä Honkasuon uudella asuinalueella

Kuva 6. Katuympäristöä Kuninkaantammen asuinalueella

2.3 Alueen suunnittelutilanne

2.3.1 Keskeisiä strategisia suunnitelmia

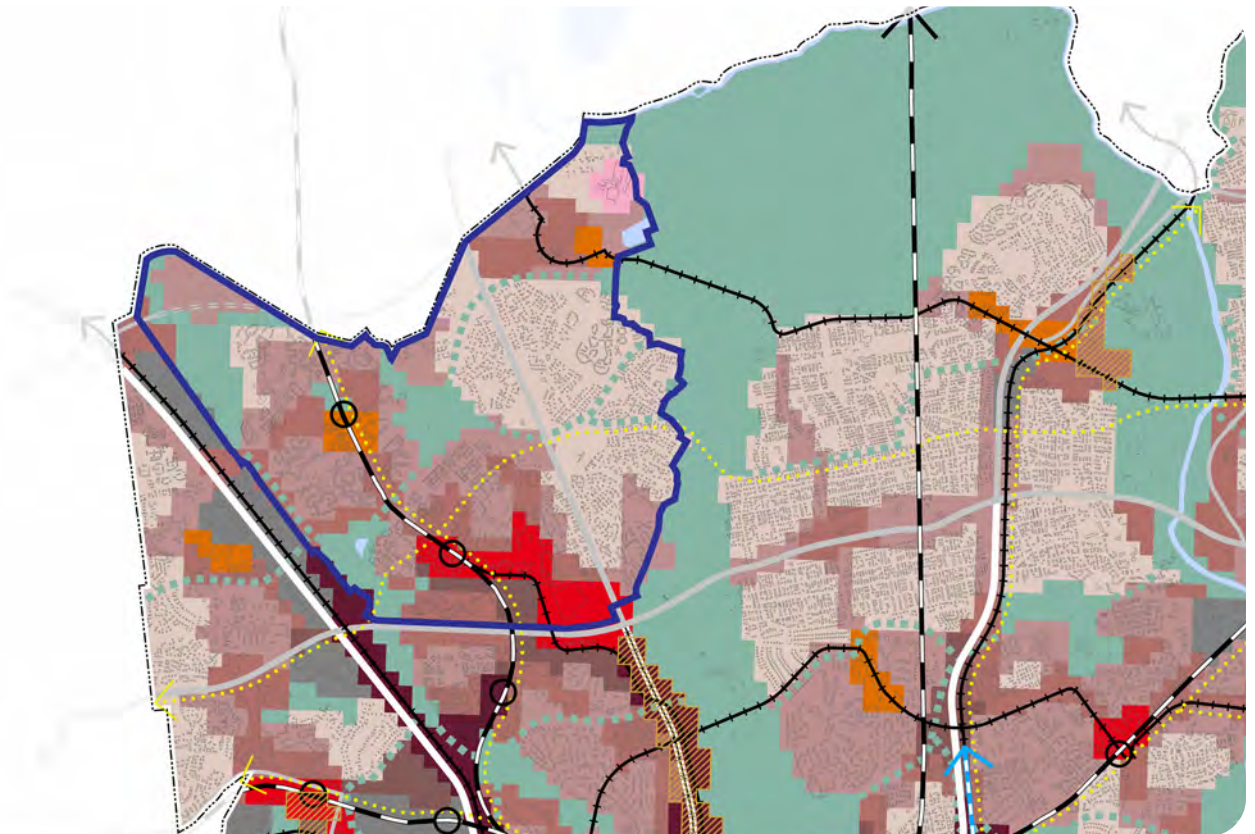
Strategisia suunnitelmia pyritään toteuttamaan tarkemman suunnittelun, kuten asemakaavoituksen, yleisten alueiden suunnitelmien sekä puisto- ja katusuunnitelmien kautta.

Helsingin yleiskaava 2016

Suunnittelualueella on voimassa Helsingin yleiskaava 2016. Kannelmäen aseman seutu on merkitty liike- ja palvelukeskustaksi (C1). Liike- ja palvelukeskusta-alue ulottuu asemalta Kauppakeskus Kaaren kohdalle Muurinmestarin tien ja Hämeenlinnanväylän risteykseen. Malminkartanon aseman ympäristö ja Kuninkaantammen kaakkoisosa on osoitettu lähikeskustoiksi (C3). Kuninkaantammen koillisosaan on merkitty myös yhdyskuntateknisen huollon alue. Kaavassa ruskeansävyiset alueet on osoitettu asuntovaltaisiksi alueiksi merkinnöin A1, A2, A3 ja A4. Asuntovaltaiset alueet eroavat toisistaan ensisijaisesti korttelitehokkuudessa; A1-alueilla tavoitellaan tiivistä kaupunkirakennetta yli 1,8 korttelitehokkuudella, kun taas A4-alueella pääasiallinen korttelitehokkuus on 0,4. Asuntovaltaiset alueet kattavat suurimman osan suunnittelualueesta.

Yleiskaavassa esitettyjä alueen keskeisimpiä virkistys- ja viheralueita ovat Malminkartanonhuippu sekä Mätäjo- kilaaksossa sijaitsevat Kartanonhaka ja Kaarelanpuisto. Suunnittelualue rajautuu idässä Keskuspuiston laajaan viheralueeseen. Viheryhteyksiä on merkitty Kartanonhaan ja Kaarelanpuiston välille Mätäjoen varteen, Kartanonhaasta pohjoiseen Malminkartanonhuipulle sekä Kaarelanpuistosta Hakuninmaan ja Maununnevan läpi Keskuspuistoon.

Suunnittelualueelle tai sen lähiympäristöön on yleiskaavassa esitetty kolme pikaraitiotielinjausta: etelästä Hämeenlinnanväylää pitkin Kanteletettarentielle ja Kannelmäen asemalle johtava linja (Hämeenlinnanväylän pikaraitiotie), Itä-Helsingistä Keskuspuiston läpi Kuninkaantammen ja sieltä pohjoiseen Vantaalle johtava linja (Jokeri 2) sekä Vihdintien suuntainen linja (Vihdintien pikaraitiotie). Pyöräilyn tavoiteverkon osat on esitetty keltaisella piste- viivalla. Suunnittelualueen läpi kulkevia reittejä on kaksi; Kehärataa mukaileva pohjois-eteläsuuntainen reitti sekä Kannelmäen ja Maununnevan poikki kulkeva itä-länsisuuntainen reitti. Linjaukset ovat ohjeellisia, ja ne tarkentuvat erillisten suunnittelu- ja päätöksentekoprosessien kautta.

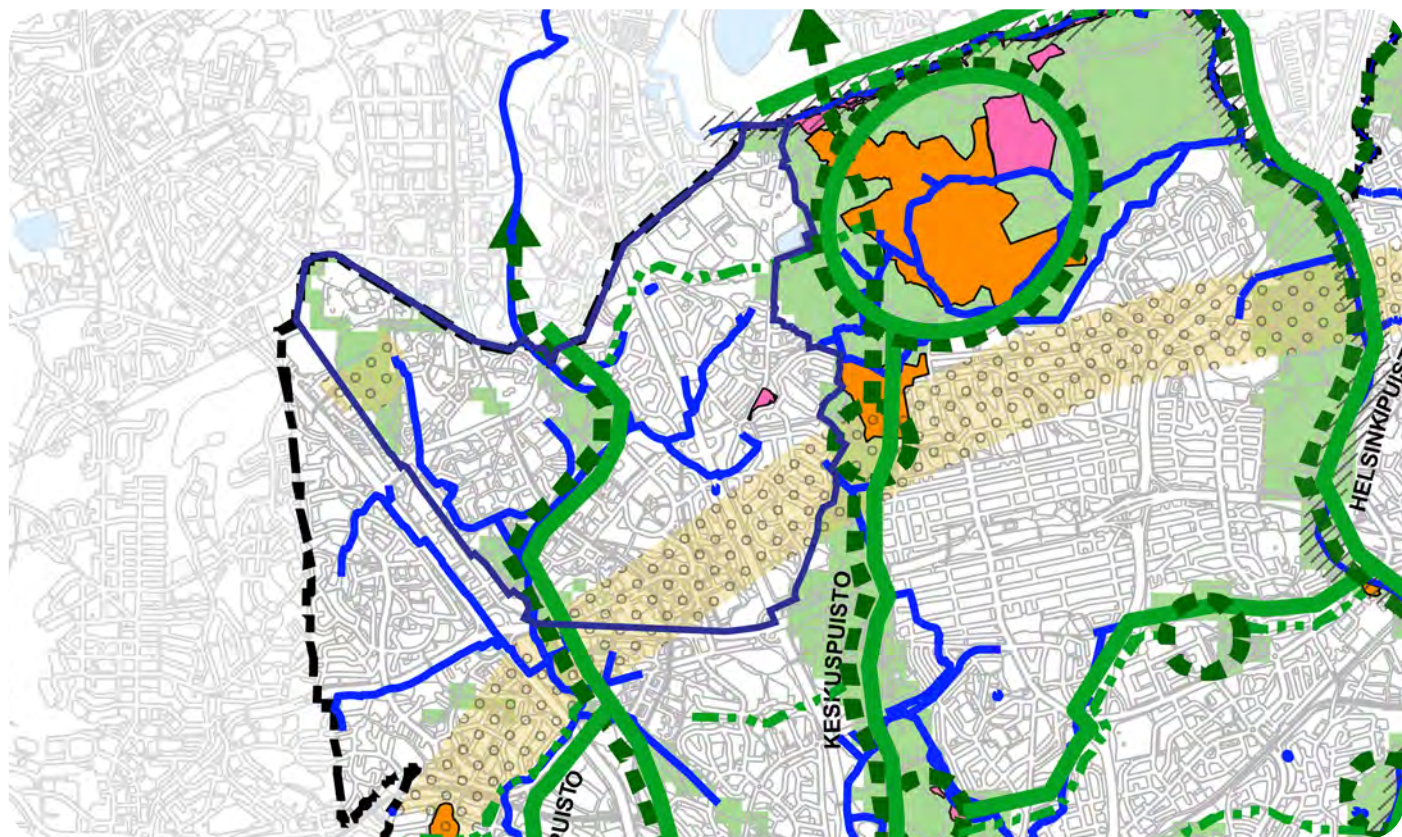

Kuva 7. Ote Helsingin yleiskaavasta 2016. Suunnittelualue on rajattu sinisellä viivalla.

Yleiskaavan yhteydessä on laadittu myös tarkentavia teemakarttoja. Virkistys- ja viherverkoston 2050, kaupunkiluonnon ja kulttuuriympäristön teemakartoilla on esitelty suunnittelualueelle tarkennuksia, jotka eivät tule esille yleiskaavan pääkartalla. Mätäjoki on esitetty Kaupunkiluonnon teemakartalla yleiskaavan pääkartalla esitettyjen virkistys- ja viheralueiden lisäksi kaupunkiluonnon ydinalueena ja ekologisena yhteytenä sekä osana metsäverkostoa. Mätäjoen pohjoisosasta on esitetty kehitettävä metsäverkostoyhteys Hakuninmaan pohjoissivulta kohti Keskuspuistoa. Mätäjoen yhteys on osa kaupungin vihersormia ja niiden läntisintä osaa Länsipuistoa, joka ulottuu aina Laajalahdelta Mätäjokea myötäillen kohti sen alkulähteitä Vantaan kaupungin puolella. Mätäjoki sivu-uomineen on esitetty lisäksi osana merkittävää siniverkostoa. Malmin kartanonhuippu sekä Pitäjänmäestä Kannelmäen ja Maunannevan läpi Itä-Helsinkiin asti jatkuva yhteys on esitetty osaksi niittyverkostoa.

Kuva 8. Kannelmäen aseman viereinen Sitratori ja Kanneltalo

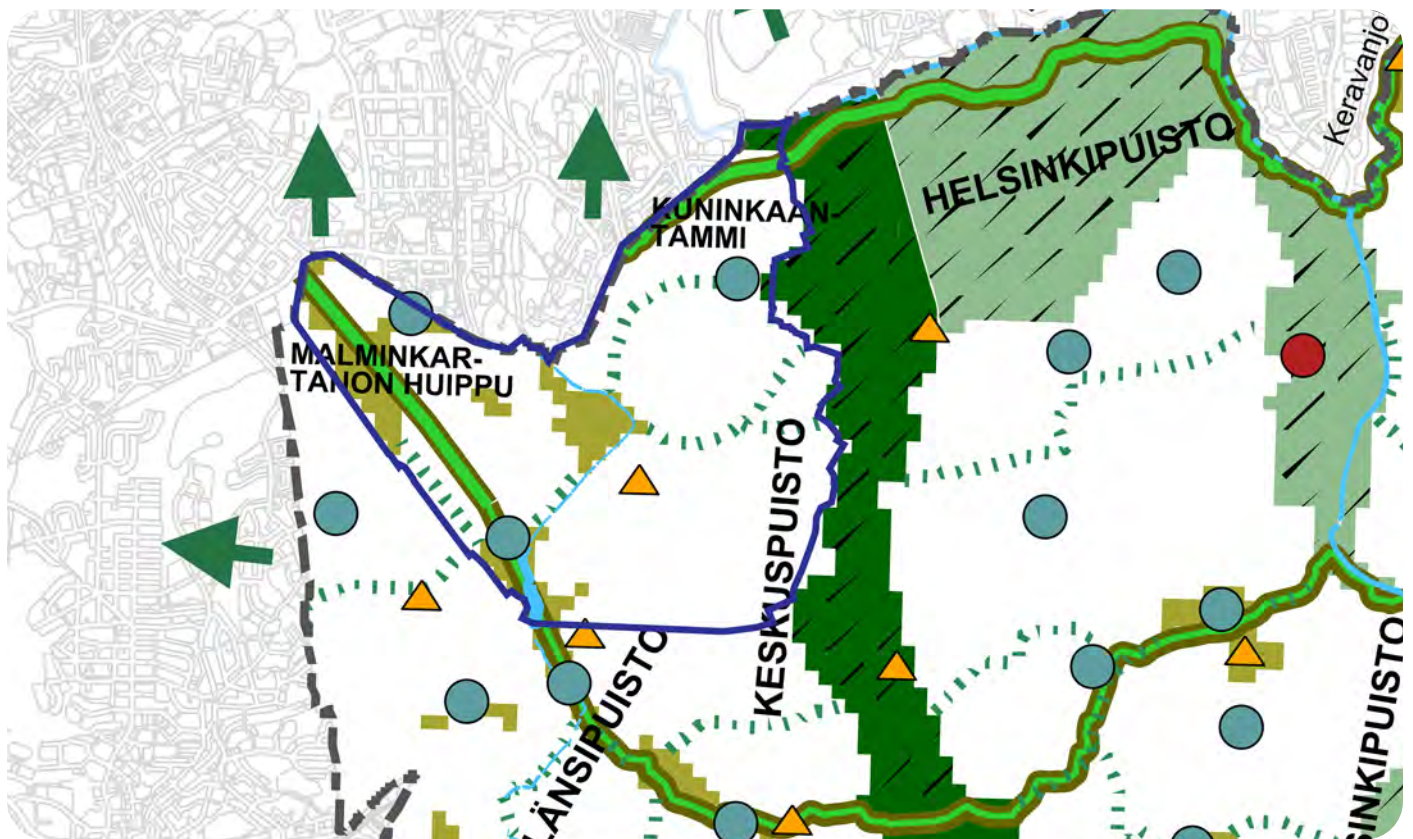
Kuva 9. Ote Helsingin yleiskaavan 2016 Kaupunkiluonto -teemakartasta. Suunnittelualue on rajattu sinisellä viivalla.

Virkistys- ja viherverkosto 2050 teemakartalla on esitetty kahden eri puolilla kaupunkia sijaitsevan täyttömäen, Malminkartanonhuipun ja Vuosaarenhuipun, välille poikittainen virkistysreitteinä toimiva viherlinjayhteys. Toinen suunnittelualueelle ulottuva viherlinjayhteys kulkee itä-länsisuuntaisena yhteytenä Kuninkaantammesta Jakomäkeen.

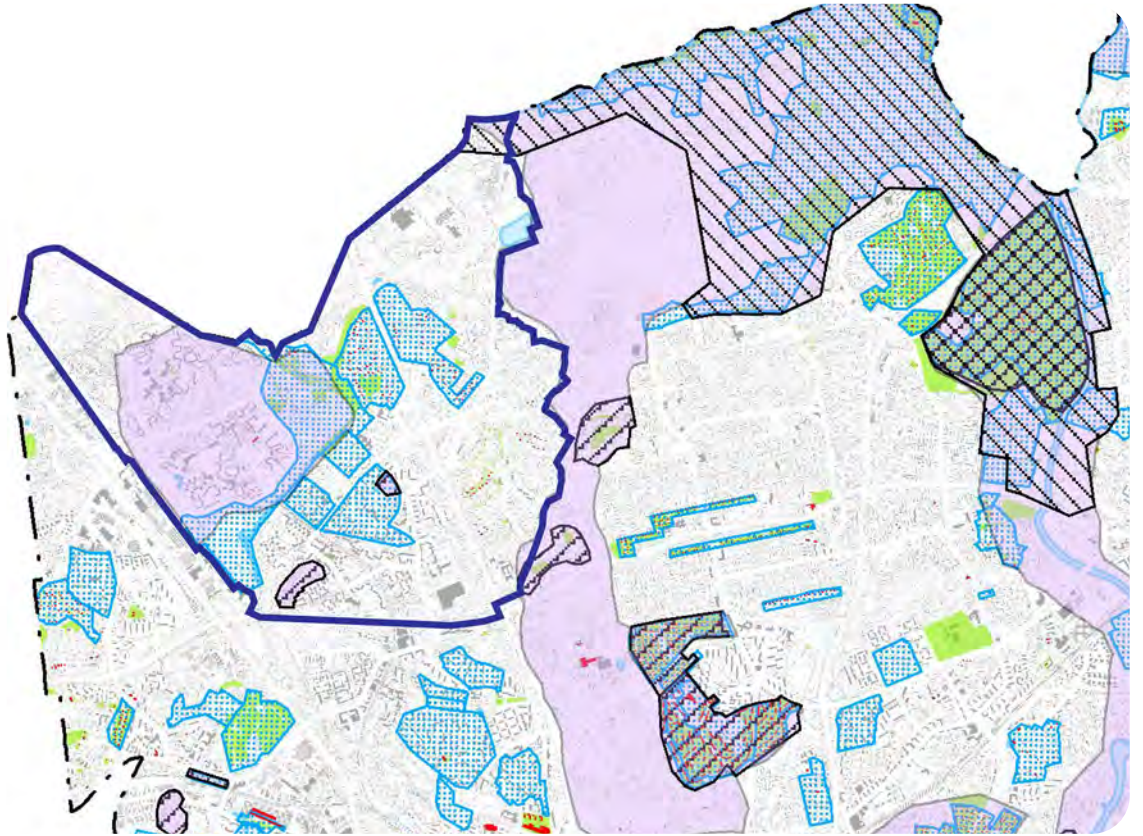
Kannelmäen liikuntapuisto sekä Kartanonhaan puiston liikuntatoiminnot on esitetty osana liikuntapuistoverkosta. Kaupunginosapuistoiksi on merkitty Malminkartanon ja Honkasuon rajalla sijaitseva Pihkpuisto ympäristöineen, Kannelmäen ja Malminkartanon alueelle levittyvä Kartanonhaka ja Kuninkaantammen ja Hakuninmaan rajalla sijaitseva Helene Schjerfbeckin puisto.

Kulttuuriympäristöt -teemakartalla esitettyjä valtakunnallisella tasolla merkittäviä kohteita on Kaarelan alueella kolme: ensimmäisen maailmansodan aikaisten linnoitteiden sekä Kannelmäen kirkon valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009) ja Kuninkaantammen pohjoisosaan ulottuva Vantaanjokilaakson viljelymaiseman valtakunnallisesti arvokas maisema-alue. Maakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä on yksi: Malminkartanon lähiö.

Kartalla esitettyjä Helsingin kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäviä alueita (selvitys 2002) ovat Malminkartano ja Mätäjoen varsi, Vanha Kannelmäki, Hakuninmaan pientaloalueet, Vanhaistentie ja Soittajankuja. Kartalla on lisäksi esitetty asemakaavalla suojeltuja ja säilytettäviä alueita sekä rakennuksia.

Kuva 10. Ote Helsingin yleiskaavan 2016 Virkistys- ja viherverkosto 2050 -teemakartasta. Suunnittelualue on rajattu sinisellä viivalla.

Kuva 11. Ote Helsingin yleiskaavan 2016 Kulttuuriympäristöt -teemakartasta. Suunnittelualue on rajattu sinisellä viivalla.

Kuva 12. Malminkartanon hedelmätarha

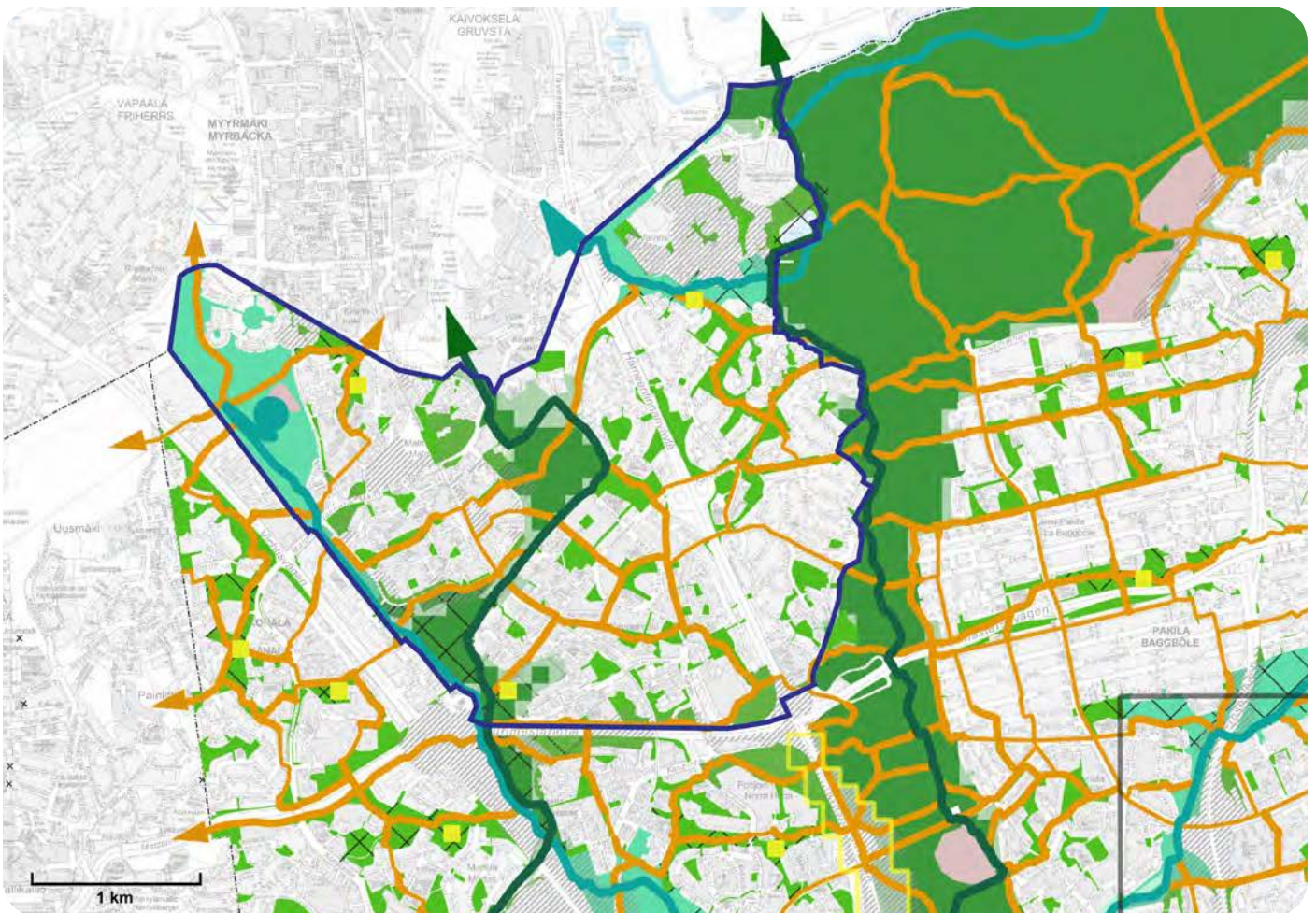
Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma (VISTRA II)

Yleiskaava 2016 laatimistyön yhteydessä toteutettiin Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma (VISTRA II), jossa kuvataan kaupungin tavoitteellinen viheralueverkosto. Viheralueverkoston runkona toimivat pohjois-eteläsuuntaiset vihersormet sekä niitä yhdistävät ja täydentävät itä-länsisuuntaiset viherlinjat. Yhteyksien tavoitteena on toimia sekä ekologisina käytävinä että ulkoilu- ja virkistysreitistöinä. Alueellista viherverkostoa täydentävät kaupunginosapuistot. Kaupunginosapuistot ovat helposti saavutettavia laajoja puistoalueita, joista löytyy monipuolisesti virkistyspalveluja eri käyttäjäryhmille.

Kaarelan alueella viherverkoston kehittämiskohteiksi on määritelty Malminkartanonhuipun kehittäminen liikunnalliseksi keskuksiksi ja Malminkartanon hedelmätarhan kehittäminen avoimeksi puutarhakeskukseksi virkistyskäyttöön. Viheryhteyksiä on esitetty lisättäväksi Malminkartanonhuipulta länteen kohti Espoota ja pohjoiseen Vantaalle. Kartanonmetsä ja Pihkapuiston pohjoisosa on merkitty uusiksi kehitettäväksi viheralueiksi tai puistoiksi. Siniverkoston kehittämisen osalta on tunnistettu Mätäjökilaakson potentiaali hulevesien viivyttämiseen sopivana avoimena ja alavana puistoalueena.

Kuva 13. Mätäjoki Kaarelanpuiston kohdalla

Kuva 14. Ote Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmasta (VISTRA II). Suunnittelualue on rajattu sinisellä viivalla. (Lähde Helsingin karttapalvelu 18.10.2023. Ajantasaiset tiedot ja karttamerkintöjen selitykset saatavilla <https://kartta.hel.fi/>.)

Helsingin pyöräilyn tavoiteverkosto

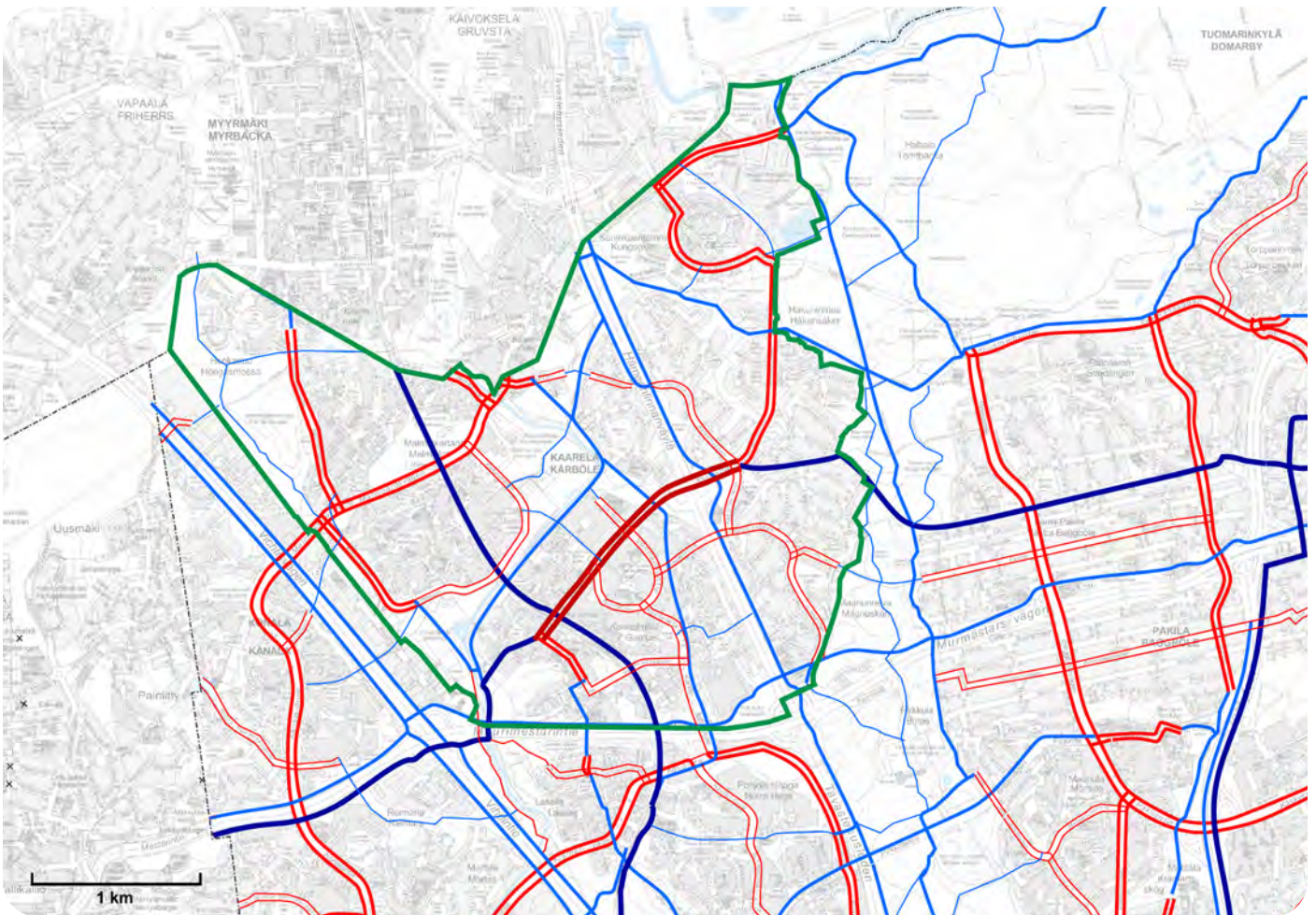
Pyöräiliikenteen tavoiteverkon suunnitelmassa Kaarelan alueelle on esitetty kahta pyöräilyn baanayhteyttä. Toinen on Kehäradan linjausta mukaileva pohjois-eteläsuuntainen baanayhteys (nk. Myyrmäenbaana) ja toinen itä-länsisuuntainen Paloheinästä Maununevan ja Kannelmäen läpi Kehä I:n varteen kulkeva baanayhteys (nk. Kannelmäenbaana).

Kannelmäen ja Malminkartanon kaupunkiudistusalue

Kannelmäki ja Malminkartano ovat yksi Helsingin kaupungin kaupunkiudistuksen pilottialueista. Kaupunkiudistuksen tarkoituksena on asuinalueiden kokonaisvaltainen kehittäminen parantamalla niiden houkuttelevuutta ja turvallisuutta sekä ehkäisemällä alueellista eriytymistä. Tavoitteena on laadukkaan täydennysrakentamisen mahdollistaminen, julkisen palveluverkoston parantaminen sekä kaupallisen vetovoiman vahvistaminen.

Kuva 15. Malminkartanonaukio

Kuva 16. Ote Helsingin pyöräilyn tavoiteverkostosta. Suunnittelualue on rajattu vihreällä viivalla. (Lähde Helsingin karttapalvelu 18.10.2023. Ajantasaiset tiedot ja karttamerkintöjen selitykset saatavilla <https://kartta.hel.fi>.)

Kaupunkistrategia kytkee 2020-luvun tärkeimmät valinnat ja painopisteet osaksi kaupungin arkea. Se auttaa suuntaamaan kaupungin organisaatioiden, palveluiden ja työntekijöiden ja palveluiden tekemistä kohti yhteisiä tavoitteita. Kaupunkistrategian keskeisiä tavoitteita kaupunkiympäristön kehittämiselle ovat:

- Helsinki suunnittelee ja rakentaa vetovoimaista, viihtyisää ja kaunista kaupunkitilaa niin uusille kuin vanhoille alueille. Hyvä kaupunkitila kutsuu eri ikäisiä ja eri taustaisia ihmisiä kohtaamaan kaupungissa läpi vuoden, hyvä kaupunkitila tekee mahdolliseksi viiptymisen ja oleilun, luo paikan kaupallisille palveluille ja toimii julkisen toiminnan näyttämönä.
- Helsingin kaupunginosien omaleimaisuutta ja turvallisuutta vaalitaan. Helsingin tavoitteena on olla kaupunki, jossa asuinalueet eivät eriydy ja kaikkialla on mahdollista elää turvallista viihtyisää elämää positiivisesti omaleimaisissa kaupunginosissa. Helsinki harjoittaa myönteistä erityiskohtelua ja torjuu eriytymistä kattavasti toimialat ylittäen – asuntopolitiikalla ja kaavoituksella, sosiaalityöllä, koulutuksella, varhaiskasvatuksella ja vapaa-ajan toiminnalla. Erityisesti tähän työhön panostetaan nimetyillä kaupunkiuudistusalueilla: Malminkartano-Kannelmäessä, Malmilla ja Mellunkylässä ja lisäksi Vuosaaressa. Uudistuksia suunnitellaan ja viedään eteenpäin yhteistyössä asukkaiden kanssa alueen luonne ja ominaispiirteet huomioiden. Myönteisellä erityiskohdella suunnitellaan palveluja ja investointeja alueille, jotka tarvitsevat enemmän. Julkisen tilan ja julkisten rakennusten investointeja käytetään keinona lisätä hyvinvointia ja houkuttelevuutta.
- Kaupunkiympäristön laatua parannetaan. Alueiden tasapainoista kehitystä edistetään panostamalla kaupunkiuudistusalueisiin, monipuoliseen asunto- tuotantoon ja kaupunkiympäristön viihtyisyyteen.
- Rakentamisinvestointien yhtenä tavoitteena on vähentää alueiden eriytymistä ja lisätä helsinkiläisten kaikkialla kokemaa viihtyisyyttä. Tämä tarkoittaa investointeja puistoihin, leikkipuistoihin ja liikunta- paikkoihin.
- Helsingin tavoitteena on olla kaupunki, jossa edellytykset liikkuvaan elämään kohenevat niin, että kaupunkilaisten terveys paranee. Jokaista helsinkiläistä ikään katsomatta kannustetaan liikkumaan matalalla kynnyksellä. Lisäämme liikuntapaikkarakentamista painottaen tilojen avointa ja tehokasta käyttöä. Kiinnitämme huomiota myös matalan kynnyksen liikkumisen mahdollistaviin elementteihin kaupunkitilassa, kuten kuntoportaisiin, ulkokuntosaleihin sekä penkkeihin ja laitureihin.
- Tavoitteena on Helsinki, joka on varautunut sään ääri-ilmiöihin ja niiden välillisiin vaikutuksiin. Ilmastomuutokseen vaikutuksiin sopeutuminen vaatii varautumista niin lisääntyneisiin helle- ja kuivuus- jaksoihin kuin voimakkaisiin sateisiin ja tulevana vuosikymmeninä jopa vedenpinnan nousuun. Tämän edellyttämiin toimiin tartutaan ja varautumisen on näytävä kaupunkisuunnittelussa sekä uudis- ja korjausrakentamisessa.
- Ilmastomuutokseen sopeutumiseksi puiden ja vehreyden määrää kaupungissa lisätään. Lisätään paah-teisia olosuhteita kestäviä niittyjä ja hulevesiä hallitsevia viherrakenteita, kuten puistoja ja viherkattoja. Toimiva viherrakenne mahdollistaa hulevesien hallinnan, tulvariskien minimoimisen ja vähentää lämpösaarekeilmiöitä.
- Helsinki suojelee ja vaalii aktiivisesti monimuotoista luontoaan. Vahvistamme metsäistä verkostoa ja niittyverkostoa. Huolehdimme siitä, että kaikilla helsinkiläisillä on vastaisuudessaakin lyhyt matka lähiluontoon. Toteutamme Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelmaa kunnianhimoisesti. Luonnon-suojeluohjelman (2015-2024) mukaisesti Helsingin arvokkaimmat alueet suojellaan ja uusi luonnonsuojeluohjelma vuosille 2025-2034 valmistellaan.
- Kaupungin kasvu vaatii tiivistymisen ja lähiluonnon arvojen yhteen sovittamista. Helsingin arvokkaimmille luontoalueille ei osoiteta rakentamista. Virkistys- ja luontoalueiden metsissä ja metsäisillä alueilla suunnitelmallinen monimuotoisuuden lisääminen ja metsien luontainen vanheneminen on keskeisin tavoite. Varmistetaan, että arvokkaan Keskuspuiston alueelle ei tule uutta rakentamista. Rakennus- ja liikennehankkeissa selvitetään aina vaihtoehto säästää mahdollisimman paljon puustoa ja kasvillisuutta. Jatkamme kansallisen kaupunkipuiston valmistelua.
- Kaupunkirakennetta kehitetään kestävästi, ensisijaisesti uudistamalla ja täydentämällä olemassa olevaa rakennettua ympäristöä huomioiden alueiden erityispiirteet. Helsinkiä kehitetään raideliikenteen verkostokaupunkina, ja tuloksena on kasvun ja tiivistymisen mahdollistava kiinnostava ja elinvoimainen eri tyyppisten kaupunginosien verkosto. Täydennysrakentamista toteutetaan erityisesti raideliikenteen varrella ja asemien ympäristöissä.
- Tavoitteena on toimiva ja kaunis kaupunki, jonka rohkeat investoinnit tukevat tulevaisuuden väestö- ja talouskasvua ja sitä kautta myös kaupunkitalouden tulopohjaa.

Muita strategisia suunnitelmia

Viheralueiden ja muiden yleisten alueiden kehittämistä ohjaavat myös monet muut kaupungin suunnitelmat ja strategiat. Näistä keskeisimpiä ovat:

- Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelma
- Helsingin kaupungin hulevesiohjelma
- Metsä- ja puustoinen verkosto - Opas verkoston huomioimiseksi Helsingin kaupunkisuunnittelussa
- Helsingin siniverkostoselvitys - Nykytila ja kehittäminen
- Perinnekeidoista kaupunkiniittyihin – Helsingin niittyverkoston kehittäminen
- Niittyjen kehittämisen työkalupakki – Opas niittyverkoston huomioimiseen Helsingissä
- Leikkipalvelulinjaus 2022
- Helsingin skeittipaikkaohjelma 2022-2032
- Helsingin kaupungin esteettömyyslinjaukset 2022–2025

Kuva 17. Leikkipuisto Kannelmäki Vanhaistenpuistossa

2.3.2 Suunnitteluun vaikuttavat ajankohtaiset hankkeet

Tarkempia tietoja suunnittelualueella käynnissä olevista ajankohtaisista hankkeista on saatavilla Helsingin kaupungin karttapalvelussa osoitteessa <https://kartta.hel.fi> (ks. kohdat *Kaavoitus ja liikennesuunnittelu* sekä *Kadut ja puistot*).

Maankäytön hankkeet

Kaarelan alueella on käynnissä useita asemakaavojen muutoshankkeita. Suuri osa hankkeista sijoittuu Malminkartanon ja Kannelmäen alueelle ja pitää sisällään uutta asuin- ja täydennysrakentamista. Tällaisia hankekohteita ovat mm. Halsuantien ja Vetelintien alue, Laulukujan alue, Urkupillintie 7, Vellikellontie 4 sekä Arentintie 2,4 ja 6. Kannelmäen peruskoulun Runonlaulajantien toimipaikkaan on suunnitella nykyistä koulurakennusta suurempi peruskoulu. Yksi keskeisiä täydennysrakentamisalueita Malminkartanossa on myös Pihkatien alue, jonka asemakaava on tullut voimaan 24.11.2022.

Malminkartanoon on laadittu omat suunnitteluperiaatteet, jotka ohjaavat alueen tulevia asemakaavoitushankkeita sekä liikenne-, katu- ja puistosuunnittelua. Suunnitteluperiaatteet hyväksyttiin kaupunkiympäristölautakunnassa 30.5.2023.

Hämeenlinnanväylälle on suunnitteilla uusi Kuninkaantammen eritasoliittymä, jonka osalta asemakaavoitus on parhaillaan käynnissä. Hankkeeseen liittyy asuin- ja toimitilarakentamista, jalankulun ja pyöräilyn yhteyksien muutoksia sekä ekologisen yhteyden parantamista Hämeenlinnantien yli. Hankkeeseen sisältyy myös Vanhan Nurmijärventien risteysalueiden parantaminen. Muita mainittavia viimeaikaisia kaavoitushankkeita on lisäksi Malminkartanonhuipun asemakaava, joka on tullut voimaan 7.8.2023. Kaavan tavoitteena on mahdollistaa Malminkartanonhuipun alueen monipuolinen virkistyskäyttö ja siihen liittyvät palvelut.

Kuva 18. Ote Malminkartanon suunnitteluperiaatteiden Maankäyttö ja kaupunkirakenne-kartasta.

Liikennesuunnitelmat

Länsi-Helsingin raitioiteitä koskien on laadittu yleissuunnitelma, joka perustuu yleiskaavassa esitettyihin raitioiteiden linjauksiin sekä Huopalahdentien ja Vihdintien bulevardikaupungin toteutukseen. Yleissuunnitelmassa esitetty uusi pikaraitiotieosuus ulottuu Kaarelan alueella Kantelettarentielle Kauppakeskus Kaaren edustalle.

Kannelmäen alueella on käynnissä Halsuantien, Vetelintien ja Pelimannintien liikennesuunnitelma, joka liittyy alueella käynnissä olevaan asemakaavahankkeeseen. Kuninkaantammen alueella on laadittu liikennesuunnitelmat Kuninkaantammentien ympäristöön ja Lammenrannan alueelle. Liikennesuunnitelmissa esitetyt järjestelyt ovat voimassa olevien uusien asemakaavojen mukaiset.

Malminkartanon suunnitteluperiaatteissa on esitetty pitkän aikavälin tavoitteena Malminkartanon ja Kannelmäen välisen bussiyhteyden parantaminen Mätäjoen yli ratasillan kohdalla. Yhteyden toteuttamismahdollisuudet on kuitenkin tutkittava tarkemmassa suunnittelussa.

Katu- ja puistohankkeet

Kuninkaantammen ja Honkasuon uusille asuinalueille on parhaillaan suunnitteilla ja rakenteilla useita uusia katuja, kevyen liikenteen reittejä ja puistoja. Uusista puistoalueista laajimpia on Kuninkaantammen itäosaan suunnitteilla oleva Ellen Thesleffin puisto. Ellen Thesleffin puiston länsipuolella sijaitsevan Vennynpuiston pohjois- ja eteläosat ovat myös vielä rakentamatta. Honkasuon uusista puistoalueista keskeisimpiä on asuinalueen keskelle sijoittuva Perhosniityn puisto. Malminkartanossa on parhaillaan suunnitteilla Pihkatien asemakaava-alueen uusia puistoja ja katuja. Suunnitelmat pitävät sisällään mm. Sydänpuunpuiston sekä Kesäpuunaukion korttelialueiden keskellä. Tulevia hankkeita ovat myös Kartanonmetsän alueen kehittämiseen liittyvä katurakentaminen, mm. Malminkartanontien uusiminen ja muutokset lähialueen katuverkkoon, mutta muutokset ajoittuvat tämän yleisten alueiden suunnitelmakauden ulkopuolelle.

Mätäjokilaakson puistoalueille on parhaillaan rakenteilla Mätäjokilaakson kaupunkipuisto – Läntisen Helsingin keskuspuisto -hankkeen kunnostustoimenpiteitä. Kyseessä on OmaStadi -hanke, joka pitää sisällään mm. uusia penkkejä, polkuja ja istutuksia. Lisäksi Malminkartanon ja Kannelmäen asemien ympäristöissä on hiljattain toteutettu pieniä kunnostustoimenpiteitä, kuten uusia jalankulkuyhteyksiä, valaistuksen parannusta sekä istutusten uusimista.

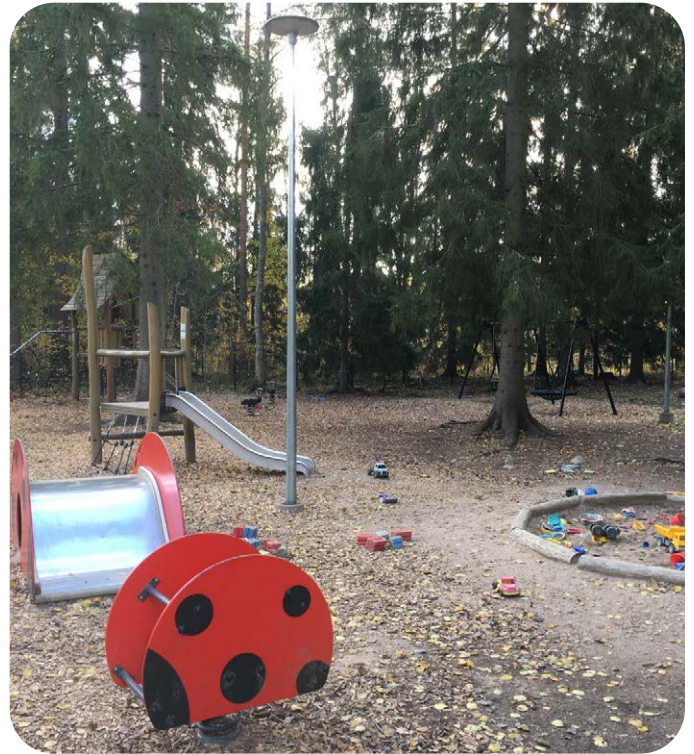
2.3.3 Edellisen yleisten alueiden suunnitelman toteutuminen

Kaarelan edellinen aluesuunnitelma hyväksyttiin 2008 ja se ulottui vuoteen 2017 saakka. Verrattuna edelliseen aluesuunnitelmaan suunnittelualueen rajaus ei ole täysin vastaava. Aluerajaus Kaarelan itäisivulla noudatti edellisessä aluesuunnitelmassa kaupunginosarajaa ja sisälsi siten osan Keskuspuiston länsireunaa. Rajauksella ei kuitenkaan ole varsinaista merkitystä toteutuneisuuden arvioinnin kannalta, sillä Keskuspuiston alueelle ei ollut aiemmassa suunnitelmassa ehdotettu investointikohteita.

Suurin osa edellisessä aluesuunnitelmassa esitetyistä puistojen investointi- ja käyttötalouskohteista ovat jääneet toteutumatta. Suunnitelma on mahdollisesti ollut liian optimistinen käytettävän rahoituksen suhteen. Suunnittelualue ei ole kuitenkaan jäänyt vaille investointeja ja toimenpiteitä, mutta niitä on enimmäkseen kohdistettu uusille rakentuville alueille Kuninkaantammen ja Honkasuolle. Alueella on tehty myös investointeja, joita ei ole esitetty edellisessä aluesuunnitelmassa, kuten Hakuninmaan Estetien leikkipaikka, Maununevan Mörssärin aukio, Kannelmäen liikuntapuiston lähiliikuntapaikka, Kannelmäessä sijaitseva leikkipuiston Trumpetin peruskorjaus ja Malminkartanon-huipun uudet kuntoportaat.

Edellisen aluesuunnitelman mukaan huonokuntoisimmat kohteet keskittyivät enemmän rakennettuja ympäristöjä sisältäviin osa-alueisiin, kuten Kannelmäkeen ja Malminkartanoon. Näille alueille oli esitetty myös eniten investointikohteita. Toteutuneita investointeja puistojen osalta ovat Kannelmäessä sijaitseva Vanhaistenpuiston leikkipuisto ja sen läheinen koira-aitaus ympäristöineen, Hakuninmaalla Sorolankujan itä- ja eteläpuoleiset hulevesiaiheet, leikkipaikka Hämeenlinnanväylä ja Maununnevalle luonnonsuojelualueen varusteet sekä Kehä I ja Hämeenlinnanväylän suojaviheralueelle sijoittuva kevyen liikenteen väylä. Katujen osalta toteutuneet hankkeita ovat muun muassa Kannelpolun eteläosan kunnostus ja Juusteenintien peruskorjaus. Muut korjaukset ovat olleet lähinnä kunnossapidon kautta korjattuja kohteita, kuten Pajupillintie Kannelmäessä, jossa on raivattu kasvillisuutta kadun varresta. Kannelmäen Laulukujalla on uusittu katua ja rakennettu jalkakäytävä sekä Runopolulle on maalattu suojatie. Päällysteitä on mahdollisesti uusittu sekä katualueiden istutuksia siistitty myös muualla alueella.

Edellisen aluesuunnitelman ja luonnonhoitosuunnitelman mukainen metsäalueiden hoito on toteutunut kahtena laajempaan metsänhoitokierroksena sekä tietynlaisilla kohteilla jatkuvana, useammin toistuvana ylläpitona. Niittyjä on vastaavasti ylläpidetty niiden hoitoluokituksen mukaisesti, toistuvien vuosittain niitoin ja hoitotoimin.

Kuva 19. Estetien leikkipaikka

Kuva 20. Mätäjokilaakson grillipaikka, joka toteutettiin OmaStadi-hankkeena vuosina 2019-2020

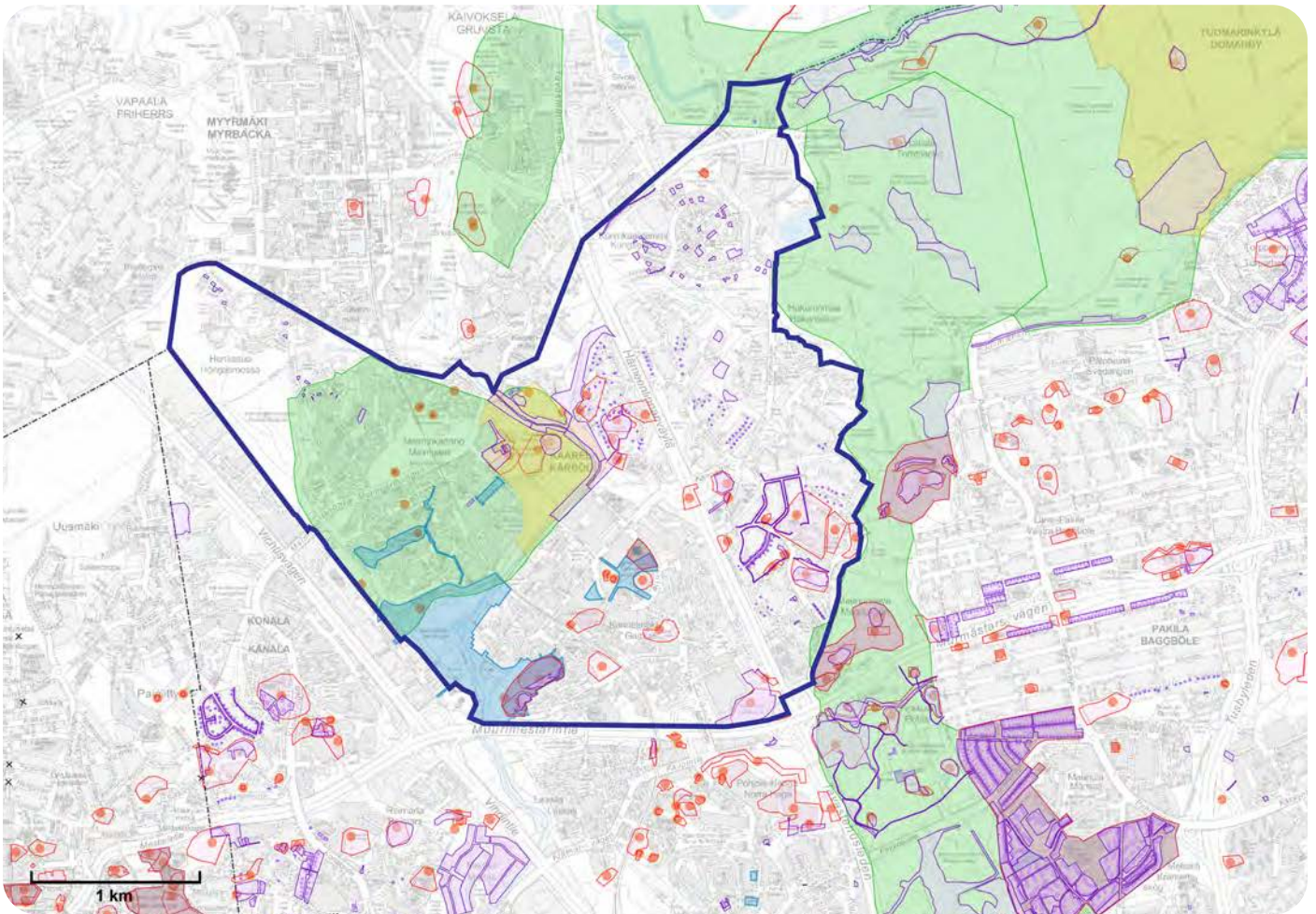
2.4 Kulttuuriympäristöt

Suunnittelualueella sijaitsevia valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY 2009) ovat Marjatta ja Martti Jaatisen suunnittelema 1960-luvulla valmistunut Kannelmäen kirkko sekä ensimmäisen maailmansodan linnoitteet Kannelmässä. Kummatkin kohteet ovat myös maakunnallisesti arvokkaita. Niiden lisäksi Malminkartanon 1980-luvun lähiörakentamista edustava asuinalue ja sen viereinen 1600-luvulla muodostunut kartanoalue on määritelty maakunnallisesti arvokkaaksi. Kannelmäen kirkko on suojeltu myös kirkkolain perusteella. Valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita osuu alueelle yksi: Vantaanjokilaakson viljelymaisema, joka ulottuu Kuninkaantammen pohjoisosaan.

Muinaismuistolain suojalla rauhoitettuja kiinteitä muinaismuistoja ovat ensimmäisen maailmansodan linnoitteiden tukikohdat, joita sijaitsee Kannelmässä, Maununnevilla sekä Hakuninmaalla. Puolustusvarusteiden lisäksi Kaarellassa sijaitsee lukuisia muita ajoitukseltaan varhaisempia kiinteitä muinaismuistoja, kuten asutuspaikkoja ja sekä hautaröykkiöitä. Näiden sijainti rajoittuu Mätäjokilaaksoon ja sen ympäristöön, joka on ollut löytöjen perusteella asuinpaikka jo kivikaudelta lähtien.

Helsingin kaupungin arvoympäristöselvityksen mukaan Kaarellan alueen arvoympäristöt sijoittuvat Malminkartanon ja Kannelmäen alueille. Inventointien perusteella Malminkartanonaukion, Puustellinpolun ja Puustellinaukion muodostama jalankulkuraitti sekä Kartanonhaka, jotka kummatkin edustavat 1980-luvun suunnitteluihanteita, on sijoitettu arvoluokkaan III. Samaan arvoluokkaan on määritelty kuuluvan myös Kannelmässä sijaitseva Vanhaistenpuisto, joka edustaa 1900-luvun puolivälin puistosuunnittelutyliä. Arvoluokassa II on 1960-luvun suunnitteluihanteita edustava Pieni Kannelpuisto ja 1980-lukua edustava Piianpuisto Malminkartanossa.

Yleiskaavan 2002 yhteydessä määriteltiin Helsingin kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävät alueet, jotka näkyvät yleiskaavan 2016 kulttuuriympäristöt -teemakartalla (s. 15). Alueita on sittemmin päivitetty ja keskeisimmät kulttuurimaisema-kohteet, puistot, puutarhat ja maisemakokonaisuudet on koostettu uuteen Helsingin maisemakulttuuri -karttaan. Maisemakulttuuri-kartalla merkittäväksi kohteeksi on nostettu Malminkartanon kartanoympäristö kartanopuisto ja Mätäjokilaaksoon levittäytynyt vanha kulttuurimaisema

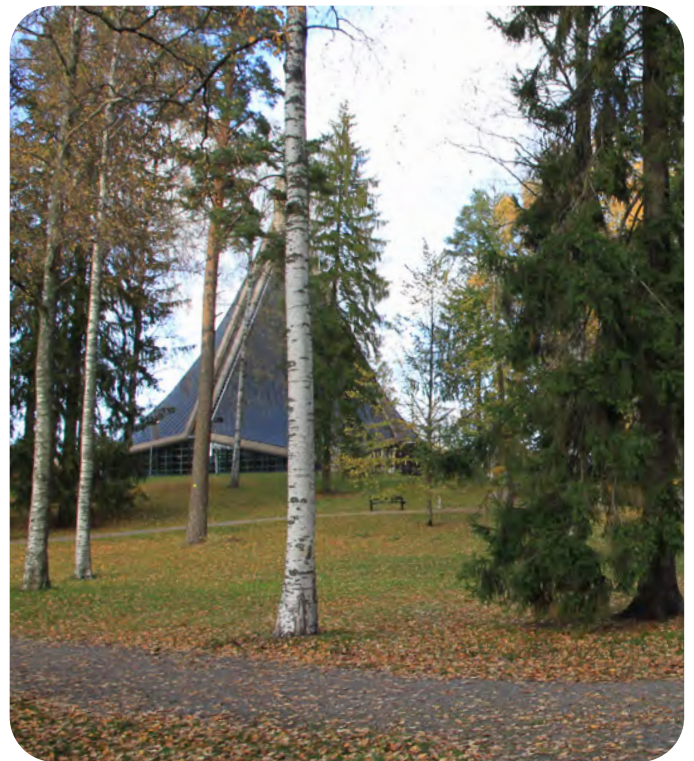

Kuva 21. Ote Helsingin karttapalvelun kulttuuriympäristötiedoista. Suunnittelualue on rajattu sinisellä viivalla. (Lähde Helsingin karttapalvelu 18.10.2023. Ajantasaiset tiedot ja karttamerkintöjen selitykset saatavilla <https://kartta.hel.fi>)

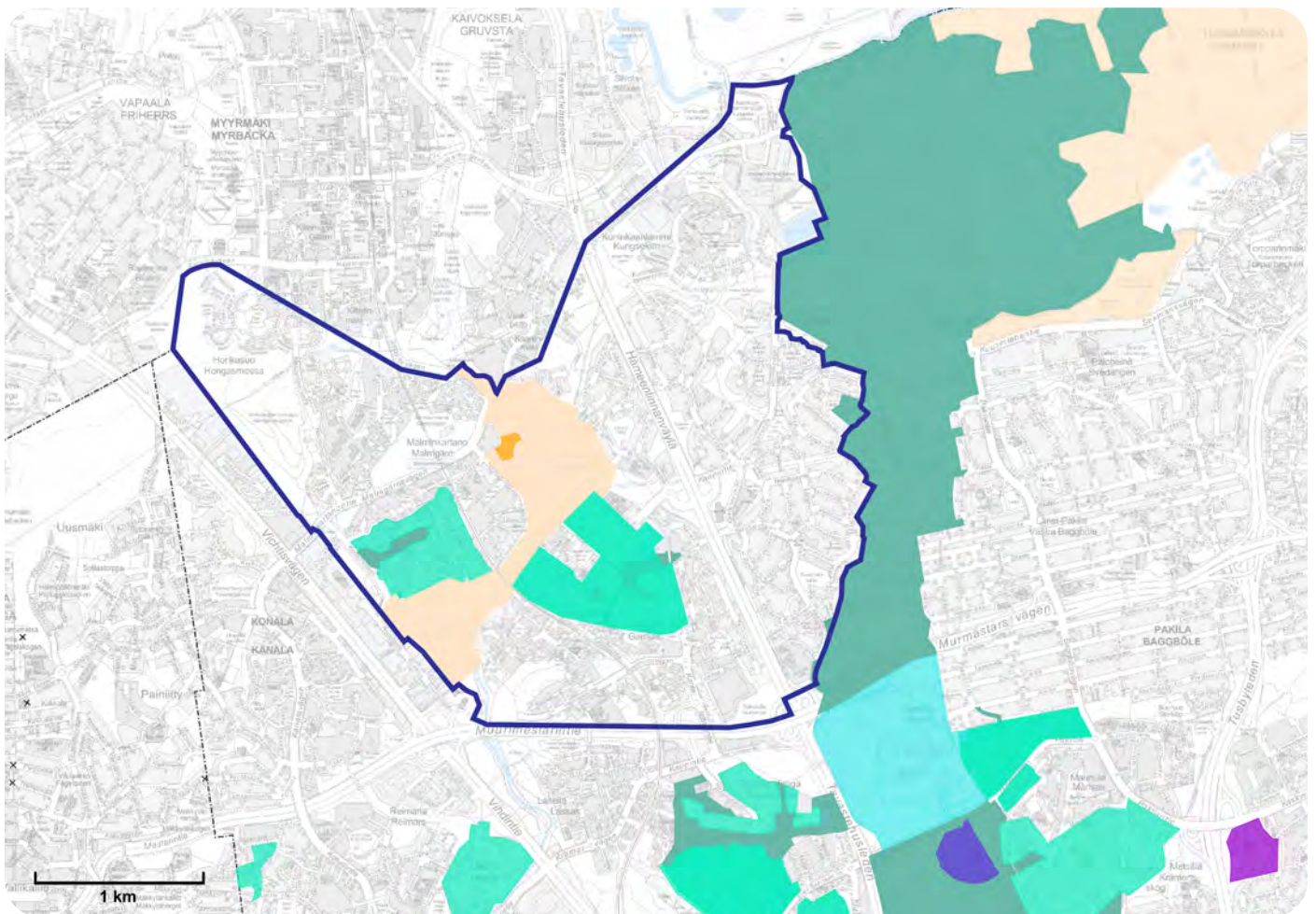
mukaan lukien. Merkittäviksi asuntoaluekohteiksi on nostettu lounaisen Malminkartanon 1980-luvun aluekokonaisuus, Vanhan Kannelmäen 1950-luvun aluekokonaisuus sekä Vanhaistentien ja Soittajankujan 1970-luvun asuinkorttelit. Asuntoaluekokonaisuuksiin liittyvät Vanhan Kannelmäen Vanhaistenpuisto ja Pieni Kannelpuisto sekä Malminkartanon Piiantuisto on määritetty aikakaudelleen tyyppillisiksi puistoiksi.

Helsingin kaupungin toimesta on laadittu kunnostus- ja ylläpito-ohjelma julkisille kartanopuistoille ja huvilapuu- tai puutarhoille vuosille 2018–2038, jonka piiriin kuuluu suunnittelualueella sijaitseva maakunnallisesti merkittäväksi määritelty Malminkartanon kartanopuisto. Kohde on nykyisellään pahoin umpeenkasvanut ja kiireisen kunnostuksen tarpeessa.

Kaarelan alueella on myös asemakaavassa suojeltuja rakennuksia ja alueita. Asemakaavalla on suojeltu mm. Hakuninmaan ja Maununnevan jälleenrakennuskauden pientaloja, ns. rintamamiestaloja.

Kuva 22. Vanhaistenpuisto, taustalla Kannelmäen kirkko

Kuva 23. Ote Helsingin karttapalvelun maisemakulttuuri -kartasta. Suunnittelualue on rajattu sinisellä viivalla. (Lähde Helsingin karttapalvelu 18.10.2023. Ajantasaiset tiedot ja karttamerkintöjen selitykset saatavilla <https://kartta.hel.fi/>)

2.5 Maisema ja kaupunkiluonto

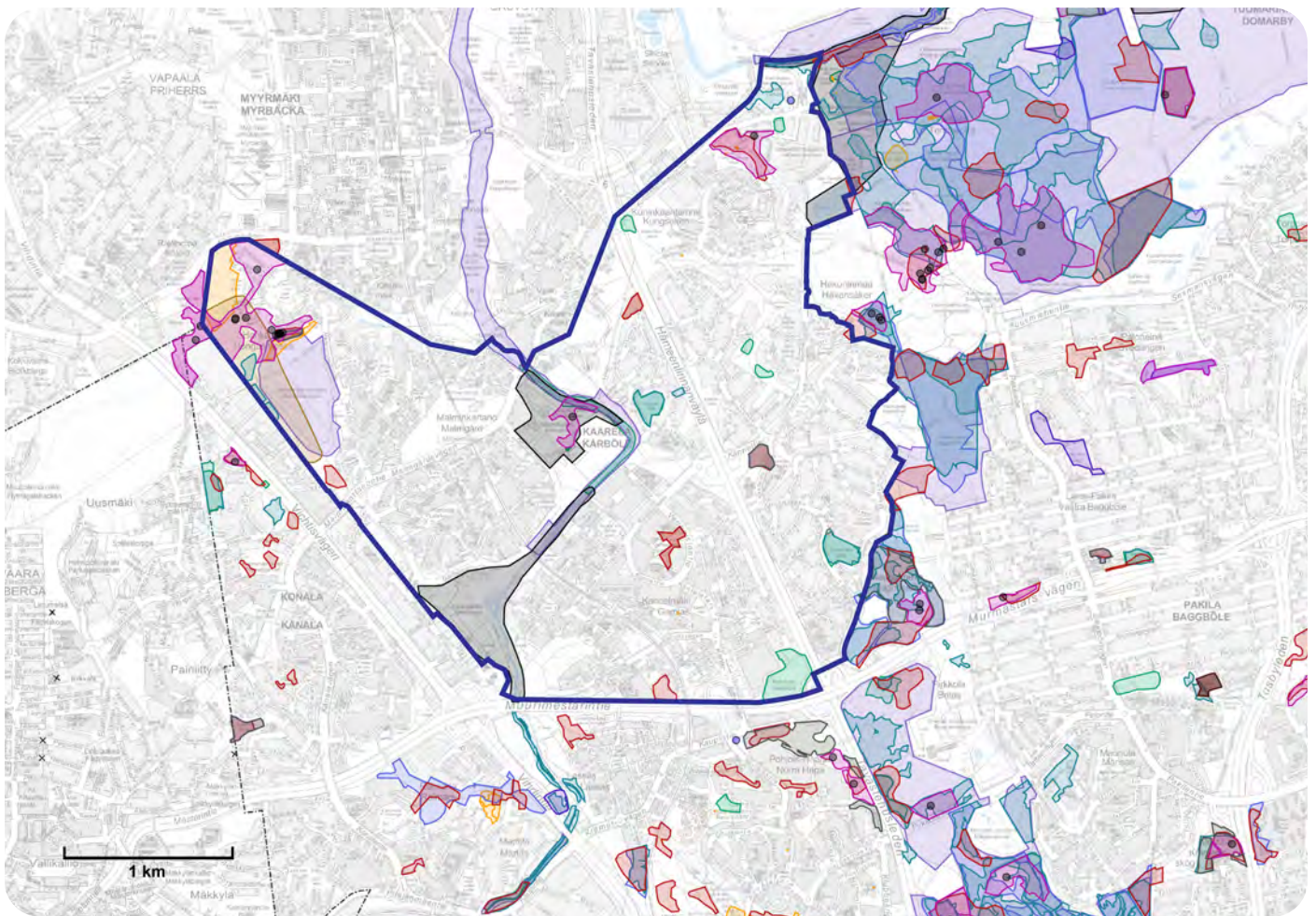
Kaarelan maisemakuva on monipuolinen ja vaihteleva. Kaupunginosan keskellä on alava ja suurelta osin avoimena säilynyt Mätäjokilaakso, jota ympäröi pienipiirteisempi maisema paikoin kallioisine mäkinen, metsikköineen ja rakennettuine alueineen. Ympäristöään selvästi korkeammat selänteet Malminkartanonhuipun täyttömäki sekä Kartanonmetsän kukkula ovat alueella merkittäviä maamerkkejä. Mätäjokilaakso on Malminkartanon kartanoalueen vanhaa kulttuurimaisemaa. Laajimmat metsäalueet sijaitsevat Honkasuon länsiosissa ja Malminkartanonhuipun pohjoispuolella sekä Kartanonmetsän alueella.

2.5.1 Luontoarvot ja rauhoitetut luontokohteet

Suunnittelualueella on yksi luonnonsuojelualue, vuonna 1991 rauhoituspäätöksen saanut Maununnevan suo. Maununnevan suojelualueetta laajennettiin vuonna 2019. Kuninkaantammassa sijaitsee alueen ainoa luonnonmuistomerkki Kuninkaan tammi, jonka mukaan alue on saanut nimensä. Tarinan mukaan tammi on istutettu 1700-luvulla Ruotsi-Suomen kuninkaan toimesta. Muut luontoarvot keskittyvät pääosin Mätäjokilaaksoon, Malminkartanonhuipun ja Honkasuon länsiosan alueelle sekä Vantaanjoen varteen Kuninkaantammen pohjoisosaan.

Arvokkaita lintukohteita ovat Malminkartanon täyttömäki, Mätäjoen pohjoisosassa ja Vantaanjoen varsi. Tärkeitä lepakoalueita on Mätäjoen varrella Kartanonhaassa ja Kartanonmäellä sekä Vantaanjoen varrella. Malminkartanonhuipun länsireunalla on tärkeä matelija- ja sammakkoeläinkohde. Liito-oravan ydinalueita on suunnittelualueella useita. Mätäjoki on lisäksi taimenjoki.

Kasvillisuuden kannalta arvokkaita kohteita ovat Mätäjoen pohjoisosassa, Kuninkaantammien länsipään suo, Esikoisientien lehtorinne, Kimpitien suo, mukulakirvelin esiintymä Kaarelanpuiston etelälaidalla, mäkimintun esiintymä Pitkäkösken vedenpuhdistuslaitoksen ympäristössä sekä ensimmäisen maailmansodan aikaisten linnoitusten kallioalueet Raikukallio, Håkansberg ja Kasemattikallio. Håkansbergin ja Kasemattikallion kalliometsiköt ovat lisäksi METSO-kriteerit täyttäviä metsäkohteita. Muita METSO-kriteerit täyttäviä kohteita alueella ovat Malminkartanonhuipun länsireunan metsäkaistale ja Pitkäkösken metsät Vantaanjoen varrella. Lahokaviosammalen elinympäristöjä on Honkasuon länsiosan metsäalueella, Kartanonmäellä sekä Kuninkaantammella Vesimittarinpuiston lounaispuolella.

Kuva 24. Ote Helsingin karttapalvelun luontotiedoista. Suunnittelualue on rajattu sinisellä viivalla. (Lähde Helsingin karttapalvelu 18.10.2023. Ajantasaiset tiedot ja karttamerkintöjen selitykset saatavilla <https://kartta.hel.fi>)

Arvokkaita geologisia kohteita ovat Kuninkaantammen ja Kannelmäen siirtolohkareet, Honkasuon rahkaturvekerostuma ja muinaisranta kivikko sekä Kuninkaantammen vanha rautakaivosalue 1800-luvulta.

Suunnittelualueella sijaitsee lisäksi lukuisia kohteita, joiden luonto- ja virkistysarvot ovat hulevesien varassa (inventointi 2014). Näitä ovat Malminkartanonhuipun pohjoispuoleinen kosteikkoalue, Kartanonkaaren koillissivun kosteikkoalue, Hakuninmaalla Sorolankujan kosteikkoalue ja Esikoisentie lehtorinne sekä Maununnevilla rauhoitettu suoalue.

Kuva 25. Vantaanjoen Pitkäkoski

Kuva 26. Maununnevan luonnonsuojelualue

3 Yleisten alueiden tarveselvitys ja suunnitelma

3.1 Yleisten alueiden kehittämissuunnitelma

Yleisten alueiden suunnitelma perustuu maastohavaintoihin, verkostotarkasteluihin, kaupungin strategioiden ja linjausten tulkintaan ja vuorovaikutukseen. Suunnitelman tavoitteita ja kehittämistarpeita käsitellään seuraavissa kappaleissa teemoittain, joita ovat erilaiset verkostot kuten viheralueverkosto, metsä- ja puustoinen verkosto, niittyverkosto ja sininen verkosto sekä kaupungin tarjoamat viheralueiden palvelut ja jalankulku- ja pyöräilyreitit. Lisäksi käydään läpi viheralueiden, luonnonhoidon alueiden ja katujen toimenpidetarpeet sekä hoitoluokkamuutostarpeet. Kehittämistarpeita- ja tavoitteita sekä toimenpidetarpeita on edistetty konkreettisiksi toimenpiteiksi muun muassa selostuksen lopussa olevissa hanke-esityksissä.

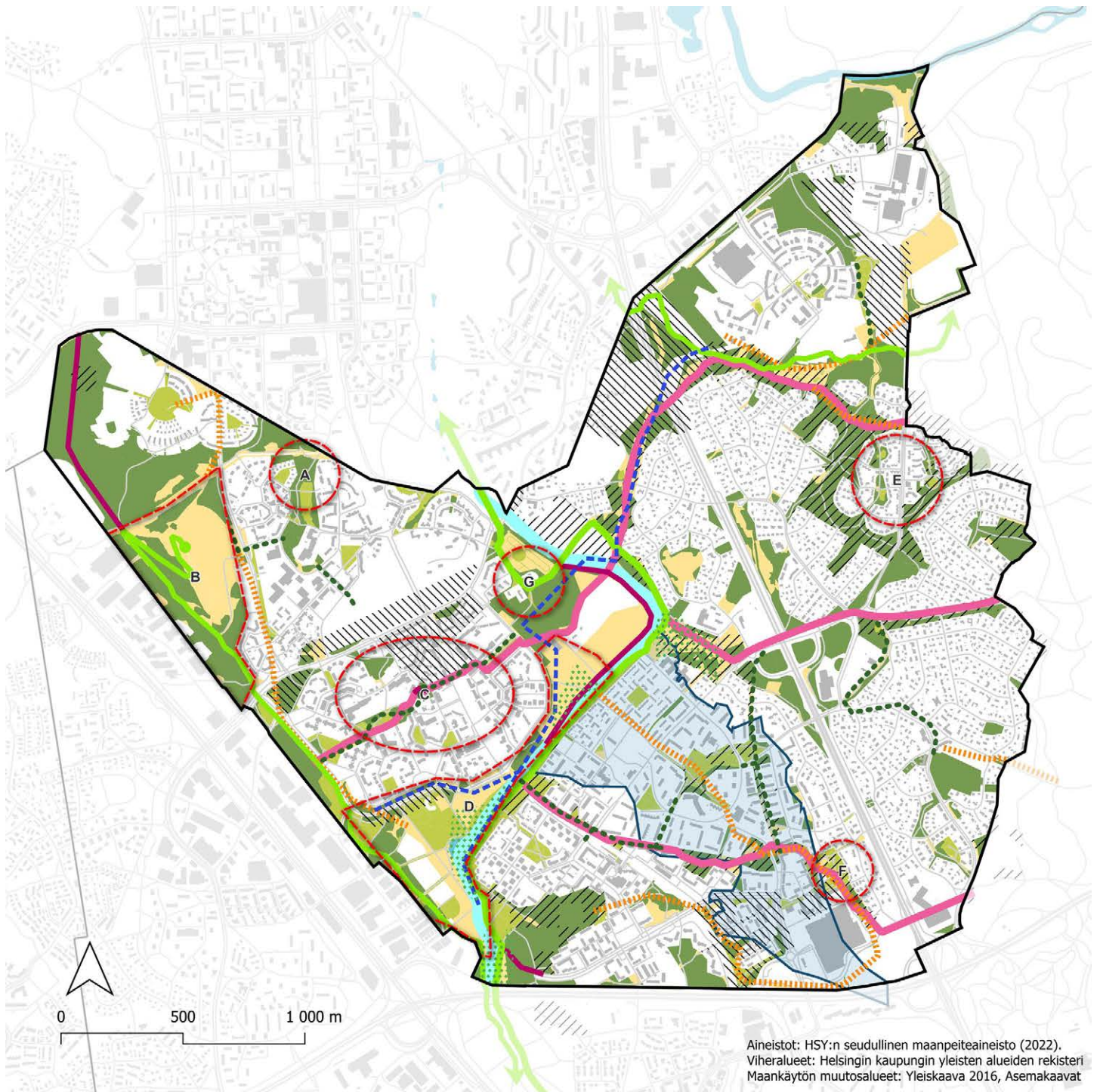
Yleisten alueiden kehittämistarpeet -kartalla on esitetty tarveselvityksessä esille nousseet suunnittelualueen yleiset kehittämistarpeet. Alueen kehittämisen keskeisiä teemoja ovat alueen ekosysteemipalveluverkoston kehittäminen, eli metsäisen- ja puustoisin verkoston alueellisten ja paikallisten yhteyksien parantaminen ja kehittäminen, liito-oravayhteyksien parantaminen, niittyverkoston askelkivien ja tukialueiden laadullinen kehittäminen ja kytkeytyneisyyden parantaminen sekä viheralueiden palveluiden parantaminen sekä reitti yhteyksiä parantaminen.

Kuva 27. Piiapuisto

Kuva 28. Mätäjoen varsi

Yleisten alueiden kehittämistarpeet

— Suunnittelualueen raja

Maankäytön muutosalueet

- Yleiskaavan maankäytön muutosalueet
- Asemakaavojen maankäyttötarkasteluiden keskeiset alueet

Viherrakenne

- Puistot (A)
- Niityt ja avoimet alueet (B)
- Metsät (C)

Kehitettävät reitit

- Kehitettävä uusi yhteys
- Nykyisen reitistön parannettava ja jatkuvuuden kannalta merkittävä viheryhteys viheralueella tai kadulla (VISTRA)
- Vihersormen nykyinen pääreitti ja Viherlinjan poikittainen pääviheryhteys

Kehitettävät viheralueiden palvelut

- Viheralueiden palveluiden kehittämisen painopisteet
- A. Pihkapuiston kehittäminen kaupunginosapuistoksi
 B. Malminkartanonhulpun toimintojen kehittäminen
 C. Malminkartanon leikki- ja liikuntapalveluiden parantaminen
 D. Mätäjön viheralueen palveluiden kehittäminen
 E. Hakuninmaan leikkipalveluiden parantaminen
 F. Antinnityn kehittäminen
 G. Kartanonmäen kehittäminen

Niittyverkoston kehittämistarpeet

- Niittyverkoston uusi paikallinen yhteys
- Avoimien elinympäristöjen laadun ja monimuotoisuuden kehittäminen. Mätäjökilaakson kehittäminen osana niittyverkostoa

Metsä- ja puustoisten verkoston kehittämistarpeet

- Metsä- ja puustoisten verkoston uusi paikallinen yhteys
- Puustoisen- ja liito-oravayhteyden kehittäminen

Siniverkoston kehittämistarpeet

- Mätäjön rantavyöhyke säilytetään kasvipeitteisenä ja luonnonmukaisena
- Hulevesien laadullisen hallinnan kehittäminen; alue, jolla on yli 50% läpäisemättömiä pintoja

3.2 Verkostotavoitteet

3.2.1 Jalankulku-, pyöräily- ja virkistysreitit

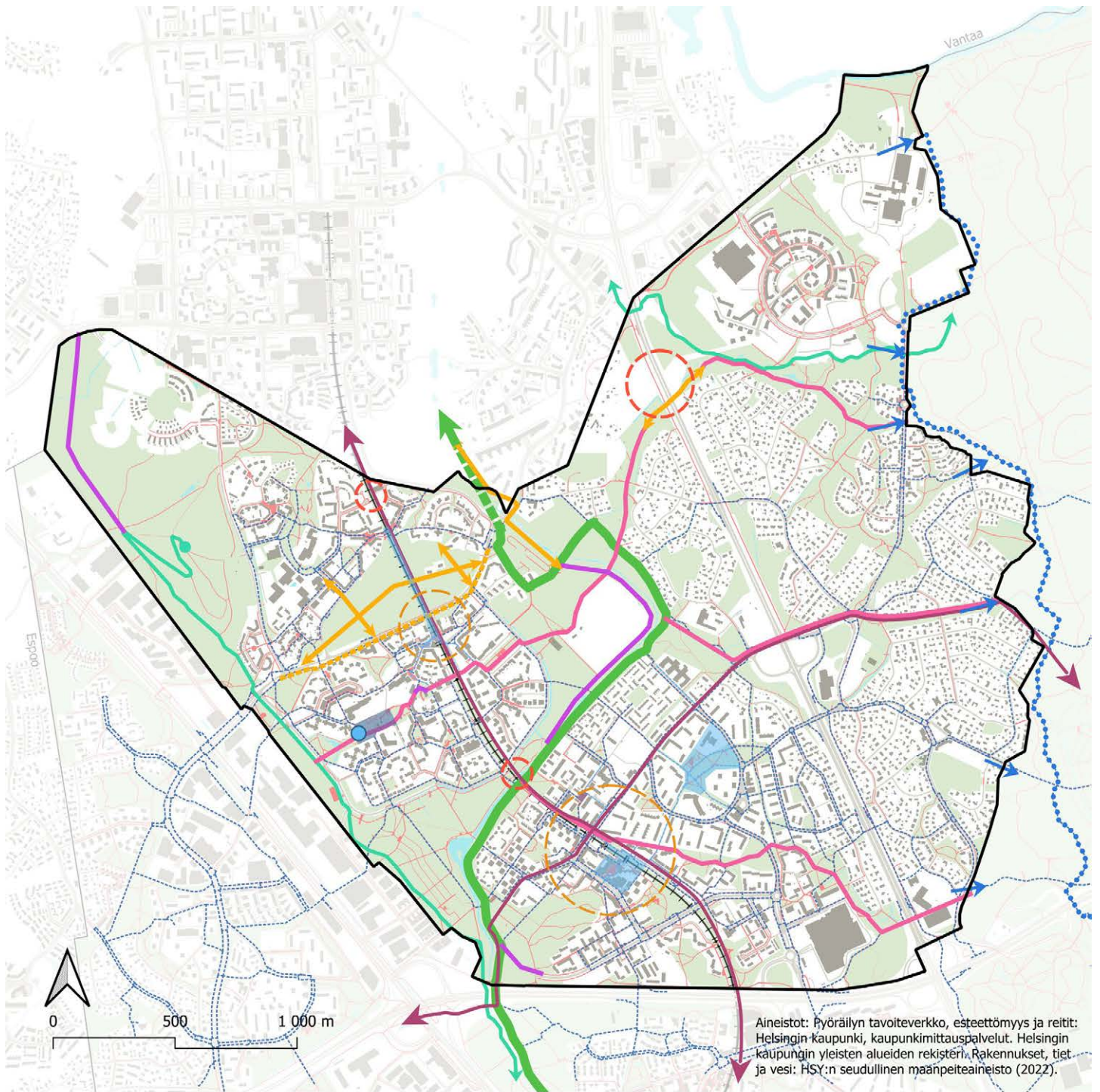
Suunnittelualueella liikenteen solmukohdat muodostuvat asemanseduille Malminkartanoon ja Kannelmäkeen. Erikoistason esteettömät reitit ja alueet keskittyvät myös asemanseutujen ympäristöön. Asukaspalautteissa vuonna 2018 nousi esiin erityisesti asemanseutujen liikkumisympäristön epämiellyttävyyden ja turvattomuus. Lisäksi nousi esille Mätäjokilaakson reittien opastuksen puute sekä Keskuspuistoon johtavien reittien selkiyttämistä ja opastuksen parantamisen tarve. Reitistöihin liittyviä puutteita koettiin lisäksi Hämeenlinnanväylän alikulussa, Kanneltiellä, Kuninkaantammentiellä ja Mätäjoen varrella. Puutteellinen talvihoito koettiin erityisesti olevan Pihkapuiston alueella (erityisesti läpikulku), Piihanpuiston alueella, Mätäjoen varrella, asemanseduilla sekä Hakuninmaanpuistossa.

Suunnittelualueella on jo nykyisellään varsin kattava ulkoilu- ja virkistysreitiverkosto, erityisesti laajoilla viheralueilla. Keskuspuiston laaja reitiverkosto palvelevat erityisesti itä-Kaarelan asukkaita. Mätäjokilaakson viheralueen reitit ovat paljon käytettyjä ja niille on pääosin hyvät yhteydet ympäröiviltä asuinalueilta. Mätäjokilaaksossa on talvisin niittyjä kiertävä latu. Mätäjoen päästä päähän kulkee Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen laatima Jokipolku, joka esittelee joen varrelle osuvia luonto- ja kulttuurikohteita. Reittiä ei ole kuitenkaan opastettu maastossa. Länsi-Helsingin alueelle ollaan käynnistämässä pyöräliikenteen viitoituksen suunnittelua 2023-2024 ja Kaarelan alueen pyöräpysäköintitarpeet on tavoitteena päivittää arviolta vuonna 2025.

Ulkoilu- ja virkistysreitiverkoston jatkuvuuden kannalta alueella on myös puutteita. Osa yleiskaavan tavoitteellisen viher- ja virkistysverkoston viherlinjan reiteistä ja täydentävistä viheryhteyksistä uupuvat kokonaan tai ovat parantamisen tarpeessa. Tärkeät virkistysyhteydet kulkevat monin paikoin katualueella jalkakäytäviä pitkin. Osin tärkeitä yhteyksiä kulkee myös kapeilla kaduilla, joilla ei ole jalkakäytäviä, joista mainittakoon Sorolantieltä Hämeenlinnanväylän alikululle johtava Runonlaulujatien osuus. Mätäjokilaaksoon, Mätäjoen varrelle Kaarelanpuistoon on talleantunut omaehtoinen polku virallisten reittien puuttuessa. Mätäjoen ja Kartanonkaaren väliin sijoitettava reittiäyhteyttä ollaan perustamassa Mätäjokilaakson kaupunkipuisto – Läntisen Helsingin keskuspuisto - OmaStadi-hankkeen yhteydessä vuonna 2023. Muita selkeitä virkistysreittien epäjatkuvuuskohtia on muun muassa Mätäjokilaakson ja Malminkartanonhuipun reittien välillä, jossa Malminkartanonkujan ja Malminkartanontien ylitykset sijaitse loogisesti. Myös Mätäjokilaakson ja Keskuspuiston väliltä puuttuu selkeä yhdistävä virkistysreitti. Mätäjokilaaksosta reitit jatkuvat kohti Hämeenlinnanväylää ja yhdistyvät väylän alitse Keskuspuistoon johtaville reiteille pääosin katualueita pitkin. Hämeenlinnanväylän estevaikutus kohdistuu etenkin alueen pohjoisosaan, jossa ali- ja ylikulkujen etäisyys toisistaan on 800m. Muurinmestarintien varressa kulkeva virkistysreitti yhdistää Mätäjokilaakson ja Keskuspuiston, mutta reitti kulkee pääosin Kehä I:sen melualueella. Uusista asuinalueista Honkasuon rakentaminen aiheuttaa paineita Honkasuonpuiston suoalueen läpi kulkevien reittien kehittämiseksi.

Kuva 29. Mätäjoen vartta seuraileva polku Kaarelanpuistossa

Reitistöt ja esteettömyys

- Suunnittelualueen raja
- Viheralueet

Nykyiset reitit

- Jalankulun ja ulkoilun reitti
- Keskuspuiston pääreitti
- Liikenteen solmukohdat

Esteettömät alueet ja paikat

- Esteettömyyden erikoistason leikkipuisto
- Esteettömyyden perustason alue
- Esteettömyyden erikoistason alue

- Esteettömyyden perustason reitti
- Esteettömyyden erikoistason reitti

Kehitettävät reitit

- Kehitettävä uusi yhteys
- Nykyisen reitistön parannettava ja jatkuvuuden kannalta merkittävä viheryhteys viheralueella tai kadulla (VISTRA)
- Nykyinen parannettava poikittainen pääviheryhteys, Viherialinja (VISTRA)
- Vihersormen nykyinen pääreitti, reitin opastusta parannettava
- Saapuminen keskuspuistoon

Strategisten suunnitelmien kehittämiskohteet tulevaisuudessa

- Kartanonmäen kehittämiseen liittyvän nykyisen reitistön parantaminen (Malminkartanon suunnitteluperiaatteet)
- Kehitettävä uusi reitti (Malminkartanon suunnitteluperiaatteet)
- ↔ Baanalinjaus (Yleiskaava 2016, pyöräilyn tavoiteverkko)
- Uusi ali/ylikulku
- Vihersormen pääreitti, kehitettävä uusi yhteys, sijainti likimääräinen (VISTRA)

Yleisten alueiden suunnitelmassa esitetään alueen keskeisten ja laajoja virkistysalueita yhdistävien virkistysreittien parantamista ja selkiyttämistä sekä muutamien uusien reitti yhteyksien rakentamista. Nykyisten reittien parantamista on ehdotettu esimerkiksi Keskuspuistoon johtavien virkistysreittien osalta, Mätäjokilaakson ja Malminkartanonhuipun välisillä reiteillä sekä Mätäjoen vartta kulkevilla reiteillä. Mätäjoen vartta kulkevaa vihersormen pääreittiä Kartanonmäen kohdalla ehdotetaan vahvistettavaksi siten, että perustetaan uusi reitti yhteys uoman Kartanonmäen puolelle välille Jouhipolun silta ja omenatarha. Alueella on tällä hetkellä tallaantunut polku ja talvella latureitti. Oikopolun rakentamista reitti yhteydeksi ehdotetaan myös Pelimannintien ja Mätäjokilaakson väliselle metsäalueelle. Asukaskyselyssä toivottu reitti yhteys parantaa Pelimannintien varren asukkaiden yhteyksiä Mätäjokivarren reiteille. Suunnitelmassa esitetään ulkoilureittien opastuksen kehittämistä koko Kaarelan alueella. Tämä parantaa etenkin keskeisten viheralueiden saavutettavuutta. Selkeästi hahmotettavalla reittiverkostolla ehkäistään myös maaston kulumista ja suojataan luontoarvoja käyttäjämäärien kasvaessa. Metsäluonnon kulumisen ehkäisemiseksi ehdotetaan Honkasuolle uutta metsäisen suoalueen läpi kulkevaa reittiä. Uusi reitti yhteys palvelee Honkasuon uusia asukkaita, mutta yhdistää myös Malminkartanonhuipun ulkoilureitit Vantaan puolelle jatkuviin virkistysreitteihin.

Asukasmäärän kasvaessa viheralueiden käyttöpaine tulee kasvamaan erityisen voimakkaasti erityisesti Malminkartanon kaupunki uudistusalueella, jonne muodostuu tulevaisuudessa uusia reittejä Kartanonmetsän rakentamisen myötä. Myös Malminkartanon läpi kulkevia virkistysyhteyksiä parannetaan alueen suunnitteluperiaatteiden mukaan. Malminkartanon suunnitteluperiaatteissa on kiinnitetty erityistä huomiota jalankulun ja pyöräilyn reittien sujuvuuteen ja viihtyvyyteen sekä turvallisuuteen. Kartanonmetsän asemakaavoituksen myötä uusia reitti yhteyksiä kehitetään Malminkartanon etelä ja pohjoispuolien välille.

Malminkartanon suunnitteluperiaatteissa on esitetty pitkällä tähtäimellä kaksi uutta ali- tai ylikulkua, toinen kehäradalle ja toinen Mätäjoen ylitykseen. Mätäjoen ylityksen tavoitteena on joukkoliikenneyhteyksien parantaminen Kannelmäen ja Malminkartanon välillä sekä pyöräliikenteen tavoiteverkkoon, jossa radan varteen on hahmoteltu baanalinjausta, Myyrmäenbaanaa. Tavoiteverkossa on esitetty myös Kannelmäestä Keskuspuistoon kulkeva baanalinjaus. Pitkän tähtäimen suunnitelmista Kuninkaantammen eritasoliittymä ja siihen liittyvä mahdollinen kevyenliikenteen uusi yli- tai alikulku parantaisi suuresti viheryhteyksiä länsi- ja itä-Kaarelan välillä.

Alueella on tavoitteena parantaa reitistöjen ja katujen valaistusta lähivuosina erillisinä hankkeina.

Kuva 30. Keskuspuistoon johtava ulkoilureitti Maununnevalalla

Reitistöjen kehittämisen tavoitteet:

- Mätäjoen varressa kulkevan vihersormen pääreitit kehittäminen: opastuksen kehittäminen, Kartanonmäen ja Kaarelanpuiston uusien reittien kehittäminen
- Mätäjokilaakson ja Malminkartanonhuipun välisen virkistysreitit parantaminen
- Mätäjokilaakson ja Kannelmäen eteläosan yhteyksien parantaminen
- Malminkartanon eteläosan läpi kulkevan reitit parantaminen
- Mätäjokilaakson ja Keskuspuiston välisten virkistysyhteyksien parantaminen
- Honkasuonpuiston uuden reittiyhteyden kehittäminen luontoarvot huomioiden
- Kannelmäen baanan sovittaminen nykyisiin reitteihin luontoarvoja ja katupuita varjellen

Kuva 31. Kaarelankulun pyörätie

Kuva 32. Kaupunkipyörien asema Mörssärinaukiolla

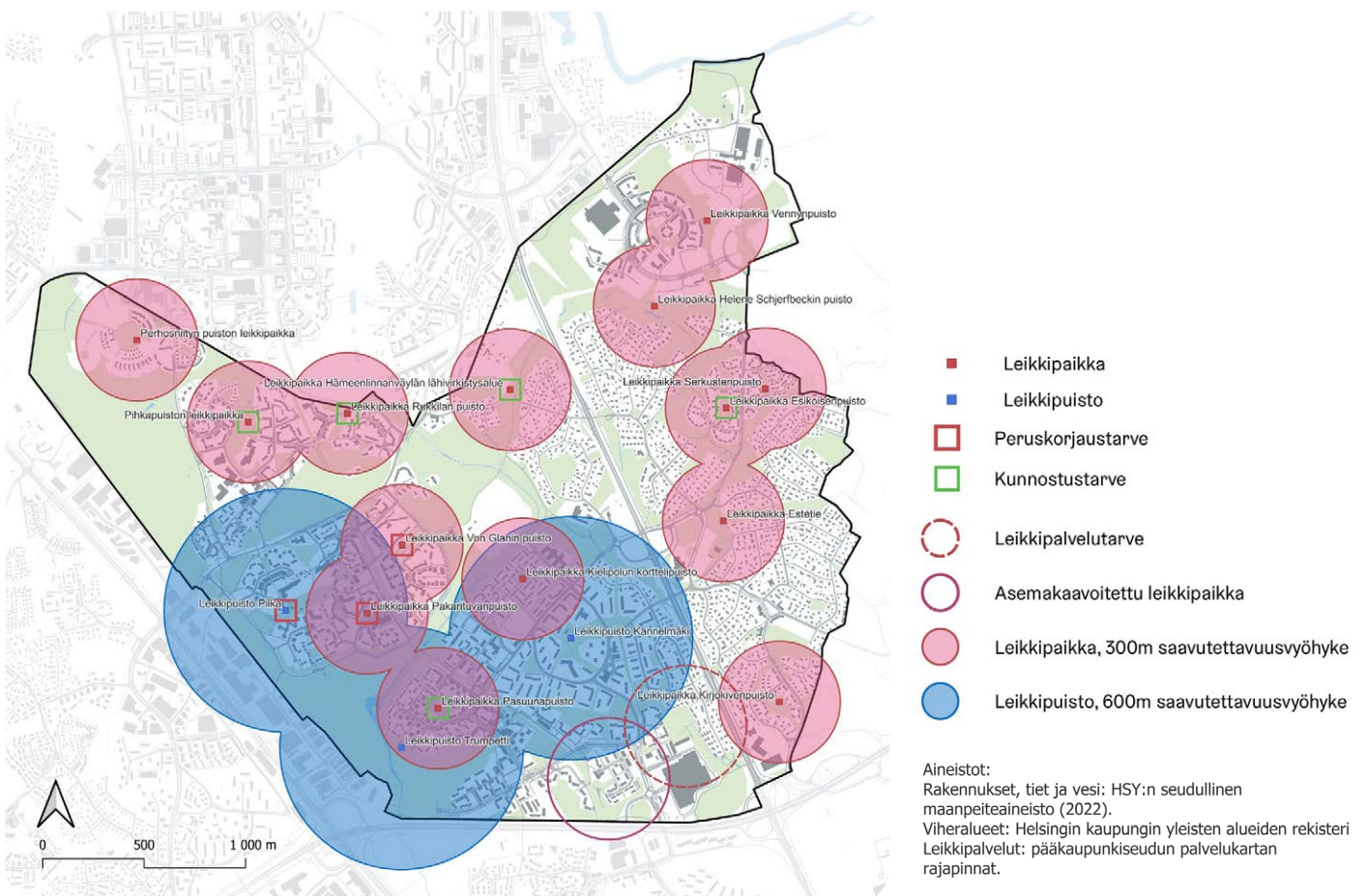
3.2.2 Viheralueiden palvelut

Suunnittelualueen viheralueiden palveluverkosto on jakautunut Hämeenlinnanväylän molemmin puolin. Väylän lisäksi myös alueen läpi kulkevan kehäradan estevaikutus tulee esiin palveluiden saavutettavuudessa. Suurempi osa viheralueiden palveluista sijoittuu väylän länsipuolelle Malminkartanon ja Kannelmäen alueelle. Väylän itäpuolella palvelut keskittyvät Kuninkaantammen alueelle. Alueen koulujen ja päiväkotien pihojen leikkipaikat täydentävät verkostoa iltaisin ja viikonloppuisin. Lisäksi alueella on muutamia viheralueille sijoitettavia yksityisten toimijoiden palveluja. Tällaisia ovat Malminkartanonhuipulla sijaitseva alamäkiajon harjoitusalue ja Kaarelanpuistossa sijaitseva ratsastustalli. Lisäksi palveluita täydentää yksityisen maanomistajan mailla oleva viljelypalsta-alue.

Asukasmäärän lisääntyessä käyttöpaine viheralueilla tulee kasvamaan, erityisen voimakkaasti rakentuvilla Kuninkaantammen ja Honkasuon alueella, mutta täydennysrakentamishankkeiden seurauksena myös Kannelmäessä ja Malminkartanon alueella. Vuonna 2018 järjestetyssä asukaskyselyssä nousi esiin tarpeita viheralueiden palveluille, kuten leikkipaikoille, penkeille ja roskiksille. Asukaskyselyn jälkeen alueelle on rakentunut kaksi uutta leikkipaikkaa (Vennynpuisto, Helene Shjerfbeckin puisto) ja Kartanonhakaan on toteutettu grillipaikka. Asukaskyselyssä koko alueelle ja erityisesti virkistysreittien varsille toivottiin lisää penkkejä ja roska-astioita sekä virkistysreittien opastuk-

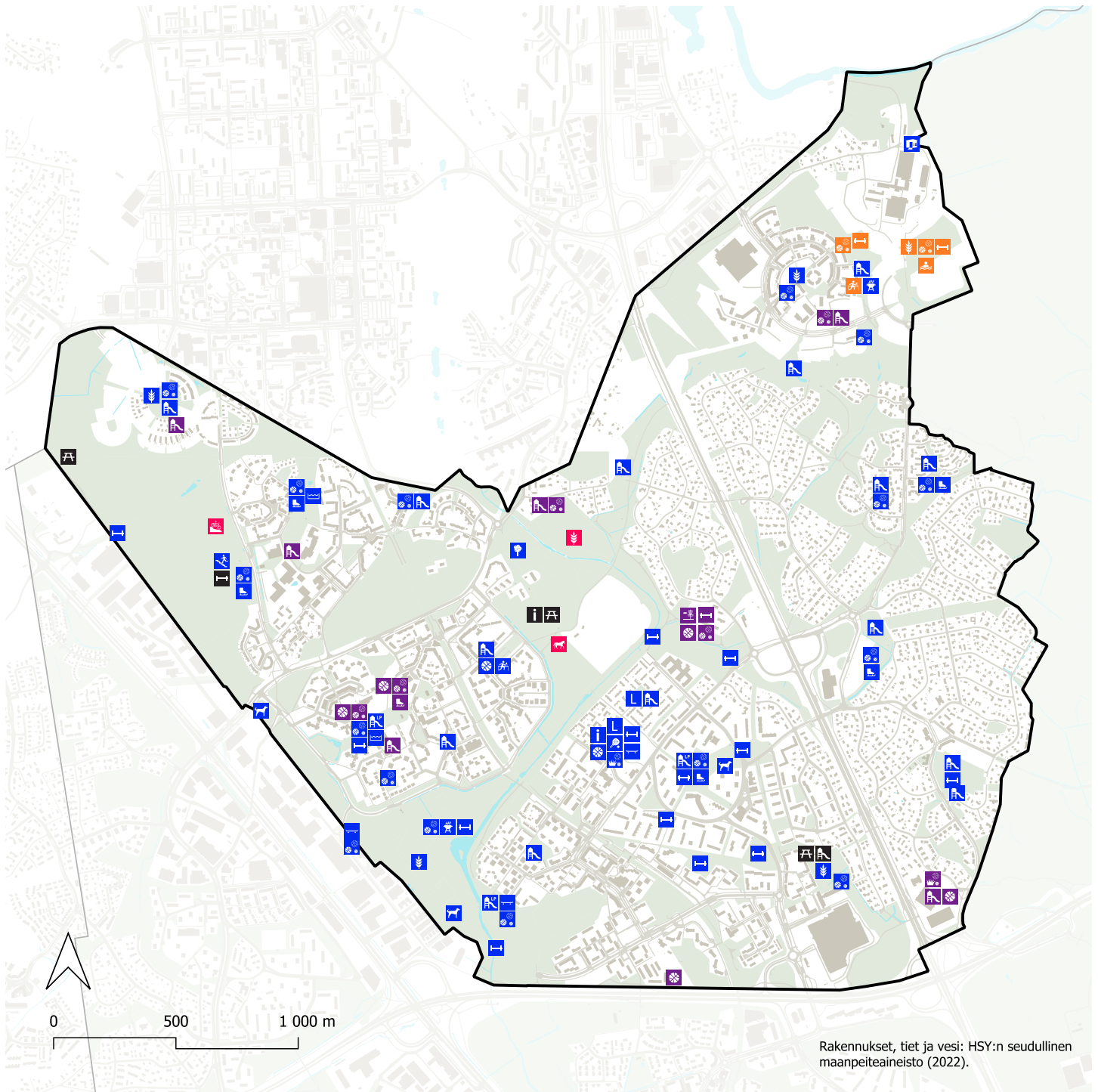
sen parantamista. Antinniittyyn toivottiin leikkipaikkaa, oleskelumahdollisuuksia, piknikpaikkoja ja puistogrilliä. Esikoisenpuistoon toivottiin parempaa leikkialuetta ja kuntoilupistettä (myös useampi toivoi alueen puuston karsimista varjoisuuden takia). Kartanonhakaan toivottiin pientä leikkipaikkaa, infotauluja alueen historiasta, piknik- ja kohtaamispaikkoja. Hakuninmaalla ja Maununnevilla toivottiin toimintojen lisäämistä nuorille, sekä koko alueella erityisesti virkistysreiteillä.

Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala hallinnoi Kannelmäen liikuntapuistoa, joka on suunnittelualueen urheilukeskittymä, joissa voi harrastaa monipuolisesti mm. pallopelejä, lisäksi alueella on skeittipaikka ja ulkokuntosali. Liikuntapuiston tekonurmipintaiset pelikentät ovat aktiivisesti jalkapalloseurojen käytössä. Ulkoliikuntaa voi harrastaa myös useilla peli- ja luistelukentillä ympäri suunnittelualueutta. Liikuntapuistoa lukuun ottamatta viheralueiden pelikentät ovat pääosin kivituhkapintaisia, usein varusteettomia ja vähäisestä käytöstä johtuen osin ruohottuneita. Kivituhkakentät soveltuvat huonosti useiden lajien harrastamiseen, jonka takia esimerkiksi Kartanonhaan nurmialuetta käytetään aktiivisesti jalkapallon pelailuun. Kuninkaantammen on vastikään valmistunut pieni tekonurmipintainen peliareena. Kaarelan alueella on tunnistettu tarve pelikentälle, joka olisi kaikkien vapaasti käytettävissä.

Kuva 33. Suunnittelualueen leikkipalveluverkoston saavutettavuus- ja kuntotarkastelu (Näkymä Oy)

Viheralueiden palvelut

- Suunnittelualueen raja
- Viheralueet

Nykyiset palvelut:

- Leikkiapaikka
- Leikkipuisto
- Pelikenttä
- Tekonurmikenttä
- Koripallokenttä
- Lentopallo-/beach volley -kenttä
- Frisbeegolf-rata
- Kuntoportaat

- Omenatarha
- Luistelukenttä
- Ulkokuntoiluapaikka
- Skeitti / skuuttiapaikka
- Alamäkipyöräilyalue
- Pöytätennisalue
- Ulkoilumaja
- Kahluuallas

- Viljelypalsta
- Tenniskenttäalue
- Opastuspiste
- Ratsastuskenttä
- Koira-aitaus/-puisto
- Palvelut koulujen pihojen yhteydessä
- Lähivuosina toteutettavat palvelut
- Yksityisten toimijoiden palvelut viheralueilla

Kehitettävät palvelut:

- Uusi leikkiapaikka
- Uusi ulkokuntoiluapaikka
- Uusi opastuspiste
- Uusi oleskelupaikka

Pieniä ulkokuntoilupisteitä löytyy useasta eri puistosta, ja lähivuosina niitä on valmistumassa lisää mm. Kuninkaantammen. Kannelmäessä on 2,9 km pituinen kuntolenkki, jonka varrella on useita liikuntapisteitä. Laajempia ulkokuntosaleja ei alueella ole, mutta Malminkartanonhuipulle on asemakaavassa varattu tilaa isolle ulkokuntosalille. Myös koulujen ja päiväkotien pihojen yhteydessä on peli-, palloilu- ja ulkokuntoilupaikkoja.

Suunnittelualueella on kolme leikkipuistoa: leikkipuistot Trumpetti, Kannelmäki ja Piika. Alueen neljännen leikkipuiston, leikkipuisto Kaunokin, puistotoiminta lakkautettiin syksyllä 2023 vähäisen käyttöasteen vuoksi. Leikkipaikkoja on yhteensä 11 eri puolilla suunnittelualueita ja Honkasuolle on valmistumassa yksi uusi leikkipaikka vuonna 2024. Leikkipuistoista Trumpetti ja Kannelmäki on vastikään kunnostettu, mutta Leikkipuisto Piika on peruskorjauksen tarpeessa. Leikkipuisto Piian viereinen koulutonttien alue odottaa maankäytön muutosta. Leikkipuisto Piian peruskorjausta esitetään suunnitelmakaudelle.

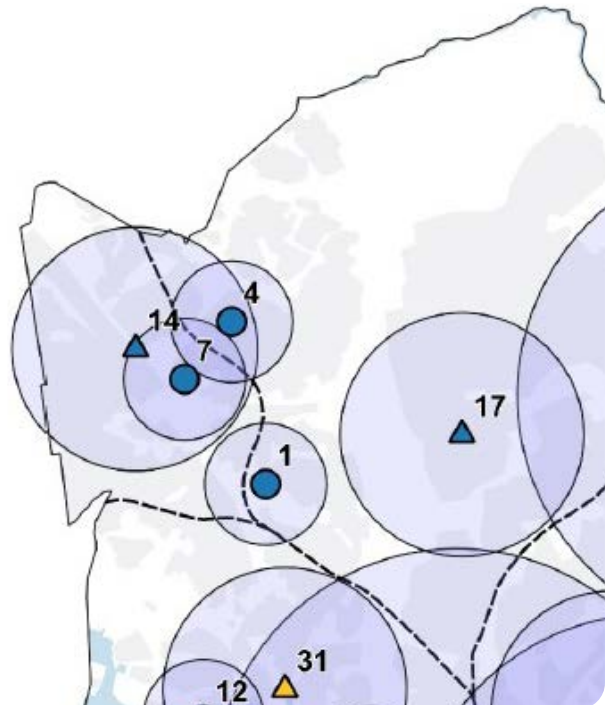
Osa Kaarelan leikkipaikoista on kunnostuksen tarpeessa. Malminkartanon alueelta puuttuu toimiva ja monipuolinen leikkipaikka. Koulujen ja päiväkotien toiminnalliset pihat paikkaavat tällä hetkellä Malminkartanon leikkipaikkapuutteita, mutta eivät palvele arkena päivisin verkoston osana. Leikkipaikkalinjauksen ja leikkipaikkaverkoston mukaan tarkasteltuna lakkautetun leikkipuisto Kaunokin tilalle tulee järjestää vähintään leikkipaikka ja kunnostaa pelialueet. Lisäksi verkostotarkastelun mukaan Kannelmäen eteläosasta puuttuu leikkipaikka. Nykyisten leikkipaikkojen kunnostamista edistetään suunnitelmakaudella Pakarivanpuistossa. Von Glanin puiston peruskorjaus toteutetaan seuraavalla suunnitelmakaudella. Uuden leikkipaikan perustamista edistetään suunnitelmakaudella Antinniityn puistoalueelle. Lakkautetun leikkipuisto Kaunokin alueelle Pihkupuistoon tulee kunnostaa leikkipaikka seuraavalla suunnitelmakaudella. Hakuninmaan Esikoisenpuiston leikkipaikkaa esitetään kunnostettavaksi seuraavalla suunnitelmakaudella.

Suunnittelualueella on viisi viljelypalsta-alueita, joista yksi on yksityisessä omistuksessa. Laajin alueista sijaitsee Kartanonhaassa. Antinniityssä on pieni yhteisöllisesti syntynyt palstaviljelyalue. Kuninkaantammen Taidemaalaripuistoon valmistui vastikään pieni urbaani viljelypalsta-alue. Honkasuon Perhosniityn puistoalueen reunoille valmistuu vuonna 2024 viljelypalstoja. Tulevaisuudessa Kuninkaantammessa on myös toinen palstaviljelyalue, kun Ellen Thesleffin puistoon valmistuu suurehko palstaviljelyalue.

Suunnittelualueella on kolme koiraitausta. Ne sijaitsevat Malminkartanon länsireunalla, Kartanonhaassa ja Kannelmäen Vanhaistenpuistossa. Koirapuistojen verkosto kattaa Kaarelan alueen pääosin hyvin ja lähes kaikilla asukkailla on alle 1,5 kilometrin matka lähimpään koirapuistoon. Kaupunginosan koillisosaa palvelevat Pitkäkosken suuret koirapuistot, joiden aitaukset ovat uusimistarpeessa. Kaikki kolme koiraitausta on uusittu vastikään. Malminkartanon ja Kartanohaahan aita uusittiin muutama vuosi sitten. Vanhaisten koiraitaus peruskorjattiin kokonaan 2010-luvun lopulla.

Suunnittelualueella on tällä hetkellä kaksi huonokuntoista skeittipaikkaa (Kartananhaka ja Trumpetti), joista molemmat sijoittuvat Hämeenlinnanväylän länsipuolelle. Molemissa kohteissa skeittivarusteet ovat huonokuntoisia ja jopa vaarallisia. Aluetta palvelee myös Kannelmäen liikuntapuiston skeittipaikka, jossa erityisesti skuuteille ja pyörille sopiva pumptrack. Skeittipaikkaverkostoa täydentää Vantaan puolella oleva Myyrmäen liikuntapuiston skeittipaikka, joka palvelee etenkin kaupunginosan pohjoisreunan nuoria. Suunnitelmassa esitetään Kartanonhaan skeittipaikan kunnostamista alueelliseksi skeittipuistoksi. Tavoitteena on luoda uusi muualta käyttäjiä houkutteleva vetovoimainen skeittipuisto. Trumpetin skeittipaikka esitetään kunnostettavaksi seuraavalla suunnitelmakaudella.

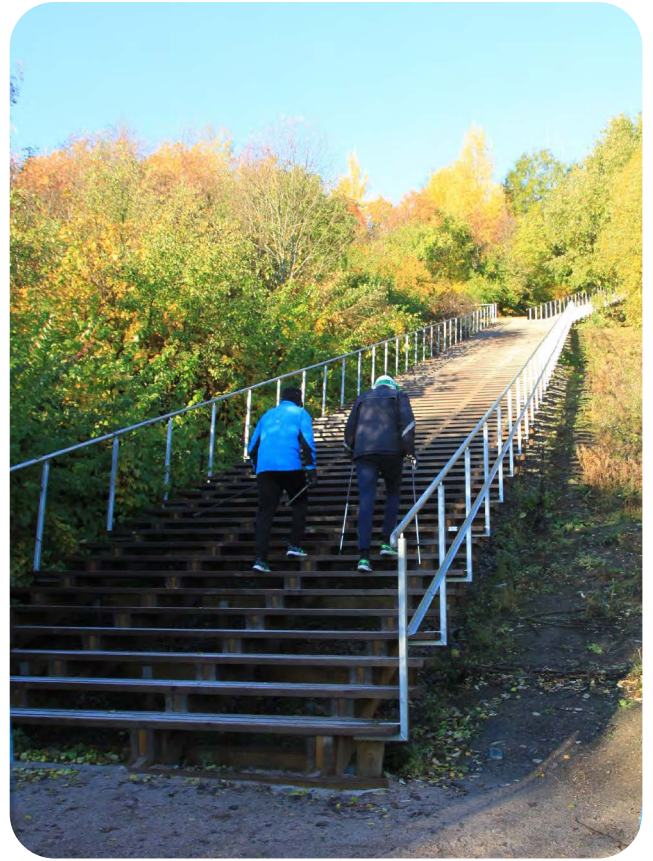
Viheralueiden palveluiden kehittämistä alueella tukee jo käynnissä olevat suunnittelu- ja kunnostushankkeet, kuten Mätäjäkilaakson kaupunkipuisto - Läntisen Helsingin keskuspuisto - OmaStadi - hankkeen toteutuminen vuonna 2023, jossa puistoalueelle lisätään muun muassa penkkejä, Naapurinpellontien kortteleiden uusien puistojen suunnittelu ja rakentaminen, Malminkartanonhuipun kunnostus ja kehittäminen sekä Kuninkaantammen Ellen Thesleffin puiston rakentaminen, jossa puistoon perustetaan erilaisia liikuntatoimintoja ja uimapaiikka. Suunnitelmakaudella edistetään Kaarelanpuistossa sijaitsevan kartanoalueen kehittämistä, jonka tavoitteena on muun muassa lisätä tietoa alueen kulttuurihistoriallisista ja luonto-arvoista sekä lisätä oleskelun mahdollisuuksia sekä tuoda esiin kartanoalueen erityispiirteitä luonnon- ja maisemanhoidollisin keinoin.

Kuva 34. Ote Helsingin kaupungin ylläpitämien skeittipaikkojen tavoiteverkostosta. Numero neljä tarkoittaa Kannelmäen liikuntapuiston lähiskeittipaikkaa, seitsemän Leikkipuisto Trumpetin lähiskeittipaikkaa ja neljätoista Kartanonhaan paikallista skeittipaikkaa.

Viheralueiden palvelujen kehittämisen tavoitteet:

- Leikkipaikkaverkoston puutteiden korjaus, uusi leikkipaikka Antinniittyyn ja Pihkapiistoon. Pihkapiiston kunnostamisessa huomioidaan Vistran tavoite kaupunginosapiistosta sekä Malminkartanon suunnitteluperiaatteiden tavoite julkisesta ulkotilasta, jonka viihtyisyyteen ja kunnossapitoon kiinnitetään erityistä huomiota.
- Leikkipaikkojen turvallisuudesta, kestävydestä ja laadusta huolehtiminen, huonokuntoisten leikkipaikkojen kunnostus
- Kartanonmäen palveluiden kehittäminen
- Mätäjäkilaakson toiminnallisten alueiden jäsentely ja palveluiden kehittäminen, Kartanonhaan skeittipiiston peruskorjaus
- Lähiliikuntapaikkojen ja hyvin varusteltujen pelikenttien riittävydestä, laadusta ja kestävydestä huolehtiminen, kaikille vapaassa käytössä olevan pelikentän suunnitteleminen Kaarelanpuiston alueelle, ruohottuneiden pelikenttien kunnostus.
- Toiminnallisten alueiden valaistustason parantaminen peruskorjausten yhteydessä

Kuva 35. Malminkartanonhuipun kuntoportaat

Kuva 36. Kannelmäen liikuntapuisto

3.2.3 Ekologisten verkostojen kehittämisen tavoitteet

Siniverkosto

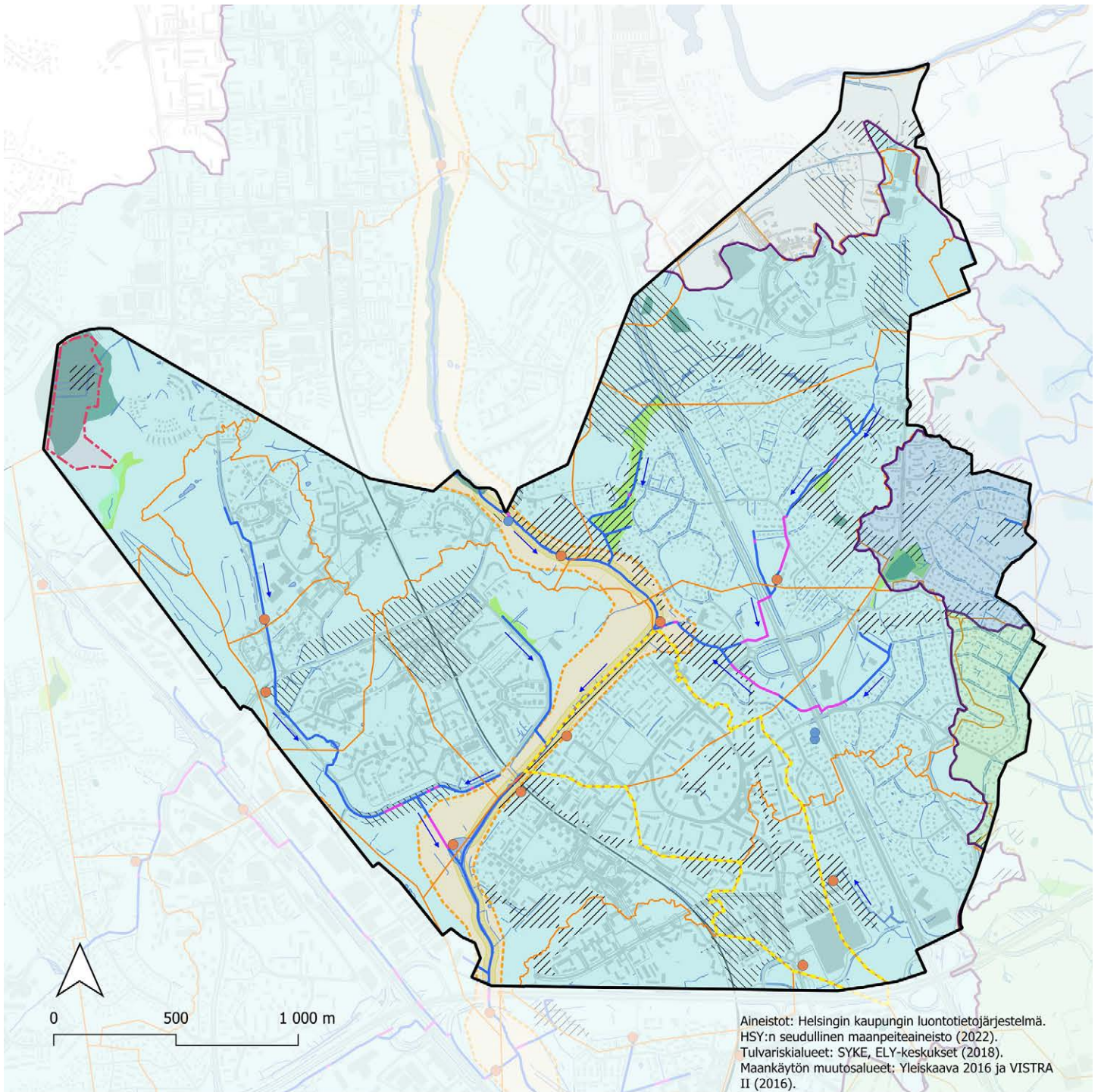
Suunnittelualueen sinisen verkoston rungon muodostaa Mätäjoki, jonne suurin osa suunnittelualueen vesistä laskee. Mätäjoen valuma-alue ulottuu myös Espoon ja Vantaan puolelle. Suunnittelualueen aivan koillisosassa, vedet laskevat Vantaanjokeen. Maununnevan itäosa kuuluu Haaganpuron valuma-alueeseen, joka laskee Pikku-Huopalahteen. Näsinojan-Tuomarinkylänojan valuma-alue kattaa Hakuninmaan Keskuspuistoon rajautuvia osia sekä Maununnevan koillisosan luonnonsuojelualueineen ja laskee itäosassaan Vantaanjokeen. Valuma-alueella sijaitsee useita kosteikkoja Hakuninmaan, Malminkartanon ja Honkasuon alueilla. Maununnevan luonnonsuojelualueen kosteikko sijaitsee pääosin Näsinojan-Tuomarinkylänojan valuma-alueella. Suunnittelualueella ei ole pohjavesialueita.

Mätäjoki on suurin Helsingin kaikista 38 kaupunkipurosta, kun huomioidaan sen virtaama ja valuma-alue. Siniverkostoselvityksen mukaan Mätäjoki on laadulliselta luokaltaan luonnonympäristön kaupunkiuoma (II). Mätäjoki on Vantaanjoen entinen lasku-uoma. Se saa alkunsa Vantaan puolelta Kaivokselan pohjoispuolelta, jossa sen nimi on Mätäjoja. Puro laskee halki Kaarelan, Lassilan, Pitäjänmäen ja Talin läpi Isoon Huopalahteen. Mätäjoen tärkeimmät sivuajat Kaarelan alueella ovat lännestä Hakuninmaan asuinalueelta alkunsa saava Hakuninmaanoja ja idästä Malminkartanonhuipulta kohti Mätäjokea laskeva Malminkartanonoja.

Mätäjoen valuma-alueella tapahtuu tulevaisuudessa huomattavia maankäytön muutoksia, jotka vaikuttavat puroon laskevien hulevesien määrään ja laatuun. Täydennysrakentaminen tiivistää kaupunkirakennetta, jolloin läpäisevien pintojen määrä vähenee. Mätäjokeen päätyvän veden määrän, eli virtaaman lisääntyminen ei sinällään ole ongelma. Ongelmaksi muodostuvat virtaamapiikit ja niiden myötä pääuomaan päätyvän veden huono laatu. Tulviminen Mätäjoen laakson alueella ei lähtökohtaisesti aiheuta ongelmia, lukuun ottamatta virkistyskäytölle aiheutuvia haittoja. Mätäjoen pohjoisosan runsasta kasvillisuutta käsittävä osuus tasaa virtaamia ja estää siten tulvimista alempana. Pääuoman tulvimiseen liittyvät ongelmat painottuvat joen alajuoksulle ja Kaarelan alueella tulvimista tapahtuu alueella enemmän sivupurojen alueille. Esimerkiksi Hämeenlinnanväylän alikulut ovat paikoin ongelmallisia. Veden laadun lisäksi Mätäjoen ongelmana on myös veden vähäinen määrä. Tämän vuoksi Mätäjokeen juoksetetaan vettä kesäkaudella Silvolan tekoaltaasta virtaaman säilyttämiseksi kohtuullisena. Juoksetuksen tarkoituksena on parantaa vedenlaatua, mikä samalla ylläpitää joen varren virkistysarvoja. Mätäjoki on erityisen herkkä mahdollisille päästöille. Hulevesien hallintaa ja puroympäristöä tulee kehittää haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi. Mätäjoen ja sen sivuajien ongelmana on myös vieraslajien, kuten jättipalsamin, runsas leviäminen. Jättipalsamin poistamiseksi järjestetään asukastalkoita.

Kuva 37. Helene Schjerfbeckin puiston hulevesiaihe

Siniverkosto

— Suunnittelualueen raja

Maankäytön muutosalueet

/// Yleiskaavan maankäytön muutosalueet

/// Asemakaavojen maankäyttötarkasteluiden keskeiset alueet

Valuma-alueet

● Purkupisteet

□ Osavaluma-alueet

■ Mätäjoen valuma-alue

■ Näsinojan-Tuomarinkylänojan valuma-alue

■ Haaganpuron valuma-alue

■ Vantaanjoen valuma-alue

Vesistöt

■ Mätäjoen tulvariskialue

■ Lammet

— Purot

— Purot, putkitettu osuus

→ Vesien virtaussuunnat

Muut sinisen verkoston osat

● Lähteet

— Ojat

■ Hulevesien varassa olevat luonto- ja virkistysarvot

■ Suot ja soistumat

Sinisen verkoston kehittämistavoitteet

■ Mätäjoen rantavyöhyke säilytetään kasvipeitteisenä ja luonnonmukaisena

■ Hulevesien laadullisen hallinnan kehittämisen alue, jolla on yli 50% läpäisemättömiä pintoja.

■ Honkasuon suoalueen vaihteellinen ennallistaminen monimuotoiseksi ja luonnonmukaiseksi suoksi.

Mätäjokilaakso ja Vantaanjoen varsi ovat merkittäviä virkistys- ja luontokohteita Kaarelassa. Mätäjoen laakso on määritelty yhdeksi Helsingin kaupungin vihersormista, joka toimii kaupungin yhtenä runkoviheryhteytenä. Joen varren alue on todellinen arvotihentymä (kulttuuri-, luonto että virkistysarvot). Mätäjoen varrella kulkee suosittuja ulkoilureittejä ja laakson nurmialueet sekä erilaiset liikuntapalvelut houkuttelevat oleskelemaan ja liikkumaan monin tavoin. Mätäjoen pääuoman luontoarvot ovat varsin monipuoliset, joen varrella on arvokkaita lepäkö-, lintu- sekä kasvillisuusalueita. Ekologisen verkoston osana jokiuoma on merkittävä. Mätäjoen vedenlaatu on parantunut 2000-luvulla ja jokeen onkin pyritty palauttamaan taimenkantaa ja yhdistykset ovat kunnostaneet sinne mm. kutusoraikkoja. Kalaston kannalta kulkuesteiden poistaminen olisi olennaista, sillä muilta osin Mätäjoki on määritelty soveltuvan taimen elinympäristöksi. Pitäjänmäellä olevien merkittävien kulkuesteiden poistaminen on suunnitteilla vuosille 2024-2025. Alueen kulttuurihistoriallinen arvo perustuu Malminkartanon kartanonmäen alueeseen ja Mätäjoen laakson osin säilyneeseen avoimeen maisemaan.

Mätäjoen valuma-alueen hulevesiselvityksessä suunnittelualan toimenpide-ehdotuksia ovat mm. Kartanonhaan ja Pasaunapuiston hulevesiviemärien muuttaminen avouomaksi, Kartanonkaaren ojan muuttaminen hulevesiuomaksi, yksityisen sillan korjaaminen, yksityisessä omistuksessa olevan viljelypalsta-alueen edustalla olevan kastelualtaan ruoppaus (uomassa oleva levnys). Yleisten alueiden suunnitelmassa ylläpidetään ja vaalitaan Kaarelan monipuolista siniverkostoa. Suunnitelmaan kirjataan lähivuosien tavoitteeksi Mätäjoen valuma-alueen hulevesiselvityksen ja suunnitelman päivitys.

Läpäisemättömät pinnat

Suunnittelualan läpäisemättömien pintojen osuuksia tarkasteltiin osavaluma-alueittain. Läpäisemättömien pintojen osuus vaihtelee 7-61 % välillä. Hyvin läpäiseviä alueita ovat Vantaanjoen varren viheralueet ja Keskuspuiston rajautuvat alueet. Rakennetuilla asuinalueilla läpäisemättömien pintojen osuus on suuri. Erityisen korkea se on Kannelmäessä ja Malminkartanossa.

Tulvien ja vedenlaadun hallintaan liittyvät tavoitteet:

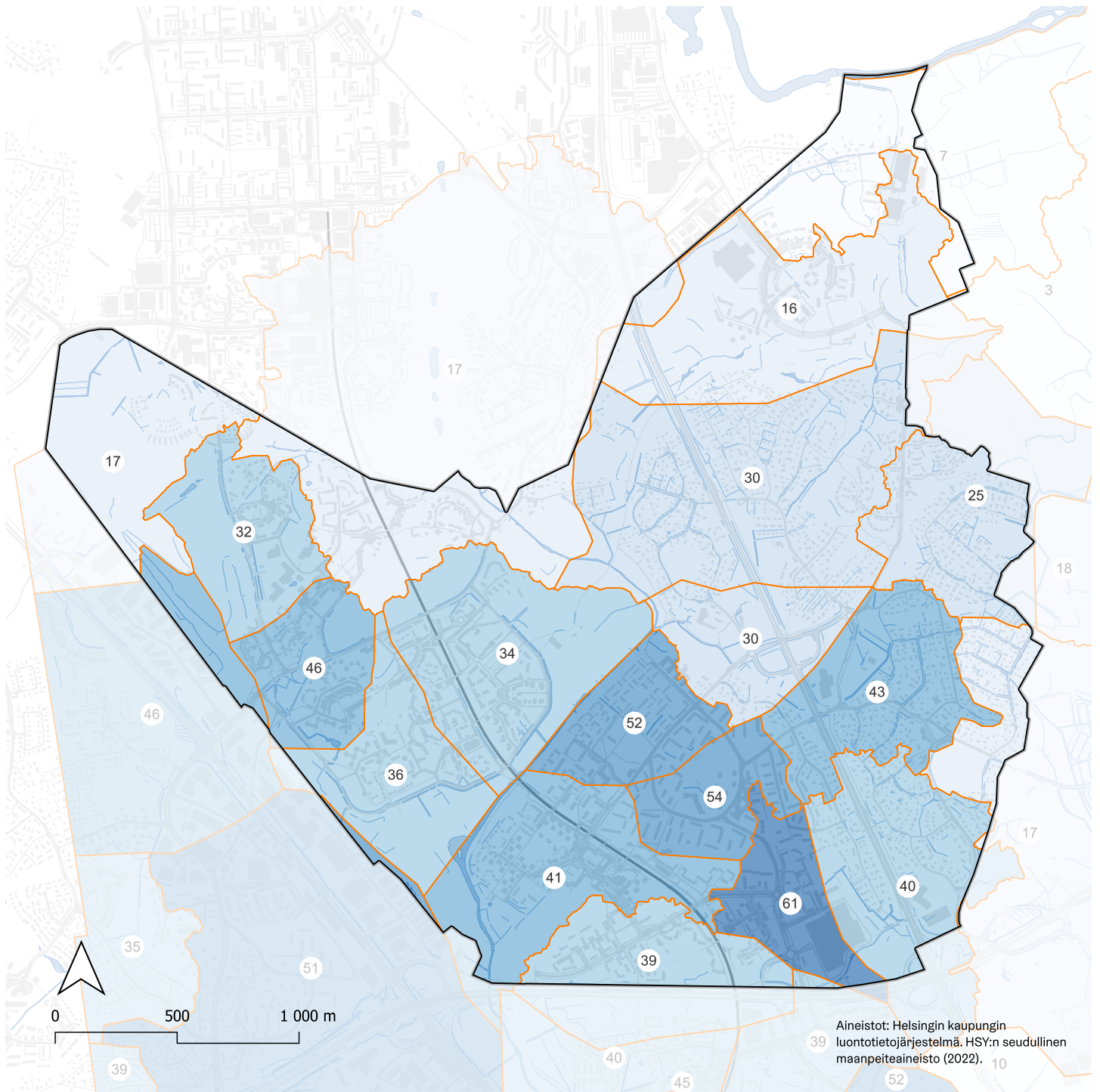
- Hulevesien laadullisen ja määrällisen hallinnan kehittäminen kaavoituksen ja toteutus-suunnittelun keinoin rakennetuilla alueilla; erityisesti niillä alueilla, joilla on yli 50 % läpäisemättömiä pintoja, esim. lisäämällä hulevesiä viivyttäviä painanteita ja veden laatua parantavia biosuodatusalueita.
- Viljelyspalstojen ja koira-aitausten aiheuttamia vaikutuksia veden laatuun erityisesti Mätäjoenlaakson alueella pyritään vähentämään suoja-alueilla, jolloin alueilta valuvat hulevedet eivät vie epäpuhtauksia ja turhia ravinteita suoraan pääuomaan.
- Kehitetään nykyisten avouomien kasvillisuutta kerrokselliseksi ja monipuoliseksi.

Elinympäristöjen tilan parantamiseen ja ennallistamiseen liittyvät tavoitteet:

- Vaalitaan tärkeää kulttuurimaisemaa ja turvataan joen varren näkymien säilyminen.
- Suojellaan ja ylläpidetään Mätäjoen lukuisia luontoarvoja.
- Yhteistyön jatkaminen Mätäjoen puroaktiivien kanssa puron kunnostamisessa mm. kutusoraikkojen rakentamisessa.
- Mätäjoen rannan säilyttäminen kasvipeitteisenä ja luonnonmukaisena.
- Haitallisten vieraslajikasvien torjunta ranta-alueilla.

Virkistyskäytön mahdollisuuksiin liittyvät tavoitteet:

- Mätäjoen virkistysarvojen lisääminen.
- Mätäjoen yksityisen sillan kunnostaminen viljelypalstojen kohdalla. Kohde on esitetty Mätäjoen valuma-alueen hulevesiselvityksessä.
- Mätäjoen varrelle muodostuneiden polkujen parantaminen käytön helpottamiseksi.
- Tulvatilanteiden hyväksyminen osana luonnon rikkautta Mätäjoen varrella ja virkistyskäytön sopeuttaminen tulvatilanteisiin.

Siniverkosto - Läpäisemättömien pintojen osuus

- Suunnitelman raja
- ▭ Osavaluma-alue

Läpäisemättömien pintojen osuus (%)

- 1- 10%
- 11- 20%
- 21- 30%
- 31- 40%
- 41- 50%
- 50 - 60%
- 60 - 70%

Metsä- ja puustoinen verkosto

Kaarelan alueen metsäiset ja puustoiset alueet sijoittuvat pääosin kallioisille selänteille, Mätäjokilaakson reunoille ja liikenneväylien varsille. Verkostoa täydentävät puustoiset puistot, niittyverkoston laajat niukkapuustoiset tukialueet ja katupuurivit. Erityisesti Malminkartanossa ja Kannelmäessä on runsaasti katupuustoa. Yleisten alueiden lisäksi Hakuninmaan ja Maununevan vehreillä omakotitalojen puutarhoilla on merkittävä rooli puustoisina tukialueina ja askelkivinä metsä- ja puustoista verkoston ydinalueiden välillä. Tukialueiden merkitystä korostaa sijainti Keskuspuiston läheisyydessä. Suunnittelualueen itäpuolella sijaitseva Keskuspuisto on yksi Helsingin merkittävimmistä metsä- ja puustoisesta verkoston runkoyhteyksistä ja ydinmetsistä. Kaarelan alueelta on pääosin laadukkaat alueelliset yhteydet Keskuspuiston metsiin. Suunnitelman tavoitteena on metsäisiin ydinalueisiin nojautuva, monipuolinen ja monimuotoinen puustoinen verkosto, joka tarjoaa asukkaalle mahdollisuuden virkistykseen ja ulkoiluun. Metsä- ja puustoisesta verkoston alueellisten ja paikallisten yhteyksien säilyttäminen sekä niiden kehittäminen ovat verkoston toimivuuden kannalta tärkeitä tavoitteita.

Suunnittelualueen laajimmat yhtenäiset metsäalueet ja samalla ydinmetsät sijaitsevat Honkasuolla, Kartanonmetsän alueella sekä Kuninkaantammessa Helene Schjerfbeckin ja Maria Wiikin puistojen alueella. Näistä Kartanonmetsän ja Kuninkaantammen ydinalueet tulevat tulevaisuudessa suurelta osin heikentymään yleiskaavan mukaisen rakentamisen myötä. Ydinmetsien häviämisen lisäksi rakentaminen aiheuttaa metsä- ja puustoisesta verkoston alueellisiin yhteyksiin katkoksia, mitkä hankaloittavat eläinten, mm. liito-oravien liikkumista alueiden läpi. Katkeavia yhteyksiä tulee kompensoida parantamalla metsä- ja puustoisesta verkoston yhteyksiä muualla. Kartanonmetsän kautta kulkevaa alueellista yhteyttä korvaava uusi alueellinen yhteys kehitetään Mätäjokilaakson alueelle.

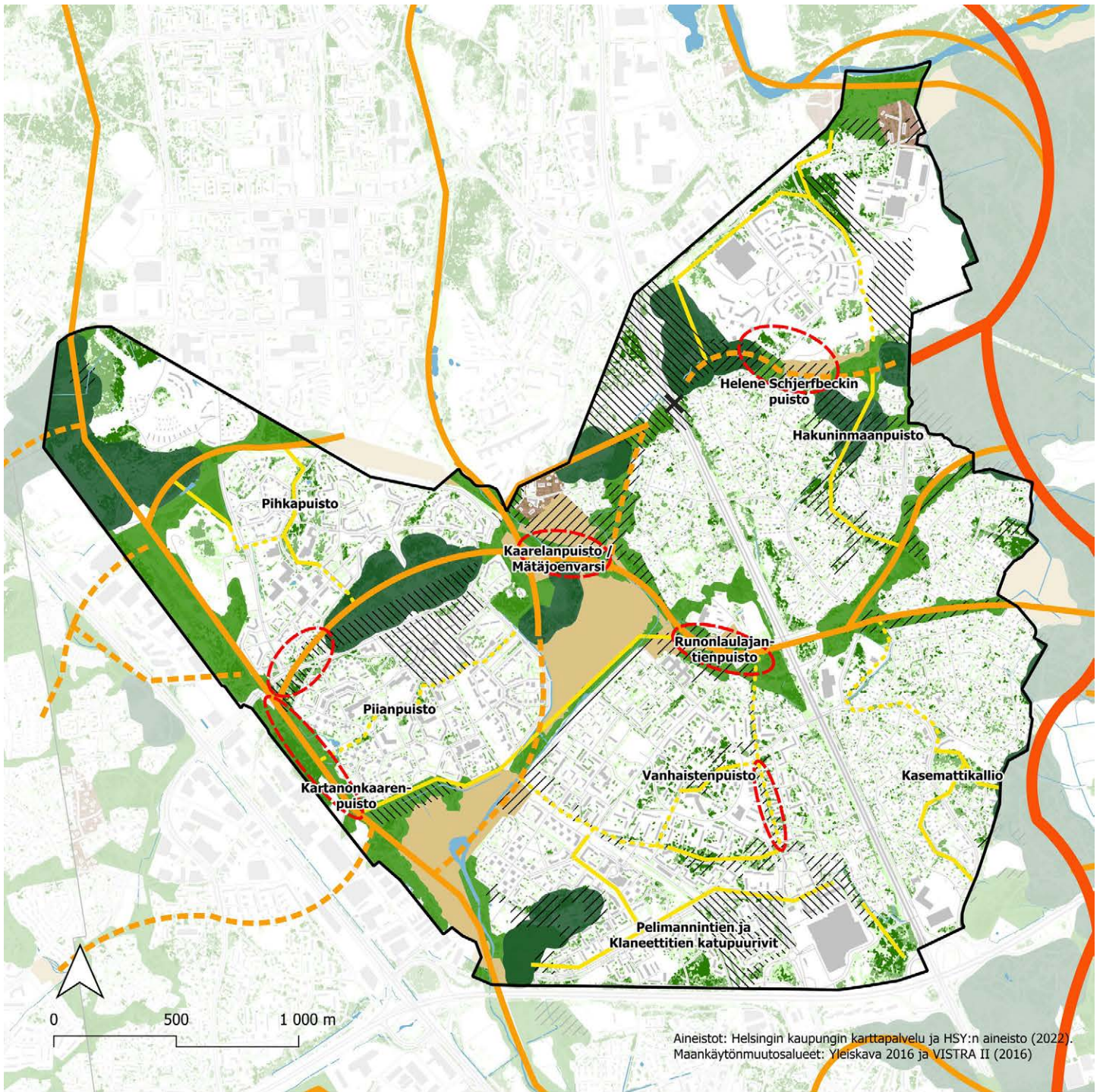
Suunnitelmassa ehdotetaan puustoisesta yhteyden kehittämistä Kartanonkaaren varrelle Kartanonmäen ja Kartanonhaan puistoalueen välille. Yhteyden kehittämisessä tulee huomioida sekä metsä- ja puustoisesta verkoston että liito-oravayhteyksien tavoitteet, mutta myös niittyverkoston tavoitteet. Mätäjoen varren avoimen kulttuurimaiseman säilyttämiseksi avoimille osuuksille uusia puita ei istuteta, vaan nykyistä avoimen maisematilan reunavyöhykettä levennetään istuttamalla uutta puustoa.

Kaarelassa on laajempien ydinmetsien lisäksi pienempiä metsäalueita, jotka täyttävät ydinmetsän kriteerit; Aurinkokallio, Kaarelanpuiston kartanonmäen alueella sijaitseva metsäalue sekä Hakuninmaanpuiston metsät. Helene Schjerfbeckin puiston, Kartanonkaarenpuiston ja Runonlaulajantien puiston metsät ja metsiköt ovat metsäverkoston jatkuvuuden kannalta tärkeitä alueita, joiden säilyttäminen metsäverkoston osina on huomioitava maankäytön muuttuessa. Ydinmetsät ja metsät kytkeytyvät toisiinsa puustoisista puistojen ja katupuukujanteiden kautta. Kaarelan alueella on useita pieniä liito-oravan ydinalueita, jotka sijaitsevat kaukana toisistaan ja joiden välillä on vain kapeita puustoisia yhteyksiä. Näitä paikallisia yhteyksiä on tärkeä vahvistaa entisestään säilyttämällä puuston monilajisuus, lisäämällä kerroksellisuutta ja hoitamalla niitä elinvoimaisina ja uudistuvina. Tavoitteena tulisi olla kytkeä alueet toisiinsa vähintään kahden, ideaalisti kolmen toimivan yhteyden avulla.

Kuva 38. Sisarustenpuiston metsää Hakuninmaalla

Metsä- ja puustoinen verkosto

— Suunnittelualueen raja

Maankäytön muutosalueet

/// Yleiskaavan maankäyttötarkastelujen keskeiset alueet

/// Asemakaavojen maankäyttötarkasteluiden keskeiset alueet

Puusto

● Puusto 2-10m

● Puusto 10-20m

● Puusto yli 20m

Metsä- ja puustoinen verkoston osat

■ Ydinmetsät

■ Metsät ja metsiköt

■ Puustoiset tukialueet

■ Niukkapuustoiset tukialueet

✕ Katkos puustoyhteydessä

Metsä- ja puustoinen verkoston kehittämistavoitteet

■ Runkoyhteys

— Metsä- ja puustoinen verkoston alueellinen yhteys

- - - Metsä- ja puustoinen verkoston alueellinen kehitettävä yhteys (katkoviiva)

— Nykyinen paikallinen yhteys

- - - Kehitettävä paikallinen yhteys

■ Puustoisien yhteyden turvaamisen tarve

Metsä- ja puustoisien verkoston kehittämisen tavoitteet:

- Alueen metsien, etenkin ydinmetsien säilyttäminen mahdollisimman yhtenäisinä myös maankäytön muuttuessa, esim. Kartanonmetsä, Helene Schjerfbeckin ja Maria Wiikin puisto.
- Metsä- ja puustoisien verkoston alueellisten yhteyksien vahvistaminen katu- ja puistoalueiden puustoa kehittämällä ja lisäämällä, esim. Mätäjokilaaksossa ja Kartanonkaaren alueella, Runonlaulajantien pohjoisosissa ja Helene Schjerfbeckin puistossa.
- Metsä- ja puustoisien verkoston nykyisten ja uusien paikallisten yhteyksien vahvistaminen ja epäjatkuvuuskohtien poistaminen puustoa kehittämällä ja lisäämällä, esim. Kartanonkaarenpuiston ja Kaarelanpuiston välillä, Kannelpuiston ja Kartanonhaan puistoalueen välillä ja Kartanonmetsän ja Honkasuon välillä askelkiviä tai maisemakäytäviä luomalla.
- Metsä- ja puustoisien verkoston olevia luontoarvoja tulee vaalia, alueella on erityisesti linnuston, lepakoiden ja kasvillisuuden kannalta arvokkaita metsäalueita. Luonnon monimuotoisuutta tulee suunnitelmallisesti tukea ja kehittää erityisesti pienten metsiköiden ja puustoisien alueiden yhteydessä.
- Alueellisen yhteyden katkoskohtien, kuten Hämeenlinnanväylän ylityksen, puustoisia yhteyksiä kehitetään.
- Metsäalueiden kulumista ehkäistään ohjaamalla virkistyskäyttöä kattavalla reittiverkostolla ja riittävällä opastuksella.
- Kannelmäen keskeisten katujen katupuuston kehittäminen osana verkoston paikallisia yhteyksiä.

Kuva 39. Honkasuon länsiosan metsäaluetta

Niittyverkosto

Kaarelan alueella niittyverkoston runkona toimii Mätäjökilaakson merkittävä avointen elinympäristöjen kokonaisuus, jossa on lukuisia luonto- ja kulttuuriarvoja. Helsingin niittyverkoston kehittämistarkastelussa Mätäjökilaakson alue on merkitty niittykeskittymiä yhdistäväksi ensisijaiseksi yhteydeksi ja alueen avoimet elinympäristöt pääosin askelkiviniityiksi. Niittyverkoston arvokohteita on Mätäjoen Runonlaulajantien puiston mutkassa olevat ranta-alueet. Mätäjökilaakson avoimet elinympäristöt kytkeytyvät Hämeenlinnanväylän yli Kuninkaantammen alueen askelkiviniityihin ja lopulta Vantaanjoen laitamilta alkavaan Vantaanjoen niittykeskittymään. Malminkartanon tilaan liittyvä Mätäjökilaakso on ollut avointa viljelymaisemaa vuosisatojen ajan aina 1950-luvulle ja on arvotettu maisemakulttuuriltaan arvokkaaksi alueeksi. Virkistykseen kannalta erityisesti Mätäjökilaakson avoimet ja monikäyttöiset nurmi- ja niittyalueet, pitkät näkymät sekä pääsy veden ääreen ovat tärkeitä asukkaille. Mätäjökilaaksossa voidaan kehittää samanaikaisesti sekä niitty- että metsä- ja puustoista verkostoa. Mätäjökilaakson avointen elinympäristöjen ekologista laatua ja kytkeytyneisyyttä kehitetään huomioiden myös metsä- ja puustoisen verkoston tavoitteet. Mätäjökilaakson laajoja puistonurmia voidaan kehittää osaltaan niityksi virkistyskäyttöä vaikeuttamatta.

Mätäjökilaakson lisäksi toinen virkistykseen kannalta merkittävä niittyalue on Malminkartanonhuipun etelään viettävän rinteen niityt. Malminkartanonhuipun kautta kulkee niittykeskittymiä yhdistävä toissijainen yhteys.

Suunnittelualueen niittyverkoston merkittävät ominaispiirre ovat kallioalueilla sijaitsevien maalinnoituslaitteiden keto- ja niittyalueet. Ensimmäisen maailmansodan maalinnoituslaitteiden niitto- ja ketoalueet ovat myös kasvillisuudeltaan arvokkaita. Betonisten rakenteiden tiedetään tyypillisesti lisäävän maaperään emäksisyyttä, jolloin lajisto

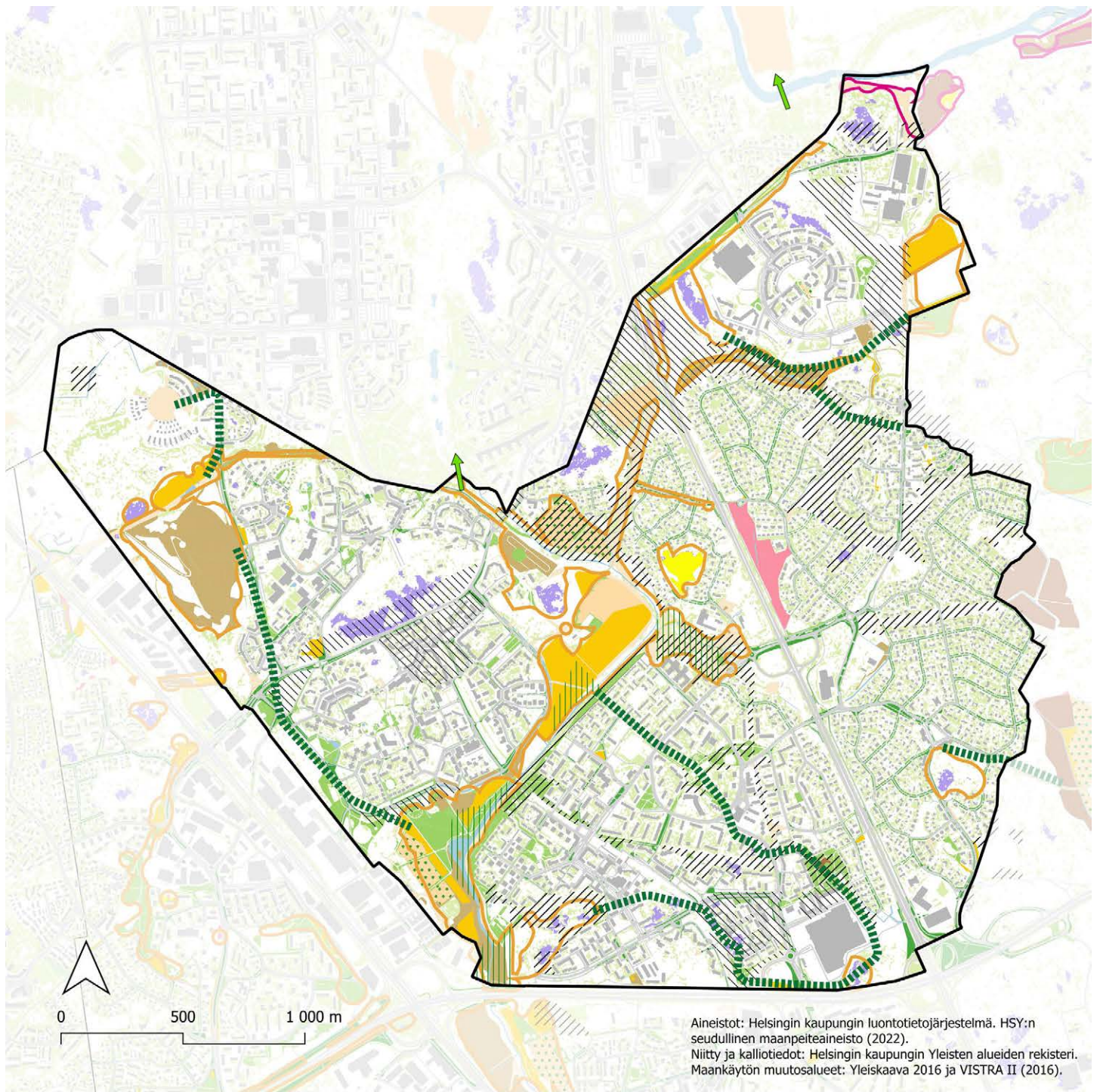
voi osin poiketa alueella muuten kasvavasta niitylajistosta. Näistä Håkansbergin kallioketo on nostettu niittyverkoston arvokohteeksi.

Suunnittelualueen niittyverkoston tukialueina toimivat avoimet puistoalueet, palstaviljelyalueet ja asuinalueiden pihat, puutarhat ja viherkatot. Infrastruktuuriin liittyviä niittyverkoston tukialueita alueella ovat voimalinjojen alusalueet, radan penkereet sekä katujen ja liikenneväylien ympäristöt. Niittyverkoston kannalta katu ympäristön kasvillisuuden kehittämispotentiaalia on erityisesti Hämeenlinnanväylällä ja siihen liittyvillä liittymäalueilla ja kevyenliikenteen reiteillä, Naapurinpellontiellä ja Kartanonkaarella. Vaikka tienpientareet ja radan varret voivat toimia tukialueina ja mahdollistaa lajien leviämistä, on erityisesti suurilla väylillä myös estevaikutus.

Kaarelan niittyverkoston suurimpia puutteita ovat katkokset niittyalueiden kytkeytyneisyydessä. Verkostoa tukevia poikittaisia yhteyksiä ei ole riittävästi. Esimerkiksi kasvillisuudeltaan arvokkaiden linnoitusketojen välillä ei yhteyksiä käytännössä ole. Kytkeytyneisyyden puutteiden vuoksi tukialueiden ja askelkivien merkitys on suuri. Uhkana niittyverkostolle voidaan sen sijaan pitää umpeenkasvamista ja alueiden pirstaloitumista. Arvokkaiden linnoitusketojen osalta uhkana on roskaantuminen, puutarhajätteen tuonti sekä kuluminen. Kaarelassa erityisesti pienvesistöjen yhteydessä olevat rantaniityt kärsivät vieraslajeista. Kaarelan alueen monimuotoista niittyverkostoa tulee ylläpitää ja kehittää huomioiden luonto-, kulttuurihistorialliset- ja virkistysarvot. Alueella tulee myös tutkia uusien paikallisten yhteyksien sekä avoimien elinympäristöjen laadun ja monimuotoisuuden kehittämistä. voidaan myös tutkia niittyverkoston laajentamista ja parantaa yhteyksiä niittyalueiden välillä.

Kuva 40. Runonlaulajantienpuiston niittyjä

Niittyverkosto

— Suunnittelualueen raja	Niityt ja kalliokedot	Avokallio	Niittyverkoston kehittämistavoitteet
Niittyverkoston rakenteellinen luokittelu	B1 Maisemapelto	Pelto	Uusi paikallinen yhteys
Niitykeskittymä	B2 Käyttöniitty	Palstaviljelyalue	Avoimien elinympäristöjen laadun ja monimuotoisuuden kehittäminen
Niittyverkoston askelkivi	B3 Maisemaniitty ja laidunalue	Perinnekasvillisuus	Maankäytön muutosalueet
Yhteys naapurikaupungin verkostoon	B4 Avoin alue ja näkymä	Viheralueiden nurminiitty	Yleiskaavan maankäytön muutosalue
	B5 Arvoniitty	Katualueiden nurmikot ja niityt	Asemakaavojen maankäyttötarkasteluiden keskeiset alueet
	Niitylajiston tukialueet	Matala kasvillisuus	

Niittyverkoston kehittämisen tavoitteet:

- Mätäjoenlaakson niittykokonaisuutta suojellaan ja vaalitaan huomioiden sen lukuisat luonto- ja kulttuuriarvot. Avoin maisematila ja jokilaakson pitkät näkymälinjat tulee säilyttää muistumana alueen pitkästä historiasta viljeltynä kartanoympäristönä.
- Linnoituslaitteisiin liittyviä arvokkaita niittyalueita suojellaan, tarvittaessa kulkua ohjataan pois herkemmillä alueilta kulumisen ehkäisemiseksi.
- Niittyverkoston laatua ja monimuotoisuutta voidaan kehittää erityisesti laajoja avoimia kasvillisuusalueita käsittävien Kartanonhaan ja Kaarelanpuiston alueella sekä Runonlaulajantien puistossa. Tutkitaan mahdollisuuksia kehittää alueen nykyistä ruohovartista – ja puuvartista kasvillisuutta pölyttäjäystävälliseksi, esimerkiksi istuttamalla puistojen reunavyöhykkeisiin pölyttäjäystävällistä puuvartista kasvillisuutta.
- Tutkitaan uusien niittyalueiden perustamista vähän käytetyille ja ruohottuneille pelikentille puistojen peruskorjauksen yhteydessä, esim. Rukkilanpuistossa, Renginpuistossa, Pikku-Arentipuistossa, Kielipulun korttelipuistossa ja Sisarustenpuistossa.
- Katualueiden kasvillisuuden kehittäminen niittymäiseksi katujen rakentamisen ja peruskorjausten yhteydessä.
- Niittyverkostoa kehitetään kytkeytyneisyyden osalta lisäämällä uusia paikallisia yhteyksiä. Tärkeintä olisi saada alueelle lisää poikittaisyhteyksiä sekä yhdistää linnoituskedot ja -niityt käyttäen askelkivinä puistojen ja katujen varsien istutuksia, rakentamalla viherkattoja ja pieniä niittyjä.
- Tavoitteena on pitää niittyalueet vapaana haitallisista vieraslajeista, kuten jättipalsamista ja ehkäistä niiden leviämistä erityisesti puronvarsiniityillä.
- Mätäjoen varren ja Håkansbergin arvoniittyjen arvojen säilyttäminen hoidon ja ylläpidon keinoin. Linnoitusketojen ja -niittyjen osalta ehkäistään roskaantumista ja asukkaiden puutarhajätteiden aiheuttamaa rehevöitymistä.
- Viherkattojen suosiminen rakennushankkeiden yhteydessä
- Haitallisten vieraslajien torjuminen mahdollisuuksien mukaan. Vieraslajien torjunnassa ensisijaisena ovat luontoarvoiltaan erityisen arvokkaat alueet.

Kuva 41. Malminkartanonhuipun etelärinteen niittyaluetta

3.3 Toimenpidetarpeet

Toimenpidetarpeisiin on kirjattu Kaarelan yleisten alueiden, viheralueiden ja katu ympäristöjen investointi-, peruskorjaus- ja kunnostustarpeet. Luonnon- ja maisemanhoidon toimenpidetarpeet on määritelty alueen metsiin sekä niitty- ja maisemapeltoalueille. Viheralueille on määritelty lisäksi hoitoluokkien muutostarpeita. Merkittävimmistä toimenpidetarpeista on laadittu hanke-esitykset, jotka esitellään luvussa 4.

Toimenpidetarpeet on kartoitettu asukaskyselyjen vastausten ja muiden asukaspalautteiden perusteella sekä vertaamalla alueiden tavoitteita ja nykytilaa maastoinventoinneilla. Havaitut puutteet ja muut toimenpidetarpeet on kirjattu vuonna 2018 tehdyillä maastoinventoinneilla kaupungin maastokartoitusjärjestelmään.

Kuva 42. Trumpettitie

3.3.1 Katualueet

Katualueet ilmentävät pitkälti ympärillä olevan rakennuskannan aikakautta ja ovat yleisesti ottaen hyväkuntoisia. Asfalttipäällysteiden pienet painumat ja halkeamat olivat kuitenkin yleisiä koko alueella ja muita päällyste- ja reunatukivaurioita esiintyy paikallisesti. Rakenteellisia vaurioita, kuten painumia esiintyy erityisesti Mätäjokilaakson pehmeiköille rakennetuilla kaduilla Malminkartanossa ja Kannelmäessä. Painumat sekä kookas puusto on aiheuttanut päällystevaurioita esimerkiksi Malminkartanon kevyen liikenteen kaduilla kuten Luutnantin- ja Jägerhorninpolulla. Maununnevalla ja Hakuninmaalla oli edelleen muutamia sorapäällysteisiä katuja, jotka vaativat asfalttipäällysteisiä katuja enemmän kunnossapitoa. Liimatut betonireunatuet ovat alueen asuntokaduille tyypillisiä, ja niitä onkin uusittu katusaneerausten yhteydessä vaihtelevasti betoni- tai luonnonkivireunatuilla. Reunakivet uusitaan jatkossa luonnonkivisiksi peruskorjausten yhteydessä. Kunnostus- ja peruskorjaushankkeissa materiaalivalintoihin ja niiden kestävytyteen kiinnitetään erityistä huomiota, jotta osataan valita kullekin alueelle mahdollisimman sopivat päällysteet, rakenteet, kalusteet ja varusteet. Kaikissa alueen peruskorjaushankkeissa tulee huomioida myös esteettömyyskriteerit- ja tavoitteet.

Suunnittelualueen katuviheralueilla tyypillisiä puutteita ovat katuistutuksien huono kunto, aukkoiset katupuuvirit sekä näkemäalueiden ylikasvaneet istutukset. Katupuiden ja istutusten lisäämistä katutilaan tulee tutkia Malminkartanon ja Kannelmäen alueen katualueiden peruskorjaushankkeissa. Istutukset tulee suunnitella alueiden ominaispiirteisiin sovittein. Katuihin liittyviä hulevesiongelmia on Kanneltiellä, Hämeenlinnanväylän alikuluissa sekä Runonlaulajantiellä ja Runopolun välisellä alueella, jossa tulvavedet valuvat kiinteistölle. Liikenneturvallisuusselvityksessä tuli ilmi turvallisuuspuutteita mm. Kartanonkaaren, Kanneltien ja Kaarelantien suojateissa. Asukaskyselyssä vuonna 2018 katujen osalta huomio kiinnittyi Hämeenlinnanväylän meluun ja alikulun kuivatusongelmiin sekä Runonlaulajantien, Hakunintien, Arhipanpolun, Kanneltien ja Kalannintien turvallisuuteen (koululaiset). Myös talvikunnossapitoon toivottiin parannusta.

Monille huonokuntoisemmille kaduille ja katuistutuksille oli ehdotettu toimia jo edellisessä aluesuunnitelmassa. Alueen katuja ja aukioita on vastikään myös kunnostettu. Malminkartanonaukiolla ja Puustellinaukiolla on uusittu valaistus ja viheralueet on kunnostettu ja Malminkartanon asemalta Malminkartanontielle nousevat uudet maastoportaat on rakennettu. Lisäksi Malminkartanon alueella Juusteenintie on peruskorjattu. Kannelmäen alueella on vastikään uusittu Kantelettarentien pinnoite, Klaneettikuja ja -polku on peruskorjattu, Sitratorilla ja Kannelmäen aseman molemmin puolin on käynnissä kevyenliikenteenväylän rakentaminen, ulkovalaistuksen uusiminen, sekä viheralueiden saneeraus. Kuninkaantammen koulun ympärillä, Kuninkaantammen aukiolla ja Karminnikujalla on käynnissä sadevesilinjojen, ulkovalaistuksen ja kadun rakennus sekä katualueisiin liittyvien katuviheralueiden rakentaminen.

3.3.2 Viheralueet

Kaarelan alueelle on kattava eri luonteisten viheralueiden verkosto ja niihin liittyvä kattava virkistysreitistö. Viheralueet ovat erityyppisiä, vaihdellen laajoista jokilaakson avoimista elinympäristöistä ja puistoalueista pieniin, rakennettuihin puistikoihin. Rakennetut puistoalueet keskittyvät Malminkartanoon ja Kannelmäkeen sekä Kuninkaantammen. Alueen keskeisiä ja käytetyimpiä puistoalueita ovat Kartanonhaka, Kaarelanpuisto, Malminkartanonhuippu sekä Hakuninmaanpuiston ja Helene Schjerfbeckin puiston muodostama kokonaisuus. Hakuninmaata, Maununevaa ja Kuninkaantammaa palvelee Keskuspuiston laaja viheralue palveluineen. Kaarelan keskeisille viheralueille tyypillistä on luonto-, virkistys- ja kulttuuriympäristöarvojen päällekkäisyys.

Viheralueiden toimenpidetarpeet liittyvät arvojen yhteensovittamiseen ja vaalimiseen sekä viheralueiden käytettävyyden, turvallisuuden ja viihtyisyyden parantamiseen ja reitistöjen kehittämiseen. Kuntokartoituksessa puutteita nousi enimmäkseen esiin toiminnallisilla alueilla, kuten leikkipaikoilla ja -puistossa ja niihin liittyvillä pelikentillä. Osa viheralueista on peruskorjauksen tarpeessa, ja osassa tarvitaan pienempiä kunnostustoimenpiteitä, kuten kalusteiden ja varusteiden uusimista, kasvillisuuden tehostettua hoitoa tai ylikasvaneiden istutusten uusimista. Kaupunkirakenteen sisällä olevat pienemmät puistoalueet ovat leik-

kipaikkoja lukuun ottamatta vähällä käytöllä. Pienet varusteettomat sorapintaiset pelikentät ovat usein ruohottuneita ja istutukset usein ylikasvaneita. Alueen leikkipaikoissa on kunnostustarpeita. Alueen pohjoisosan leikkipaikat, kuten Pakariturvanpuisto, Von Glanin puisto ja Pihkapuisto ovat huonokuntoisia ja itäosan leikkipaikat kuten Esikoisenpuisto ja Serkustenpuisto osin puutteellisia. Monin paikoin huonokuntoisiksi inventoinnin perusteella määritellyt kohteet olivat samoja, joiden kunnostusta oli ehdotettu jo edellisessä aluesuunnitelmassa ja niiden sijainti painottui Malminkartanoon ja Kannelmäkeen.

Kaarelan uusien maankäytön muutosten myötä kaupunkirakenne tiivistyy, viheralueiden käyttäjämäärät kasvavat ja herkissä kohteissa tarvitaan jatkossa kulun ohjausta. Uusien reittien rakentaminen, nykyisten reittien opastuksen kehittäminen ja levähdyspaikkojen lisääminen parantavat reittien saavutettavuutta ja käytettävyyttä.

Kuva 43. Pihkapuisto

3.3.3 Luonnon- ja maisemanhoito

Tämä suunnitelman osa perustuu metsäisten osien osalta valmisteilla olevaan luonnonhoidon periaatteet, osa 1. metsät -luonnokseen. Periaatteet hyväksyy kaupunkiympäristölautakunta. Suunnitelman sisältö tarkistetaan ja tarvittaessa muutetaan tältä osin vielä erikseen sitten kun periaatteet on hyväksytty lautakunnassa vastaamaan niitä.

Luonnon monimuotoisuuden lisäämistavoitteet

Helsingin kaupunkistrategian mukaisesti ”Helsinki suojelee ja vaalii aktiivisesti monimuotoista luontoaan. Vahvistamme metsäistä verkostoa ja niittyverkostoa.” Lisäksi strategian mukaisesti ”Virkistys- ja luontoalueiden metsissä ja metsäisillä alueilla suunnitelmallinen monimuotoisuuden lisääminen ja metsien luontainen vanheneminen on keskeisin tavoite.”

Luonnon monimuotoisuutta sekä lajiston säilymiselle tärkeää ekologista verkostoa pyritään eri tavoin huomioimaan, ylläpitämään tai parantamaan kaikkialla suunnitelma-alueen metsissä, metsäkoissa, metsäisissä puistoissa ja kalliolla. Sama pätee myös avoimiin alueisiin, niittyihin ja niityksi muutettuihin entisiin peltoihin, joutomaihin, nurmien reunamiin, voimalinjojen alustoihin tai vaikkapa täyttömaa-alueisiin, joista laajimpana ja näkyvimpänä Malminkartanonhuipun rinteet. Koko alueen tärkein ja monipuolisin huomioitava luontoarvokeskittymä lienee Mätäjoki ranta-alueineen.

Niittyalueiden osalta luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja niittyverkoston vahvistaminen tarkoittaa oikeaan aikaan tehtävää, valikoivaa ja lajiston monimuotoisuutta parantavaa niittoa. Se tarkoittaa myös ajan mittaan, joidenkin käyttönurmien muuttamista niityksi. Katujen ja muiden kulkuväylien pientareiden säännöllinen hoito ylläpitää niiden niitylajistoa ja täydentää alueen niittyverkostoa.

Tärkeimpänä työkaluna niittyjen lajiston kehittämisessä toimii valikoiva niitto. Valikoivan niiton periaatteena on niittää epätoivottuja lajeja usein ja aina ennen niiden kukintaa ja siementämistä. Toivottuja lajeja taas suositaan niittämällä ne vasta kukinnan jälkeen antaen niiden siementen pudota maahan. Tarvittaessa hoitoa tehostetaan keräämällä niittojäte pois, jolloin maaperä köyhtyy pitkällä tähtäimellä niitylajistolle otollisemmaksi. Niityille voidaan myös joillakin kohteilla kylvää toivottua lajistoa.

Hoitotoimien yhteydessä haitallisten vieraslajien määrää vähennetään ja niiden leviämistä pyritään estämään. Lisäksi niittyjen ja metsäisten alueiden monimuotoisuudeltaan merkittävien vaihettumisvyöhykkeiden rikasta lajistoa tuetaan kehittämällä reunavyöhykkeitä puustoltaan ja pensastoltaan sekä muultakin kasvillisuudeltaan vaihtelevina ja monikerroksisina. Ajoittain on myös paikoin syytä rajoittaa liiallista umpeenkasvua vesomalla puuvartista kasvustoa. Niittyjen hoidon keinoja on esitelty tarkemmin niittyjen hoidon työohjeessa Luonnonhoidon työohje - Niityt ja maisemapellot.

Metsäisillä alueilla luonnon monimuotoisuuden suunnitelmallinen lisääminen ja metsän luontaisen vanhenemisen mahdollistaminen kaupungissa tarkoittaa luontoarvojen sekä hoidon ja hoitamattomuuden yhteensovittamista kohteiden sijaintiin ja käyttöön, lajiston elinympäristöjen, eri kasvupaikkojen ja muiden olosuhteiden usein pienipiirteistäkin huomioimista sekä enenevässä määrin lahoppuun säästämistä ja tuottamista metsiin.

Monimuotoisuus lisääntyy, kun metsiin ajan mittaan muodostuu lisää lahoppuuta puiden heikentyessä ja kuollessa. Lahoamisen edetessä, sen eri vaiheissa tarjoutuu elinympäristöjä hyvin moninaiselle lajistolle, mikrobeille, sienille, hyönteisille ja kasveille, jotka hajotustoiminnallaan ovat oleellinen osa luonnonprosesseja sekä metsän ekologista kiertoa. Lahopuu ja siihen sitoutunut eliöstö tarjoavat edelleen ravintoa, suojaa ja pesäpaikkoja linnuille ja eläimille.

Metsissä on kuollutta ja lahonnutta puuta sekä maapuina että pystyssä olevina kuolleina puina. Lahoppuuta voidaan lisätä myös hoitotoimenpiteiden yhteydessä jättämällä puuainesta maastoon lahoamaan. Jätettävä lahoppu voi olla esimerkiksi kokonaisia kuolleita pysty- tai maapuita, tekopökölöiksi katkottuja pystypuita, maahan kaadettuja tuoreita puita, runkoja tai rungon osia. Lahoppuuta muodostuu myös ns. hakkuutähteistä, eli maastoon jäävistä oksista ja latvuksista. Lahoppuuta voidaan paikoin käyttää myös kulunohjailuun, kun esimerkiksi halutaan vähentää herkemman luonnon kulumista. Eriasteisen lahoppuun määrää pyritään lisäämään tai pitämään se vähintään nykytasolla.

Kuva 44. Kaarelanpuiston jalavametsikkö

Luonnontilaisena tai sen kaltaisena säilyttäminen on yksi monimuotoisuuden edistämisen keinoista. Kaarelassa luonnonhoidon suunnittelun piirissä olevasta, 200 hehtaarin pinta-alasta noin neljäsosa sisältää jonkin merkinnän erityisestä luontoarvosta. Näitä kohteita joko jätetään luonnonomukaisesti kehittämään, puustoltaan vanhenemaan tai tarpeen mukaan kohdetta hoidetaan kyseessä olevan luontoarvon vaatimalla tavalla, sen ominaispiirteitä ylläpitäen tai edistäen. Erityisten luontoarvoalueiden ohella myös muita metsien ydinuosuuksia, eristyneempiä metsiköitä tai vähäisemmällä käytöllä olevia kohteita voidaan jättää pääosin vähäiselle metsänhoidolle. Alustavasti kaikkiaan noin 40 % (80 ha) koko suunnittelualasta ja jopa yli puolet suunnitelman metsäalasta on sellaisia alueita, joiden osalta metsiköt voivat kehittyä luonnonomukaisempina tai joilla erityisesti ylläpidetään ja edistetään tiettyjä luontoarvoja. Myös käyttöalueilla on usein tarpeen hoitaa vain pientä osaa metsiköstä, esimerkiksi kadun- tai reitinvarrtta, pihanreunoja tai jotain muuta vilkkaamman käytön osuutta.

Tiiviisti rakentuneilla alueilla puusto ja pienialaisetkin lähitai puistometsiköt ovat tärkeitä niin luonnon kuin ihmisenkin kannalta. Niitä tulisi hoitaa siten, että ne säilyisivät elinvoimaisina, monimuotoisina sekä sijainnilleen ja käytölleen soveltuvina tulevaisuudessakin. Samalla ylläpidetään ja parannetaan metsiköiden ja muiden puustoisten alueiden luomaa ekologista, kaupunginosa- ja kuntarajatkin ylittävää viheryhteysverkostoa, joka monilta osin voi jo olla melko hatara.

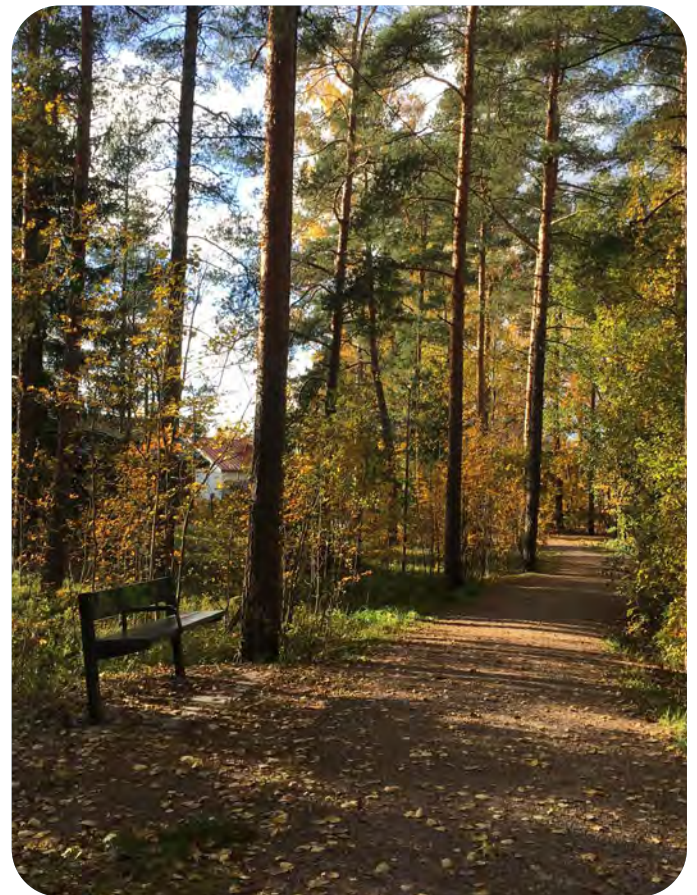
Metsäluontoa pyritään turvaamaan jatkosuunnittelun sekä sen pohjalta toteutettavien hoitotoimenpiteiden yhteydessä. Erilaiset arvot tunnistetaan ja alueita kohdellaan niiden vaatimusten mukaisesti. Esimerkiksi lahoppua säästetään eri metsänsosiin, aina kullekin kohteelle soveltuvalla tavalla, vaikkapa todettujen vaarapuiden poistamisen sijaan niitä katkoen tai maahan kaataen. Kaikkein käytetyimmiltä alueilta, kaupunkirakenteen, asutuksen ja kulkuväylien tuntumasta huonokuntoisia puita on kuitenkin monesti turvallisuuden, maiseman ja viihtyvyyden nimissä syytä myös poistaa. Puuston eri-ikäisrakenteen kehittäminen, vanhojen puuyksilöiden, eri puulajien (lyhytikäisempien lehtipuidenkin), jalopuiden ja pensaiden suosiminen lisäävät hoidon myötä monimuotoisuutta varsinkin yksipuolisempiin ja tasaikäisrakenteisiin metsiköihin ja niiden eri kehitysvaiheisiin. Kaarelan alueella tällä on erityisesti merkitystä nykyisellään vielä nuorehkoa, istutusperäistä puustoa kasvavilla, aikanaan metsitetyillä viljelys- ja täytömailla, joita on hyvin paljon. Hoidon piirissä olevissa metsiköissäkin voidaan monimuotoisuutta edistää käsittelemällä pienipiirteisesti säätelemällä ja jättämällä esimerkiksi käsittelemättömiä tiheiköitä eläinten suoja- ja pesimispaikeiksi.

Käyttöalueilla, kuten esimerkiksi kaupunkirakenteen metsiköissä tapahtuva pienpuuston hoito on kulkukelpoisuuden, turvallisuuden ja lähimaiseman ylläpitämisen ohella vallitsevan puuston alla kasvavan nuoren puuston ja pensaston kehittämistä. Siinä poistetaan valikoiden lehtipuuvesakkoa ja tehdään kasvutilaa metsässä oleville luontaisesti syn-

tyneille taimille, jolloin ne pystyvät kasvamaan kookkaamiksi ja tuomaan metsään toivottavaa puuston sekametsä- ja eri-ikäisrakennetta. Taimikonhoito taas on luontaisesti syntyneen, istutetun tai kylvetyn taimikon harventamista ja taimikkoa haittaavan muun kasvillisuuden kurissa pitämistä. Kaikenlaiset luontoarvot huomioidaan myös näissä nuorimpaan puustoon kohdistuvissa toimenpiteissä. Hoidettavilla kohteillaakaan toimia ei tehdä tasaisesti koko alueella, vaan toimenpiteen tehoa vaihdellaan kohteen eri osissa ja myös luonnonomukaista osuutta, pensastoa ja tiheikköjä säästetään.

Helsingin luontotietojärjestelmässä olevat arvokkaat luonto- ja lajistokohteet on otettu suunnittelussa huomioon. Arvokohteet tarkistetaan ja huomioidaan myös seuraavassa toteutustason suunnitteluvaiheessa sekä lopulta aina myös ennen käytännön luonnonhoitotoimien toteuttamista. Kaupunkiluontoa ja luontokohteita on kuvattu enemmän yleisten alueiden suunnitelman kappaleessa 2.5.

Haitallisia vieraslajeja torjutaan luonnonhoidon ja muun ylläpidon yhteydessä. Esimerkkinä linnoituslaitteiden ylläpito ja siihen liittyvä pienpuustonhoito. Sen yhteydessä poistetaan puuvartisia vieraslajeja, Kaarelan alueella varsinkin Kannelmäen useilla linnoituskallioilla. Havaintoja vieraslajiesiintymistä tehdään myös luonnonhoidon maastosuunnittelun yhteydessä ja ne merkitään toimenpidesuunnittelun taustatiedoksi suunnittelujärjestelmän kuviotietoihin. Sieltä niitä voidaan poimia tarvittaessa, vaikkapa osaksi kaupungin muita vieraslajikartoituksia.

Kuva 45. Hakuninmaanpuisto

Virkistykelliset ja maisemalliset tavoitteet

Suunnittelun lähtökohtia kartoittaneessa asukaskyselyssä vastaajat valitsivat useimmin virkistäytymisen tavaksi kävelyn, lenkkeilyn ja luonnontarkkailun. Suosikkipaikkoina ja eniten käytettyinä ulkoilualueina mainittiin erityisesti Mätäjokilaakson ja Vantaanjoen varret ja Malminkartanon-huipun alueen, joilla kaikilla on laajoja avoimia elinympäristöjä. Myös puustoiset Kartanonmäki ja Keskuspuiston reuna-alueet nousivat esiin tärkeinä viheralueina. Kyseisten alueiden virkistysarvoja ylläpidetään parhaiten niittyjen säännöllisellä hoidolla sekä näillä olevien ulkoilureittien varsien niitolla ja näkymien ylläpitämisellä. Samat tavoitteet liittyvät myös alueiden kulttuurimaisemallisten arvojen ylläpitoon.

Kaarelan metsiä ylläpidetään turvallisina ja viihtyisinä asuinalueiden lähivirkistysmetsinä, mikä on voimassa olevien asemakaavojen mukaista. Luonnon- ja maisemanhoidossa tämä tarkoittaa ulkoilureittien lähiympäristöjen ja ulkoiluun runsaammin käytettyjen puistometsien ja metsäalueiden sekä tonttien reunojen ja katujen reunojen hoitoa. Hoitotoimenpiteet tehdään siten, että metsän tuntu säilyy metsäalueilla mm. pienpuustoa harvennetaan siten, että toimenpiteessä poistetaan tiheää pihlajavesakkoa ja tehdään kasvutilaa monikerroksiselle luontaiselle taimikolle, joka muodostaa kasvavaa monikerroksista tulevaa puustoa.

Viheralueet hiilinieluna ja -varastona sekä ilmastomuutokseen sopeutumistavoitteet

Puustolla ja metsillä on paljon merkitystä hiilivarastoina ja hiilinieluna ilmastomuutoksen torjunnassa. Tämän turvaaminen myös tulevaisuudessa tarkoittaa metsäisten ja puustoisien alueiden ylläpitämistä kasvullisina, peitteisinä, sekä puustollisesti monilajisina ja eri-ikäisinä luonnon- ja maisemanhoidollisin keinoin. Tämä tavoite on samalla myös yksi Hiilineutraali Helsinki 2035 -ohjelman toimenpiteistä. Metsien lisäksi myös maisemaniityt ja -pellot sitovat hiiltä maaperään, millä on myös merkitystä ilmastomuutoksen torjunnassa.

Pölyttäjien elinolosuhteiden parantaminen yleisillä alueilla

- Mesipistiäiset, perhoset ja muut pölyttäjähönteiset tuottavat elintärkeitä ekosysteemipalveluita myös kaupungeissa: kukkia pölyttämällä ne takaavat monen kasvilajin siementen, marjojen ja hedelmien kehittymisen.
- Kaarelan alueella ekologisista verkostoista erityisesti niittyverkosto on pölyttäjille tärkeä. Niityt ja muut avoimet elinympäristöt tarjoavat elinympäristöjä pölyttäjille ja ovat merkittävä osa kaupunkiluonnon monimuotoisuutta. Myös pienet alueet, kuten piennarniityt ovat pölyttäjien kannalta tärkeitä askelkiviä laajempien niitykokonaisuuksien välillä.
- Vantaanjoen varren niityt ja maisemapellot muodostavat jo nykyisin koko kaupungin mittakaavassa merkittävän niittyverkoston kokonaisuuden. Mätäjokilaakson niittyjen ja avointen elinympäristöjen ekologista laatua parannetaan muuttamalla osa nurmialueista niityiksi. Nykyisten niittyalueiden hoitoa kehitetään niityille ja pölyttäjille mahdollisimman suotuisaksi.
- Malminkartanon, Kannelmäen ja Kuninkaatammen tiiviissä kaupunkirakenteessa pölyttäjien elinympäristöt koostuvat pienemmistä kokonaisuuksista, yleisille alueille ja tonteille sijoittuvasta kasvillisuudesta. Pölyttäjien elinoloja parannetaan lisäämällä pölyttäjien ravintokasveja rakennettujen viheralueiden ja katujen istutuksiin (esim. kukkivat katupuut) ja muuttamalla sopivissa kohdissa (esim. katujen välikaistoja ja puistojen hiekkakenttiä) nurmialueita niityiksi.

Kuva 46. Mätäjoki

Luonnon- ja maisemanhoidon toimenpidetarpeet

Luonnon- ja maisemanhoidon toimenpidetarpeita osoitetaan niille viheralueille, joiden käyttö tai sijainti osana muuta kaupunkirakennetta sitä edellyttävät. Maisemaniityillä toimenpidetarpeena on säännöllinen vuosittainen hoito. Niittyalueita hoidetaan niiden hoitoluokan ja hoitotapaluokan mukaisesti kerran tai kahdesti kasvukauden aikana niittäen. Kohteiden hoitotavoitteiden mukaisesti niittojäte joko korjataan tai jätetään niittyalueelle.

Viheralueiden metsissä on tarvetta hoitotoimille alueiden ulkoilu- ja virkistysarvojen, asumis- ja käyttöturvallisuuden sekä reunametsiköiden suojavaikutuksen ylläpitämiseksi. Koska Kaarelan metsäaluetta on jo viime vuosikymmenen aikana käsitelty edellisen alue- ja luonnonhoitosuunnitelman paljolti nykyisiä vastaavien tavoitteiden mukaisesti, voidaan nyt jatkaa siitä, mihin on aiemmillä toimilla päästy. Viime suunnitelmakaudella metsiin liittyneitä tavoitteita ovat olleet mm. luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen ja arvokohteiden turvaaminen, luontoalueiden säilyminen, ihmisten turvallisuus, metsän suojavaikutuksen ylläpitäminen liikenneväylien varressa, ihmisten viihtyvyys, puuston elinvoimaisuuden ylläpitäminen, sekä monipuolisen maiseman ylläpitäminen ja kehittäminen. Puuston säilymistä ja uudistumista on tuettu nuoren puuston ja taimien kasvuolosuhteita ylläpitämällä ja edistämällä myös jo vanhemman puuston lomassa. Metsiköitä on erityisesti pyritty kehittämään kerroksellisina ja eri-ikäisrakenteisina.

Metsiköiden kehittämistä voidaan jatkaa sekametsärakennetta ja puuston kerroksellisuutta edistäen. Nykypuuston vaalimisen ohella olisi kuitenkin samalla pyrittävä luomaan riittävästi edellytyksiä syntyville sekä jo alikasvoksena kehittyville seuraaville puusukupolville, jotta ne jatkossa taas muodostaisivat kestäviä, sijainnilleen ja kasvupaikal-

leen sopivia metsänosia heikentyvän vanhemman puuston tueksi ja tilalle. Turvallisuuden ja ihmisten maisemakokemuksen kannalta metsänhoitotoimia osoitetaan erilaisille käyttöalueille sekä metsänreunamiin, joissa metsä rajautuu kaupunkirakenteeseen, pihoihin, puistoihin ja reitteihin tai hyvin näkyviin kohtiin, missä puustoinen alue vaihettuu avarammaksi tai kokonaan avoimeksi alueeksi. Rakennettuja puistoja ja niiden välittömiä reunametsiä tulisi myös entistä enemmän tarkastella kokonaisuuksina ja pyrkiä sovittamaan molempien ylläpito paremmin toisiinsa.

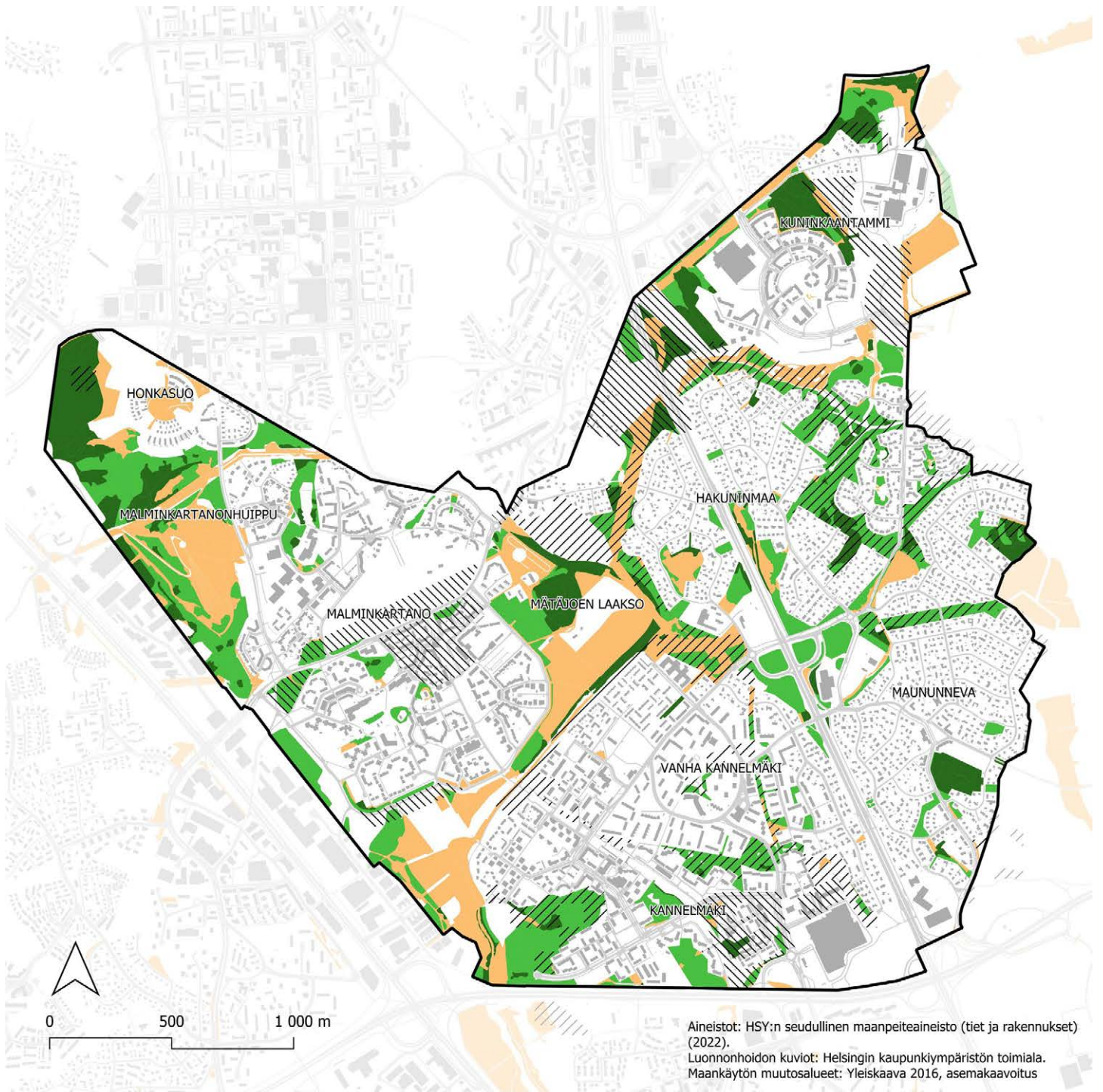
Hieman laajempien metsäalueiden ydinosa ja vähäisemmän ihmistoiminnan alueita sekä sijainniltaan syrjäisempiä metsiköitä säilytetään luonnonmukaisempina jättämällä niitä hoitotoimien ulkopuolelle. Monimuotoisuudeltaan erityisen arvokkaita metsäaluetta jätetään niin ikään paljolti luonnonmukaisiksi tai tarpeen mukaan niitä hoidetaan kunkin kohteen luontoarvon vaatimalla tavalla, ominaispiirteitä ylläpitäen tai edistäen.

Laaja suunnitelma-alue koostuu useasta kaupunginosasta ja pienemmistä osa-alueista. Aiempaa metsänhoitoa on toteutettu vaihteittain, eri ajankohtina. Metsäalueiden nykytila sekä ylläpidon ja puuston hoidon tarve ja kiireellisyys vaihtelevat sen vuoksi hyvin paljon alueen sisällä.

Yleisten alueiden suunnitelman hyväksymisen jälkeen laaditaan oma erillinen luonnon- ja maisemanhoidon suunnitelma, jonka hyväksymisestä päätetään omana erillisenä asiana. Kyseinen suunnitelma tullaan tekemään vuorovaihteisesti asukkaiden ja asukasjärjestöjen kanssa.

Kuva 47. Malminkartanonhuipun itärinteeseen puustoa syysväreissä

Luonnon- ja maisemanhoidon toimenpidetarpeet

- Suunnittelualueen raja
- /// Yleiskaavan maankäytön muutosalueet
- \\\\ Asemakaavojen maankäyttötarkasteluiden keskeiset alueet
- Nykyiset niityt ja avoimet luontoalueet (Hoitoluokat B1, B2, B3, B4, B5)
- Metsien hoidon toimenpidetarve
- Ei toimenpidetarpeita metsäalueilla

Luonnon ja maisemanhoidon toimenpidetarpeita osa-alueittain

Metsien hoitotarpeet liittyvät kaupunkirakenteen, katujen, pihojen ja käyttöalueiden reunamien sekä ulkoiluteiden ja reittien lähiympäristön turvallisuuteen ja lähimaisemaan sekä nuoren, osin istutusperäisen puuston kasvuun ja jatkokkehitykseen. Aiemman puuston alettua osin jo heikentyä, on kapeilla viherkaistaleilla jo pidempään vaiheittain pyritty kehittämään metsiköitä kerroksellisiksi ja puustoltaan monilajisemmiksi. Tämä sen vuoksi, ettei tulevaisuudessa tasaikäinen samanaikaisesti heikentyvä/kuoleva puusto kerralla aiheuttaisi niin suuria muutoksia maisemaan. Myös Maununnevilla puuston kunnon seuranta sekä tarvittaessa vaara- ja riskipuiden käsittely on tärkeää.

Honkasuo ja Malminkartanonhuippu

Varsinainen Honkasuon räme ja siihen liittyvät reuna- puustot on syytä jättää metsänhoidon ulkopuolelle. Myös rämeen kupeesta etelään, aina täyttömäen ja Hankasuontien teollisuusalueen väliin jatkuu sarja erilaisia luontoarvoja sisältäviä ja luonnonmukaisiksi jätettäviä metsikköosuuksia. Nämä metsikköalueet ovat erisuuntaisten viher- ja ekologisten yhteyksien ydintä, jotka tästä jatkuvat myös pohjoiseen, Vantaan puolelle. Myös pääosin hoidon piirissä olevilla alueilla on useita pienialaisia luontoarvokohteita ja toimenpiteiden ulkopuolelle tai vähemmälle hoidolle rajattuja osuuksia, myös esim. täyttömäen reunamilla ja rinteilläkin.

Säännöllistä avoalueiden ylläpitoa ja rinneniittyjen hoitoa tarvitaan täyttömäen avo-osuuksilla ja sen avarilla reitinvarsilla.

Metsänhoitotarpeita on Honkasuon rakentuvan asuinalueen välittömissä reunapuustoissa ja kulkuväylien varsilla sekä muutamissa niin ikään reitinvarsille sijoituvissa edellisen suunnitelman mukaan käsitellyissä, puustoltaan nuoremmista ja kerroksellisista metsiköissä. Kiireellisiä nuoren puuston hoito- ja harvennustarpeita on täyttömäen rinteille 1980–90-luvulla istutetuissa, nuorissa yhden-kahden puulajin puustovyöhykkeissä, jotka ovat nyt jo alkaneet riukuuntua ja heikentyä ylitihyteen. Nykypuuston kuntoa ja käyttöalueiden turvallisuutta ylläpitäville, toistuville toimille on lisäksi tarvetta Malminkartanonhuipun eteläpuolisen metsikköalueen kaupunkirakenteeseen rajautuvilla reunoilla ja reitinvarsilla. Vastaavia ylläpitotarpeita on myös Pihkapuiston alueella mm. leikkipuiston ja koulupihan ympäristössä.

Malminkartano ja Kaarelanpuiston pohjoisosa

Metsiä on täällä varsin vähän luonnonhoidon suunnittelun piirissä. Lähinnä pieniä puustoalueita kaupunkirakenteen keskellä sekä aiemmille pelloille ja täyttömäille istutettuja suojapuustokaistoja Malminkartanontien ja Kartanonkaaren varsilla. Muutaman pienkohteen luontoarvot liittyvät rehevään kasvupaikkaan, pensastoon ja jalopuihin. Pohjoisreunan laajempi Kartanonmetsän alue kallioineen ei ole kaupungin omistuksessa. Merkittävin luontokeskittymä sijaitsee Kaarelanpuiston pohjoisosassa, Malminkartanon entisten pihamaiden ja Mätäjoen välissä, Juhannuskallion ympäristössä, missä on sekä hoidettavia käyttöalueita, että luonnonmukaisena säilytettävää osuutta, kuten kalliometsikköä, rinnelehtoa, jalopuustoa, pensastoa ja alavaa jokirantaa. Kartanoalueen lepakoesiintymää voidaan luonnonhoidossa suosia säilyttäen nykyisenkaltaista puustorakennetta ja vanhoja puuyksilöitä myös hoidon piirissä olevilla alueilla.

Säännöllinen pienten avoalueiden ja reunamien hoito sisältyy rakennetun alueen puistoylläpitoon.

Istutusperäisissä puisto- ja kadunvarsimetsiköissä ajoittain toistuvilla pienillä hoitotoimilla tähdätään, metsiköiden säilymiseen, puuston kunnon ja suojavaikutuksen ylläpitämiseen, lähiympäristön turvallisuuteen, puulajirakenteen monipuolistamiseen sekä puuston ja pensaston kerroksellisuuden edistämiseen.

Kuva 48. Tihenevä istutusperäinen männikkö Malminkartanonhuipulla

Mätäjoen varsi Malminkartanon ja Kannelmäen osalta

Koko alue on vielä 1980-luvun alussa ollut lähes kauttaaltaan maatalousmaata, jota on sittemmin paikoin muokattu mm. täyttömaaläjätyksin. Nykyään vuorottelevat laajat nurmi- ja niitypohjaiset avoalueet sekä puistomaiset istutuspuusto- ja pensaskaistat. Jokivarsi ja sen välitön ranta on alueen pohjoispuoliskolla pääosin luonnonmukaista pajukko-pensaikko-lehtipuutiheikköä. Etelään mentäessä avointa rantaa, nurmea/niittyä ja puistomaisempaa käyttöaluetta on enemmän. Kannelmäen puoleiseen osuuteen vaikuttaa myös rannanmyötäinen ulkoilutie sekä sitä seuraileva voimalinja. Nykyiset hoitamattomat rantaosuudet on syytä säilyttää luonnonmukaisina jatkossakin. Suojaisa jokiranta on otollista elin- ja saalistusympäristöä, myös lepakoille. Alueen ainoa pitkäikäisempi metsikkö sijaitsee avoalueiden keskellä, pienellä kumpareella, Ruosilantien ja Kartanonkaaren välissä. Mäki on säilynyt peltojen keskellä metsäisenä, vaikka sillä on sijainnut maatalousrakennuksia. Nykyään metsikkö on ulkoiluteiden reunustama ja halkoma. Rinteillä kasvaa eri-ikäistä, lehtipuuvältaista lehtometsää, jonka ydinosuuksia pyritään ylläpitämään luonnonmukaisen kaltaisina.

Alueen laajoja maisema- ja käyttöniittyjä sekä nurmialueita ylläpidetään hoitoluokan mukaan toistuvien toimenpitein. Käyttönurmia ja pienempiä niittyosuuksia kasvukaudella säännöllisesti puistonhoidon yhteydessä ja laajimpien niittyjen osalta vuosittain niitto-ohjelman mukaan koneellisesti niittäen.

Ajoittain toistuvalla metsänhoidolla on tarvetta varsinkin istutusperäisen nuoren puuston alueilla sekä pienissä puistometsäissä, joissa nopeakasvuinen nuori puusto kaipaa lisätilaa edelleen kehittyäkseen. Samalla monipuolistetaan puustorakennetta, torjutaan vieraslajeja, kehitetään jalopuustoa ja pensaskerrosta sekä ylläpidetään aluetta halkovien kulkuväylien reunamia ja risteysalueita.

Erityistoimenpiteenä on tarpeen vahvistaa alueen läpi kulkevaa viheryhteyttä ja liito-oravan kulkureittiä, joka hyödyntää Kartanonkaaren eteläpuolista ojanvarsi- ja istutuspuustoa. Yhteys on nykyisellään hyvin kapea ja katkonainen. Junaradan itäpuolella yhteyttä voidaan vahvistaa istuttamalla lisäkaistale metsäpuustoa entisen pellon puolelle, nykyisen ojanvarsi- ja istutuspuuston jatkeeksi. Junaradan länsipuolella, avoimella puistoalueella yhteyttä on syytä vahvistaa uusilla puistopuilla. Jonkinlaiseksi erityistarpeeksi voisi luokitella myös junaradan vieressä, itäpuolella sijaitsevan istutusperäisen jalavametsä- ja sekapuuston kasvavien reunakais- tai kehittämissä ja käsittelyssä.

Kuva 49. Jalopuiden taimia tiheässä vesakossa istutuspuuston lomassa Kartanonhaan puistoalueella

Kuva 50. Hoidolla kehittyvää sekametsän kerroksellisuutta Rumppolunpuistossa Kannelmäessä

Kannelmäki

Kannelmäessä on jo pidempään ollut melko vakiintunutta, kauttaaltaan tiivistä kaupunkirakennetta, jonka kaikki viheralueet ovat kovassa käytössä. Aikanaan pihojen väliin säästetyt metsiköt ovat ajan mittaan lisääntyneen käytön, uusien toimintojen ja ylläpidon myötä muuttuneet puistomaisemmiksi ja usein pohjaltaankin hoidetuiksi. Vanheneva kookkaampi puusto on edelleen väljentynyt ja keskittyy nykyään enemmän puistojen reunamille sekä kapeille reitinvarsille, yksittäispuiksi, puuryhmiksi ja rivistöiksi. Hieman laajemmat luontoalueet sijaitsevat paljolti kallioisilla mäillä ja niiden rinteillä sekä suojapuustokaistaleina Kehä I:n reunalla. Alueen kaakkoisnurkalla sijaitseva Rairukallion linnoituskallio ja lehtometsikkö ei ole kaupungin omistuksessa. Kannelmäen luontoarvot liittyvät enemmänkin niittyihin, linnoituskallioihin ja niiden avoimeen ketomaiseen ympäristöön, ei niinkään luonnonmukaiseen metsään. Muutamassa kohdassa metsikön luontoarvo liittyy liito-oravaan. Metsäiset arvot ovat edellisten suunnitelmien metsänhoidolla aikaansaatuja ja ylläpidettyä puuston monilajisuutta, eri-ikäisrakennetta, säästettyjä puuyksilöitä, puustoryhmiä, pensastoa ja aluskasvillisuutta. Lisäksi alueella on suosittu mm. haapaa, raitaa ja pihlajaa sekä kehitetty hyvin runsaasti vaahteraa ja muita jalopuita sekametsän lomaan.

Linnoitekallioiden avarina pidettäviä keto-osuuksia hoidetaan linnoitteiden ajoittain toistuvan ylläpidon yhteydessä vesomalla. Muualla pienten avoalueiden ja reunamien hoito sisältyy pääasiassa rakennetun alueen puistoylläpitoon.

Toistuvalla metsänhoidolla ja ylläpidolla on tarvetta pienialaisissa ja kapeissa puistometsiköissä, joissa on tarpeen jatkaa nuorempien puustojaksojen kehittämistä alati heikentyvän ja väljenevän vanhemman puuston lomaan ja tilalle. Samalla monipuolistetaan edelleen kehittyviä puustorakenteita, torjutaan vieraslajeja, kehitetään jalopuustoa ja pensaskerrosta, ylläpidetään kaupunkirakenteen ja kulkuväylien turvallisuutta sekä käyttöalueiden reunamien maisemaa ja viihtyisyyttä. Kehä I:n varren suojapuustokaistoilla on myös paikoin tarvetta nuoren puuston käsittelylle ja kevyelle harventamiselle, jolla tähdätään, metsiköiden säilymiseen, kerrokselliseksi kehitettävän puuston kunnon ja suojavaikutuksen ylläpitämiseen sekä lähiympäristön, erityisesti viereisen kevyenliikenteenväylän turvallisuuden. Kaupunkirakenteen keskellä, käyttöalueilla myös väljenevän/heikentyvän puuston kunnon seuranta sekä tarvittaessa vaara- ja riskipuiden käsittely on oleellinen osa luonnonhoidon toimintaa.

Hakuninmaa Hämeenlinnanväylän länsipuolella

Hakuninmaan länsiosan viheralueet muodostavat reunuksen Runonlaulajantien omakotialueen ympärille. Rakennetun alueen sisällä on muutamaa kapeaa kulkuyhteyttä lukuun ottamatta vain pihojen keskelle kadunvarresta kohoava linnoitus- ja ketokallio, arvoniityksi luokiteltu Håkansberg. Asutusta ympäröivä alue, kuten alun perin iso osa rakentuneesta alueestakin on entistä peltopohjaa. Edelleen avarina ovat säilyneet Kannelmäen puolelle jatkuvat Runonlaulajantienpuiston eteläosat, Mätäjoen vartta seuraileva sekä siitä koilliseen jatkuvan leveä voimalinjan alusta sekä Sorolantien pienen asuinalueen ja jokirannan välinen palstaviljelyalue, joka ei ole kaupungin omistuksessa. Sorolantien alueen koillispuolella on myös yhä muussa omistuksessa olevaa metsää ja peltoa, aina Hämeenlinnanväylän varteen saakka.

Läntisen Hakuninmaan metsiköt ovat pääasiassa aiemmille pelloille 1970–80 luvuilla istutettuja tai ajan mittaan vesakosta nousseita, yhä nuoria tai nuorehkoja, lehtipuukaistaleita ja saarekkeita. Etelässä koulun ja muuntamon lähitöle on muutamaan kohtaan istutettu myös mäntyjä, kuusia ja lehtikuusia. Parissa kohdassa nykyiset metsiköt ovat villiintyneitä, entisiä pihamaita. Pidempään metsinä olleita kohtia on oikeastaan vain kolme, eli pihojen välinen ruutu, Arhipanpolun varressa, Kappatien ja HML-väylän välinen metsikkökaistale Vantaan rajalla sekä voimalinjan, pihojen ja ulkoilutien rajaama nurkkaus Larin Parasken polun pohjoispuolella, niin ikään HML-väylän varressa. Viimemainittu on myös liito-oravan ydinaluetta. Läntisellä Hakuninmaalla luontoarvot liittyvät muuten pienialaisiin lehtipuu-pensaslehtoihin ja Mätäjokivarren tiheiköihin sekä monin paikoin esiintyviin jaloihin lehtipuihin, joita on jo aiemmin luonnonhoidossa suosittu. Merkittävä luontoarvokeskittymä on tietysti myös Håkansberg puustoisine reunamineen.

Avoimia niittyalueita ylläpidetään hoitoluokan mukaan toistuvain toimenpitein. Niitto ja reittien ylläpito ulottuu myös voimalinjojen alle, vaikka muilta osin linjat ovatkin sähkönsiirtoyhtiön ylläpidossa.

Ajoittain toistuvalla metsiköiden hoidolla on tarvetta käyttöalueilla ja asutuksen reunamilla. Kaikkialla kulkee myös erilaisia kulkureittejä, ulkoiluteitä, kevyenliikenteenväyliä tai katuja, joiden lähivöhykkeitä on syytä ylläpitää. Nopeakasvuisen reunavesakon kurissapitämisen ohella myös monin paikoin istutusperäinen puusto itsessään kaipaa taas lisätilaa edelleen kehittyäkseen. Käyttöalueiden turvallisuuden ja lähimaiseman ylläpitämisen ohella edistetään samalla monipuolista puustorakennetta, torjutaan mahdollisia vieraslajeja sekä vaalitaan ja kehitetään jalopuustoa ja pensastoa. Puuston kunnon seuranta sekä tarvittaessa vaara- ja riskipuiden käsittely on täälläkin tärkeää, erityisesti esimerkiksi tuulille alttiiden avoalueiden reunoilla.

Hakuninmaa Hämeenlinnanväylän itäpuolella

Itäinen Hakuninmaa on alavaa, taajasti rakentunutta pientaloaluetta, joka sijaitsee länsiosiltaan aiemmilla pelloilla ja idässä entisen metsän paikalla. Nykyiset viheralueet ovat pääasiassa metsäisiä, lukuun ottamatta joitakin avarampia vanhan peltomaan rippeitä pihojen välissä, ojien varsilla. Hieman laajemmin peltoperäistä, avaraa niittyä on myös säilynyt Kalanninpuiston alueella, HML-väylän varressa. Niittyjä ei ole enää ylläpidetty, joten ne ovat hiljalleen reunoilta vesottumassa ja osin jo metsittyneetkin.

Metsäistä aluetta on Hakunimaanpuiston hieman laajempaan, ulkoiluteiden halkomana metsikkönä, asutusalueiden keskellä sekä asutuksen ympärillä, suojametsänä HML-väylän suuntaan sekä kapeina reunametsiköinä ja puustokaistalein Hakunimaan ja Maununnevan välissä, Perhekunnantien molemmin puolin. Lisäksi pääosin puustoisia kohteita ovat pienet asutuksen reunustamat ”Sisarupuistikot”, jotka ovat oikeastaan eräänlaisia metsikön ja puiston välimuotoja, joihin sisältyy mm. aiempaa pelikenttää ja leikkipaikkaa. Pohjoisessa itäinen Hakuninmaa rajautuu Kuninkaantammea reunustavaan, avaraan Helene Schjerfbeckin puistoon, jonka reunalle pihojen tuntumaan on säästynyt kapeita kaistaleita aiemmasta järeäpuustoisesta, kuusivaltaisesta sekametsästä. Koillisessa Hakuninmaata reunustaa Keskuspuiston metsä.

Kalanninpuiston pohjoisosissa puusto on pääosin entiselle peltopohjalle/läjitysmaalle istutettua koivikkoa tai vesakosta nousutta lehtipuustoa. Seassa on paikoin myös puistopuuryhmiä, kuten ulkolaisia havupuita. Eteläpäässä on myös istutusperäistä kuusikkoa. Hakunimaanpuiston eteläosat ja Perhekunnantien reunametsiköt ovat pääosin järeäpuustoisia tai jo puustoltaan kerrokselliseksi kehittyneitä metsiä. Karuimmat osat ovat mäntyvaltaisia, mutta pääosalla alueesta on sekametsiä, joissa järeiden mäntyjen, koivujen ja kuusien ja haapojen lomassa kasvaa jo pitkälle kehittyntä nuorempaa kuusta, monilajista lehtipuustoa, myös jalopuita ja pensaita. Hakunimaanpuiston keskivaiheilla kasvaa edelleen kookasta kuusikkoa sekä kosteapohjaisessa pohjoisosassa pääpuustona nuorempaa lehtipuustoa, hieskoivikkoa ja niin ikään nuorempia kuusia. Pohjoisosan aiempi yhtenäinen metsikkö on Helene

Schjerfbeckin hulevesipuiston rakentamisen sekä siihen liittyneiden reittien parantamisten ja ojanperkausten jäljiltä pirstaloitunut.

Alueen erityisiä luontoarvokohteita ovat Kimpipääntien pieni neva sekä Esikoisentien metsälitukkaesiintymä. Muiksi luontoarvoiksi voidaan lukea, tietyt rehevät tai kosteapohjaiset metsänosat, muutamit jo puromaisiksi muuntuneet entiset ojat, niiden varsilla lehtipuu- ja pensastiheiköt, jotkin luonnonmukaisemmat metsikköosuudet sekä jalojen lehtipuiden lisääntyvä esiintyminen. Vähän liito-oravankin ydinaluetta löytyy Sisarustentien ja Vannepolun välistä metsänreunasta, kuitenkin pääosin Keskuspuiston puolelta.

Koska Hakunimaan kapeat ja pienialaiset ja metsät rajautuvat reitteihin, asutukseen ja muuhun kaupunkirakentamiseen, liittyvät metsän hoitotarpeetkin paljolti em. alueiden lähiympäristön turvallisuuteen ja maisemaan. Entisen peltotalueen puistometsiköissä sekä HML-väylän suojavyöhykkeellä tähdätään lisäksi istutusperäisen puuston jatkokehitykseen, jotta puiden kunto ei rapistuisi ylitihetyteen, niiden suojavaikutus ja puistometsiköiden ulkoasu säilyisivät hyvänä.

Hakunimaanpuiston eteläpuoliskolla ja Perhekunnantien reunametsiköissä ja tietty lähialueella muuallakin on jo pidempään, perinteisen puuston uudistamisen sijaan, vaiheittain kehitetty metsiköitä kerrokselliseksi ja puustoltaan monilajisemmiksi, jottei liian tasaikäisen ja yksipuolisen puuston myöhempi heikentyminen kerralla aiheuttaisi suuria muutoksia maisemaan ja paljon puhuttua ”metsän tuntua” menetettäisi. Kerroksellista metsää on kuitenkin syytä jonkin verran hoitaa, jotta uusia taimia pystyy kehittämään ja alemmissa latvuseroissaakin säilyy riittävästi sopivia elinkelpoisia puita, joilla on kasvutilaa. Toimenpiteet ovat kerralla pieniä, mutta niitä on tehtävä ehkä vähän useammin. Puuston kunnan seuranta sekä tarvittaessa vaara- ja riskipuiden käsittely on myös erityisen tärkeää mm. alueen pohjoisreunalla, missä kookasta jäännöspuustoa kasvaa kapeana reunuksena avartuneiden alueiden ja pihojen välissä.

Kuva 51. Pyöräilijä katoaa näkyvää peittävän vesakon taakse Hämeenlinnanväylän kohdalla

Pitkääkoski-Kuninkaantammi

Pitkääkosken rantaan ja Keskuspuiston reunaan rajautuvan Kuninkaantammenpuiston alueella, vedenpuhdistamon sekä nykyisen ja tulevan asutuksen pohjois- ja koillispuolella on entisen pelto- ja pihamaiden ympäristössä paljon erilaisia luontoarvoja. Pitkääkoski ja sen rantavyöhyke itsessään, puhdistamon ja ulkoilumajan itäpuolelta kohti Pitkääkoskea laskeva lehtopuronotkelma pensastorantoiheen, Kuninkaantammentien pihamaiden pohjoispuolinen puustoinen kallioalue luonnonmukaista muistuttavine rinne- ja reunametsiköineen sekä samalle alueelle osuvat pienialaiset jalopuu- ja pähkinäpensasesiintymät. Myös muualla rakentuvan Kuninkaantammen reunamilla on paikoin, lähinnä joidenkin metsänosien aiempaan luonnonmukaiseen kehitykseen liittyneitä arvoja, mm. Fanny Churbergin kallion ja Maria Wiikin puiston metsiköissä. Uuden asutuksen ja sen myötä rajusti lisääntyvän lähimaaston käytön ja kulutuksen myötä, viime mainitut luonnonmukaisen metsän arvot varmasti osin myös heikentyvät alueella jatkossa.

Kuten kaupungissa muuallakin, myös tällä alueella metsien hoitotarpeet liittyvät kaupunkirakenteen ja käyttöalueiden reunamien sekä kulkuväylien lähiympäristön turvallisuuden ja lähimaisemaan sekä nuoren puuston kasvuun ja jatkokehitykseen. Kuninkaantammenpuiston osalta luontoarvoja sisältävät osuudet pyritään edelleenkin säilyttämään mahdollisimman luonnonmukaisina. Selkeä nuoren puuston hoitotarve löytyy Pitkääkoskentien varteen laskevalta rinteeltä, jolle on aiempien myrskytuhojen jäljiltä istutettu varsin laaja taimikkoalue. Kuninkaantammi rakentuu edelleen ja sen ympäristöön liittyy yhä myös muita tulevia muutoksia, kuten uusien liikenneväylien rakentumista, joten pidemmällä tähtäimellä metsänhoitoa kannattaa pohtia vasta, kun rakentaminen valmistuu ja lähialueiden käyttö alkaa vakiintua.

Maununneva

Maununnevalla viheralueita on varsin vähän ja ne ovat kapeita, ulkoiluteiden halkomia kaistaleita kaupunkirakenteen väliköissä. Muutama hieman laajempialainen metsikkö ja luontoarvokohde alueelta kuitenkin löytyy. Maununnevan suojeltu suo ja siihen liittyvä viereinen kosteapohjainen metsikköosuus Nevapuiston alueella, Kasemattikallio ja sitä reunustava, luonnonmukaista muistuttava reunametsikkö, Kaarelanraitin linnoituskaivantojen metsikkö jäähallin pohjoispuolella, josta löytyy myös liito-oravan ydinalue sekä Leilipuiston luonnonmukaisempi osuus Keskuspuiston kupeessa. Lisäksi koko alueen varsin viljavilla kasvupaikoilla metsiköissä on myös runsaasti eri lehtipuita, jalopuita ja pensastoa, mikä kaiketi on jonkinasteinen luontoarvo sekkin.

Kuva 53. Puusto lähellä taloja Kirjokivenpuistossa Maununnevalla

Kuva 52. Maasto kuluu kun käyttö lisääntyy, valokuva Kuninkaantammesta

3.3.4 Hoitoluokkien muutostarpeet ja viheralueiden hoidon tehostaminen

Kaarelan viheralueiden uudet hoitoluokat kuvaavat niiden tavoitteellista laatua. Hoitoluokat on määritelty valtakunnallisen Viherympäristöliiton hoitoluokitusoppaan (2007) mukaisesti.

Viheralueista suurin osa on lähimetsää C1 tai ulkoilu- ja virkistymetsää C2. Laajimmat niittyalueet, käyttöniitty B2 ja maisemaniitty B3 sijoittuvat Mätäjokilaaksoon. Rakennetut viheralueet, käyttöviheralueet A2 ja käyttö- ja suojaviheralueet A3 sijoittuvat pääosin tiiviiseen kaupunkirakenteseen ja Mätäjokilaakson alueelle.

Kaarelan alueella hoitoluokkien muutostarpeet liittyvät usein metsien, niittyjen puistojen ja rakennettujen alueiden rajapintoihin, joissa on tapahtunut muutoksia kasvilisuuteen. Puistomaisten metsiköiden tai metsänreunojen hoitoluokkia muutetaan lähimetsästä C1-hoitoluokasta käyttö- ja suojaviheralueiksi A3 tai avoimeksi alueeksi B4 muun muassa Rukkilanpuiston alueella, Kartanonhaassa ja Muurinmestariintien varren viheralueilla sekä Kuninkaantammen Fanny Churbergin kallion korttelien kuluneiden reuna-alueiden osalta. Kapeita metsäkaistaleita sekä rakentamisen rajalla olevia kuluneita muutetaan lähimetsästä B4 -luokkaan, kenttäkerroksen hoitotavan muuttamiseksi. Hakuninmaan alueella ja Hämeenlinnanväylän läheisyydessä lähimetsiä muutetaan suojametsiksi C3. Metsäalueisiin rajautuvilla puistoalueilla tai muuten luonnonmukaisilla puistoalueilla kuten Aurinkokalliolla ja Kaarnapuistossa on tarpeen laskea hoitoluokka hoitoluokkaan käyttö- ja suojaviheralue A3. Antinniityn puistoalueen uusien toiminnallisten alueiden myötä hoitoluokkaa nostetaan suoja- ja käyttöviheralueesta A3 luokkaan käyttöviheralue A2. Mätäjoen varrella jalavia kasvavan arvometsikön C5 viereinen metsittynyt niittyalue muutetaan lähimetsäksi C1. Samalla alueella sijaitseva Kartanonkaaren kapeat puustoiset niittyalueet muutetaan lähimetsäksi C1. Malminkartanonhuipun hoitoluokkia on päivitetty vastaamaan nykytilaa, aiemmin B-luokkaan kuuluvia metsitettyjä alueita on siirretty C-luokkaan. Kaarelanpuiston kulttuurihistoriallisesti merkittävän Kartanonmäen hoitoluokkaa tarkastetaan alueesta laadittavien selvitysten ja yleissuunnitelman jälkeen.

Kaarelan alueella on tunnistettu paikkoja, joissa viheralueen ja istutusten kuntoa voidaan parantaa tehostetulla hoidolla. Tällaisia ovat mm. Rukkilanpuisto, Pasuunapuisto ja Kielipolun korttelipuisto. Lisäksi suunnitelman laadinnan aikana on tunnistettu tarve tarkentaa laajalti yleisten alueiden rekisterin viheralueiden ja hoitoluokkien rajoja ja määrittelyjä.

3.3.5 Jatkoselvitys- ja muut suunnittelutarpeet

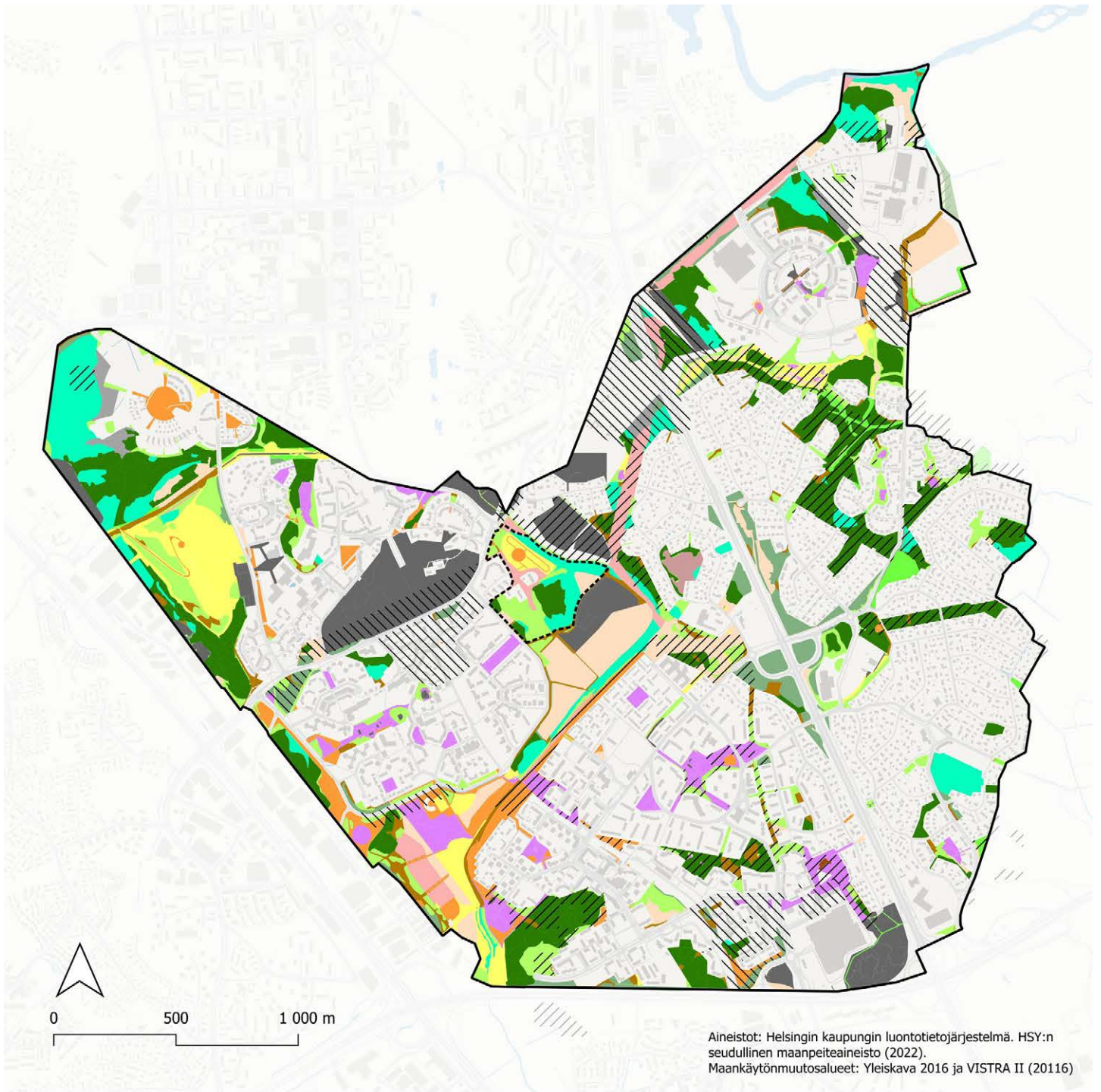
Työn aikana nousi esiin useita tulevaisuuden jatkoselvitys- ja suunnittelutarpeita, jotka eivät sisälly yleisten alueiden suunnitelman hanke-esityksiin. Nämä tarpeet tulee huomioida seuraavassa yleisten alueiden suunnitelmassa.

Jatkoselvitystarpeet

- Esteettömyysselvityksen päivittäminen
- Katupuuselivityksen tuloksien analysointi ja huomiointi seuraavalla suunnitelmakaudella. Selvityksen vaikutukset Kannelmäen katujen puurivien ja katuistutusten kunnostukseen
- Yleisten alueiden rekisterin viheralueiden ja hoitoluokkien rajojen päivitys ja tarkentaminen
- Honkasuon hulevesiselvitys
- Lähiliikuntapaikkojen ja erityisesti hyvin varusteltujen pelikenttien ja -areenoiden verkostotarkastelu ja puutaiden tunnistaminen
- Selvitys niittyalueiden lisäämiseksi alueella, esim. soveltuvien nurmialueiden ja vähällä käytöllä olevien ruohottuneiden pelikenttien tunnistaminen

Suunnittelutarpeet

- Luonnon- ja maisemanhoidon suunnitelman laatiminen seuraavaksi 10 vuodeksi
- Kaarelan ulkoilureittien opastussuunnitelman laatiminen
- Vihersormen pääreitit jatkuminen Vantaan puolelle Kartanonmäen omenatarhan itäpuolelta
- Kartanonhaan lumenvälivarastointipaikan ja muotopuutarhojen kehittäminen
- Hakuninmaan sorateiden päällystys
- Pihkapuiston kaupunginosapuiston kehittäminen ja uuden leikkipaikan suunnittelu
- Kaikille avoimen pelikentän toteuttaminen Kannelmäen tai Malminkartanon alueelle
- Toiskantorin kehittäminen ja kunnostus
- Kaarelanpuiston reittiyyteyksen parantaminen
- Malminkartanon sydämen kehittäminen ja reittien parantaminen (Malminkartanon suunnitteluperiaatteet)
- Helene Schjerfbeckin puiston puustoisuuden yhteyden vahvistaminen

Tavoitteelliset hoitoluokat (ABC)

— Suunnittelualueen raja	B4 Avoin alue ja näkymä
- - - Kartanopuiston raja	B5 Arvoniitty
\\ Asemakaavojen maankäyttötarkasteluiden keskeiset alueet	C1.1 Puistometsä
■ A2 Käyttöviheralue	C1.2 Lähivirkistysmetsä
■ A3 Käyttö- ja suojaviheralue	C3 Suojametsä
■ B1 Maisemapelto	C5 Arvometsä
■ B2 Käyttöniitty	H1 Hoitoluokittamaton
■ B3 Maisemaniitty ja laidunalue	R Maankäytön muutosalue

Kuva 54. Puukujanne Malmikartanon Kartanonmäellä

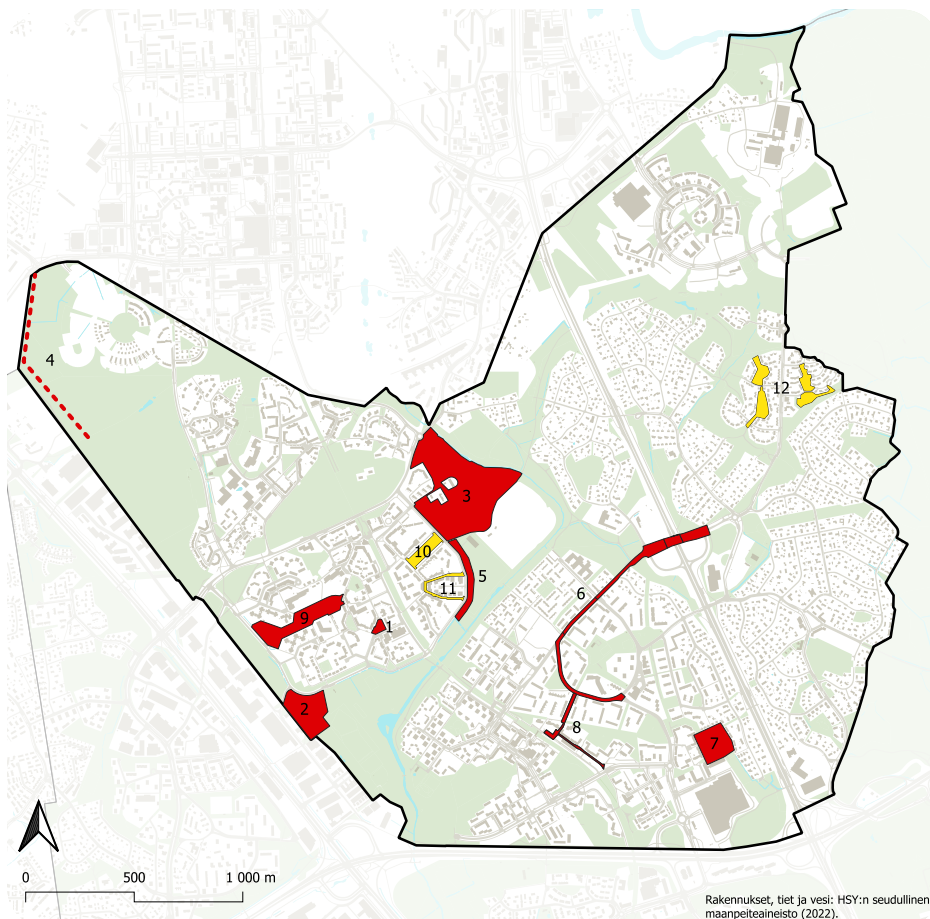
4 Hanke-esitykset

4.1 Hankkeiden valinnan perusteet

Yleisten alueiden suunnitelman maastoinventoinneissa havaittujen toimenpidetarpeiden ja vuorovaikutuksen tuloksena alueelta tunnistettiin useita erilaisia kunnostamis- ja kehittämiskohteita. Näistä kohteista valittiin 12 hanke-esitystä, joista yhdeksän toteuttamista edistetään yleisten alueiden suunnitelman nelivuotiskaudella. Jäljelle jäävää kolmea hanketta ehdotetaan edistettäväksi seuraavalla nelivuotiskaudella (4-8v). Hankkeiden valintaperusteina ovat kohteiden kunnan ja turvallisuuden parantaminen, sekä koko alueen kehittäminen suunnitelman strategisten tavoitteiden mukaisesti. Yleisten alueiden suunnitelman strategiaan tavoitteisiin sisältyy jalankulku- pyöräily- ja virkistysverkoston, viheralueiden palveluiden verkoston sekä ekologisten verkostojen kehittäminen. Hankkeiden kautta voidaan toteuttaa kaupunkistrategiaa (Helsingin kaupunkistrategia 2021-2025) sekä Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmaa. Yleisten alueiden suunnitelman laatimisen yhteydessä priorisoitavaksi valituista kohteista on laadittu hankeohjelmat ja kustannusarviot, joiden perusteella hankkeet viedään kaupungin investointiohjelmaan. Tässä kappaleessa on esitetty tiivistetysti hankekohteiden yleiskuvaus sisältäen kohteiden nykytilan, kohteista saadun asukaspalautteen, tärkeimmät tavoitteet sekä alustavat toimenpiteet kohteiden korjaamiseksi. Muita tunnistettuja kunnostuskohteita parannetaan tavanomaisten ylläpitotoimenpiteiden sekä

luonnon- ja maisemanhoidon yhteydessä. Osalle suunnitelman aikana tunnistetuista toimenpidetarpeiden kohteista on jo edenneet suunnitteluvaiheeseen. Lisäksi laajempia aluekokonaisuuksia voidaan pohtia osana asemakaavotusta. Valitut hankkeet ovat:

1. Pakarituvanpuiston leikkipaikka
2. Kartanohaahan skeittipaikka
3. Kartanonmäen kehittäminen kokonaisuutena
4. Honkasuonpuiston uusi metsäreitti
5. Kartanonkaaren itäosan viereisen puustoyhteyden kehittäminen
6. Kanneltien suojateiden parantaminen
7. Antinniitty
8. Kannelpolku ja Kaustisenpolku
9. Piianpuisto
10. Von Glanin puisto
11. Tollintie, Tollinpolku, Jägerhornintie, Jägerhorninpolku ja Luutnantinpolku
12. Sukulaispuistojen kunnostus

- Ensijaisesti priorisoitava 4-vuotiskaudella toteutettavaksi ehdotettava hanke.
- Tärkeä, mutta ei kiireellinen, 4-8 vuoden aikana toteutettavaksi ehdotettava hanke.

Kuva 55. Hankkeiden sijainti ja priorisointi

4.2 Hankkeiden kuvaukset

Pakarituvanpuiston leikkipaikka

Nykytila

Pakarituvanpuiston leikkipaikka on peruskorjauksen tarpeessa oleva lähileikkipaikka. Puiston leikkivälineet, varusteet ja pinnoitteet ovat kuluneita. Kalusteita on töhritty. Isoksi kasvaneet puut varjostavat aluetta ja puissa on myös vaarallisia kiilautumisrakoja.

Asemakaavassa alue on merkitty istutettavaksi puistoalueeksi (PI). Alue on osa Malminkartanon lähiön maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä.

Asukas palaute

Vuoden 2018 asukaskyselyn palautteissa asukkaat pitävät puistoa varjoisana ja turvattomana (mm. varjostavat isot puut). Puisto on myös merkitty kunnostusta kaipaavaksi puistoksi. Alueen vehreää kasvillisuutta pidettiin hyvänä. Leikkipaikalle on toivottu parempaa jalkapalloaluetta.

Malminkartanon leikkipaikat ovat suurelta osin huonokuntoisia ja peruskorjauksen tarpeessa. Lähellä ollut Renginspuiston leikkipaikka on hiljattain poistettu.

Tavoitteet

Puiston peruskorjaus ja uudistaminen viihtyisäksi, turvalliseksi ja elämykselliseksi, eri-ikäisille lapsille sopivaksi leikkipaikaksi. Tavoitteena on kaupunkikuvallisesti korkeatasoinen ja puiston nykyistä välinetasoa kattavampi ja monipuolisempi leikkipaikka, joka kohottaisi Malminkartanon kaupunki uudistusalueen nykyisellään vaatimaton leikkipalvelutarjontaa. Kunnostuksessa huomioidaan alueen vaalittavat kulttuurihistorialliset ominaispiirteet.

Kuva 56. Hankealueen rajaus

Toimenpiteet

Leikkivälineet, kalusteet ja varusteet sekä huonokuntoiset päällysteet uusitaan kauttaaltaan. Alueelle lisätään nykyistä tasoa monipuolisempia leikkivälineitä sekä oleskelupaikkoja, kuten pöytäryhmiä, sopivan teeman ja Malminkartanon 1980-luvun miljöön hengessä. Leikkipaikan teema tarkennetaan myöhemässä suunnittelussa. Valaistus uusitaan. Pensasalueet kunnostetaan ja/tai uusitaan. Varjostavaa ja näkyvyyttä rajoittavaa puustoa ja kasvillisuutta karsitaan. Puu- ja pensaslajiston monipuolisuutta vaalitaan.

Kuva 57. Pakarituvanpuiston leikkipaikka syksyllä 2022

Kartanonhaan skeittipaikka

Nykytila

Kartanonhaan skeittipaikka sijaitsee Kartanonhaan puistoalueen pohjoisosassa Kartanonkaaren ja Konalan toimittala-alueen välissä. Skeittipaikka sijaitsee nykyisen hiekkakentän (nk. Sirkuskenttä) luoteissivulla. Hiekkakenttä on käytössä mm. koirankoulutuskenttänä ja kutsumanimensä mukaisesti ajoittain sirkuskenttänä. Kenttä on paikoin ruohottunut. Skeittipaikan varusteet ja pinnoitteet ovat huonossa ja paikoin jopa vaarallisessa kunnossa. Skeittipaikan käyttöä heikentää paikalle kulkeutuva hiekka. Kenttä on valaistu korkein valonheittimin.

Helsingin skeittipaikkaohjelmassa 2022-2032 Kartanonhaan skeittipaikka on merkitty paikalliseksi skeittipaikaksi. Luoteis-Helsingin alueelta puuttuu kuitenkin laajempaa aluetta palveleva suuri skeittipuisto. Alue on asemakaavassa lähivirkistysaluetta (VL). Kentän länsipuoli on kaavassa esitetty alueeksi, jolle on istutettava puita. Malminkartanon suunnitteluperiaatteissa alueen vieritse on esitetty jalankulun pääreitti länteen Konalan suuntaan sekä jalankulun vihreä runkoyhteys pohjoiseen Malminkartanonhuipun suuntaan.

Alue on osa Malminkartanon lähiön maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä sekä Kartanonhaan puistoalueen arvoympäristökokonaisuutta. Kartanonhaan puistoalue on osa Länsipuiston vihersormea sekä Vuosaaren ja Malminkartanonhuipun välistä viherlinjayhteyttä. Kartanonhaan ja Malminkartanonhuipun välillä kulkee metsä- ja puustoisien verkoston alueellinen yhteys ja liito-oravien yhteystarve (Helsingin liito-oravaverkosto 2019). Puustoisien verkoston yhteyksiä on tavoitteena vahvistaa myös länteen Konalan suuntaan (Helsingin metsä- ja puustoinen verkosto -selvitys 2019). Alue on osa Malminkartanon eteläosan ja Mätäjoen varren paikallisesti tärkeää lepakkoaluetta.

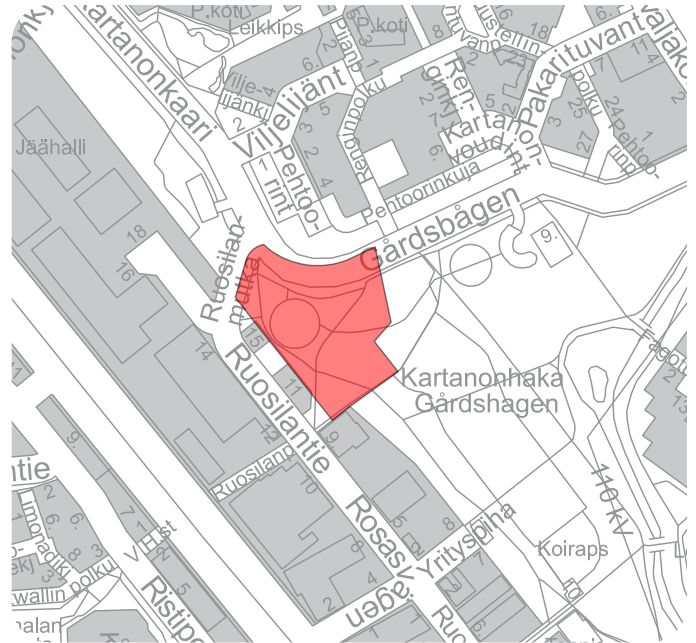
Asukaspalaute

Kaarelan asukaskyselyn 2018 palautteissa on tullut ilmi, että alueella on vähäisesti ulkoilu- ja toimintamahdollisuuksia nuorille.

Kaarelan toinen Leikkipuisto Trumpetin yhteydessä sijaitseva skeittipaikka on myös huonokuntoinen ja peruskorjauksen tarpeessa. Kannelmäen liikuntapuiston yhteydessä sijaitsee pumptrack-rata, mutta ei varsinaisia skeittivarusteita tai -rakenteita.

Tavoitteet

Tavoitteena on kunnostaa alueesta viihtyisä ja monipuolinen, Helsingin skeittipaikkalinjauksen mukainen suuri skeittipuisto. Nykyiset jalankulun ja pyöräilyn reitit säilytetään. Puustoisien verkoston yhteyksiä vahvistetaan Mätäjokilaakson ja Malminkartanonhuipun välillä sekä Konalan suuntaan. Kunnostuksessa huomioidaan alueen vaalittavat kulttuurihistorialliset ominaispiirteet sekä luontoarvot.

Kuva 58. Hankealueen rajaus

Toimenpiteet

Skeittipaikan ja kentän peruskorjaus ja uudistaminen. Kalusteet, varusteet ja päällysteet uusitaan kauttaaltaan. Valaistuksen lisääminen ja parantaminen lepakkoalue huomioiden. Skeittipaikalle lisätään oma valaistus. Tutkitaan myös hiekkakentän käytön monipuolistamista ja mahdollisten muiden nuorille sopivien liikunnallisten toimintojen lisäämistä, esim. koripallo, parkour, street workout. Konalan toimitila-alueen puoleiselle reunalle sekä Kartanonkaaren eteläpuolelle lisätään uusia puuistutuksia.

Kuva 59. Kartanonhaan skeittipaikan kuluneita rakenteita ja pinnoitteita

Kartanonmäen kehittäminen kokonaisuutena

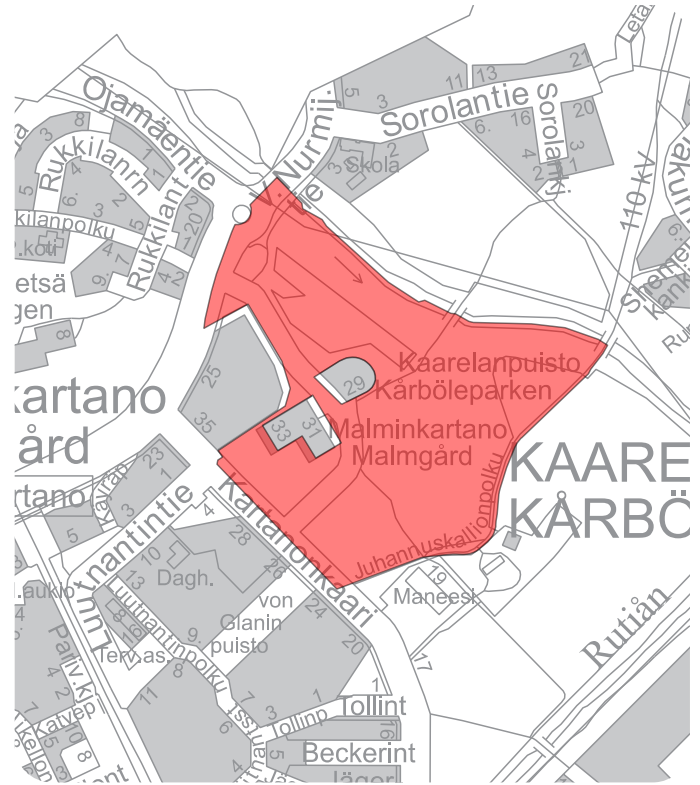
Nykytila

Malminkartanon kartanoalue sijoittuu Mätäjoen länsipuoleiselle osin kallioiselle selänteelle, Kaarelanpuiston alueelle, lähelle Helsingin ja Vantaan kaupunkien välistä rajaa. Kartanonmäellä on Malminkartanon päärakennus pihapiireineen, asuntolarakennus ja omenatarha. Vanhasta 1800-luvun kartanoympäristöstä on säilynyt päärakennuksen lisäksi kellari, talusrakennusten kiviperustuksia, kartanolle johtava puukuja ja sekä jäänteitä päärakennuksen edessä sijainneesta puutarha-alueesta. Päärakennuksen takana sijainneen muotupuutarhan 1800-luvulta peräisin oleva vaatimaton sommitelma on pitkälti kadonnut näkyvistä. Käytävät ovat nurmettuneet ja istutusaiheista on jäljellä vain jäänteitä. Puutarhan istutuksista on säilynyt mm. syreenejä ja jalopuita, joista osa on yli 100-vuotiaita (vuorijalava, tammi, vaahtera). Päärakennuksen eteläpuolella, Kartanonkaarelta lähtevän sisääntulotien varrella on entisen taimitarhan alue, missä kasvaa mm. jalokuusia. Päärakennuksen pohjoispuolella on entisen opetustilan laaja omenatarha ja sitä reunustavat aukkoiset kuusiaidat. Kartanon pihapiirin itäpuolella oleva juhannuskallio ja kartanoalueen länsipuoliset peltoalueet ovat umpeenkasvaneet. Juhannuskallion länsipuolella on pieni niittyalue. Kartanonmäkeä kehystävät sen kaakkoispuolella avoimena säilyneet hevosten laidunalueet ja peltoaukeat.

Kartanonmäen alue on maakunnallisesti ja helsinkiläisittäin merkittävä kohde. Malminkartanon asuinalue ja kartanonmäki on määritelty maakunnallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi (Uudenmaan kulttuuriympäristöt -selvitys 2012). Vanha muotupuutarhan osa ja päärakennus on suojeltu asemakaavalla. Kartanonmäki on tunnistettu myös kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäväksi alueeksi (vuoden 2002 selvitys). Alue kuuluu Helsingin kaupungin yleisten alueiden arvoympäristöihin (luokka III). Alueella on runsaasti luontoarvoja. Kartanonmäen alue on arvokasta lintu- ja lepakoaluetta ja Mätäjoen varsi arvokas kasvillisuuskohte. Alueella on myös lahokaviosammalen esiintymä. Alueen halki kulkee nykyinen liito-oravan yhteys pohjoiseen ja yhteystarpeet etelään Mätäjokilaaksoon ja koilliseen Runonlaulajantien suuntaan (Helsingin liito-oravaverkosto 2019.)

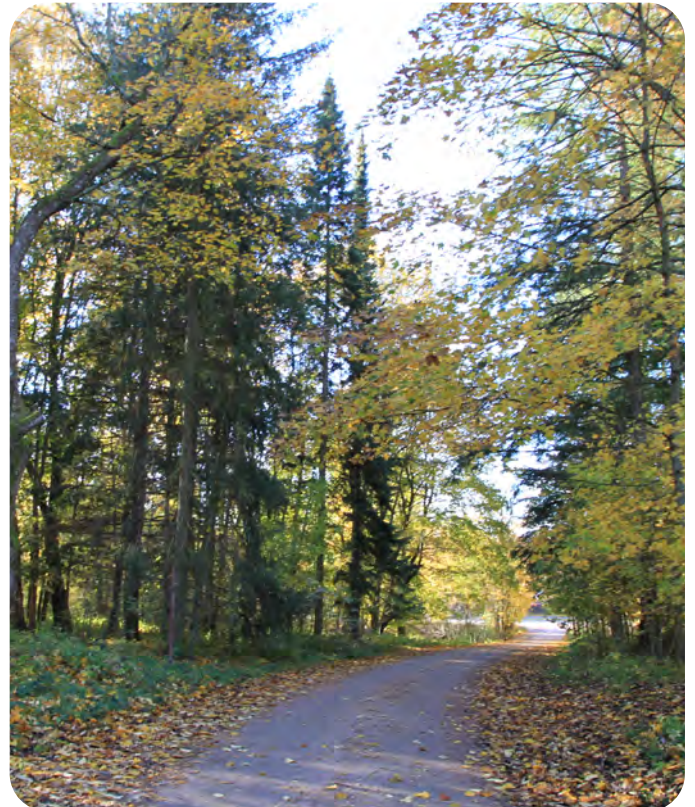
Kartanonmäen alue on merkittävä ja paljon käytetty ulkoilu- ja virkistysalue. Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmassa (VISTRA II) kartanonmäen alue ja Kaarelanpuisto on osa Mätäjokilaaksoa seurailevaa Länsipuiston vihersormea. Alueen läpi kulkee vihersormen pääreitti sekä verkostoa täydentävä yhteys Malminkartanon keskustasta Mätäjoen yli itään.

Mätäjokilaakson kulttuurimaisema muodostaa tilan ja siihen kuuluvan puutarhan kanssa melko yhtenäisen maisemakokonaisuuden tiiviisti rakennettujen asuinalueiden keskellä. Kartanon asema kulttuurimaiseman lähtökohtana on heikentynyt rakentamisen ja umpeenkasvun myötä. Kartanon päärakennuksen lähiympäristö ja puutarha on voi-

Kuva 60. Hankealueen rajaus

makkaasti umpeenkasvanut. Näkymät päärakennukselta ovat umpeutuneet eikä päärakennus näy ympäristöönsä. Kohde on hoitamaton, oikeastaan jo pahasti ränsistynyt, ja se menettää sen vuoksi jatkuvasti arvoaan. Alueen yksityinen luonne rajoittaa alueen virkistyskäyttöä.

Kuva 61. Kartanonmäen sisääntulotien varressa on vanhaa puus- toa

Asukaspalaute

Asukaskyselyn mukaan Kaarelanpuisto on suosittu ulkoilualue. Alueesta pidetään sen rauhallisuuden, luonnonläheisyyden, luontoelämysten, vanhojen puiden ja metsien sekä avoimen kulttuurimaiseman ja hevosten ansiosta. Erityisiä mainintoja suosikkipaikaksi Kaarelanpuistossa saivat Mätäjoen ylittävä silta, kalliainen metsikkö (Juhannuskallio), Mätäjoen varsi, omenapuutarha ja vehreät vanhat metsiköt. Alueella ulkoillaan, lenkkeillään ja pyöräillään. Kartanomäen metsään ei toivota hoitotoimenpiteitä. Asukaskyselyssä Mätäjokeen toivottiin lisää vettä ja sen rantoja toivottiin raivattavan paikoitellen. Alueelle toivottiin lisää penkkejä. Mätäjokivarteen talleantuneita polkua toivottiin kunnostettavan talvikunnossapidettäväksi reitiksi. Mätäjoen ylityspaikkaa Kartanomäen kohdalla pidettiin vaikeakulkuisena. Alueelle toivottiin lisää valaistusta.

Tavoitteet

Kartanomäen kehittämisen tavoitteena on säilyttää alueen kulttuurihistorialliset, maisemalliset ja luontoarvot ja parantaa alueen virkistyspalveluita kasvavaa virkistyskäyttöä ajatellen. Kaarelanpuiston kartanomäen alue on tulevaisuudessa Kartanometsän ja Mätäjokilaakson välinen viher- ja virkistysalueverkoston solmukohta. Alueen kehittämisen tavoitteena on nykyistä edustavampi ja saavutettavampi puistokokonaisuus, ulkoilmaolohuone, jossa olisi myös virkistyspalveluita, kuten omenatarhan piknikalue. Kartanomäen metsäisyys säilytetään, mutta keskeisiä kartanon pihapiiriin kuuluneita puustoisista alueista on hoidollisin toimenpitein mahdollista kehittää puistometsää tai puulajipuisto. Tavoitteena on keskeisten alueiden hoitotason nosto alueen arvojen säilyttämiseksi.

Alueen toiminnalliset tarpeet tulee tutkia laadittavassa yleissuunnitelmassa. Kartanomäen alue tulee muuttaa julkiseksi ja kaikille avoimeksi puistoalueeksi, joka kutsuu oleskelemaan ja viettämään vapaa-aikaa. Alue on tärkeä osa viherverkostoa, mutta asuinkäytössä olevat rakennukset ja aidat vaikuttavat siihen, että alue tuntuu yksityisalueelta. Virkistyskäytön kehittämisessä huomioidaan alueen vaalittavat erityispiirteet: kartanon pihapiirin ja puutarhan säilyneet rakenteet ja puutarhataiteelliset elementit, säilyneet istutusaiheet ja kulttuurikasvillisuus, sisään tulokujanne ja hedelmätarha, kartanomäkeä kehystävä avoin kulttuurimaisema, kivikautiset ja keskiaikaiset asuin- ja kyläpaikat ja Juhannuskallio.

Kartanoalueelta laadittu kasvillisuusinventointi (2003) tulee päivittää pikaisesti keskeisten alueiden osalta. Malminkartanon kartanoalueen kulttuurihistoriallinen selvitys ja kehittämisperiaatteet (2001) tulee niin ikään päivittää säilyneisyyden, vaalittavien ominaispiirteiden, arvojen ja kehittämisperiaatteiden osalta. Alueen luontoarvot tulee selvittää kehittämisperiaatteiden pohjaksi. Kasvillisuusinventoinnin ja kehittämisperiaatteiden pohjalta kartanomäen alueelle laaditaan yleissuunnitelma ja hoitosuunnitelma riittävästä selvityksistä johdettujen kehittämisperiaatteiden ja arvotuksen perusteella.

Toimenpiteet

Alueen kasvillisuusinventointi päivitetään mahdollisimman pian. Inventoinnin jälkeen laaditaan yleissuunnitelma ja kasvillisuuden hoitosuunnitelma. Suunnitelmat laaditaan koko kartanoalue, mikä sisältää myös kartanomäkeä kehystävät avoimet elinympäristöt. Ylläpidon kohentaminen käynnistetään heti suunnitelmien valmistumisen jälkeen. Suunnitelmien laatimista on pyrittävä kiirehtimään.

Yleissuunnitelmassa tulee tutkia miten, alueen reittejä, opastusta ja oleskelumahdollisuuksia parannetaan. Opastuksessa tuodaan esiin alueen kivikaudelle saakka ulottuva kerroksellinen historia. Alueen läpi kulkevat reitit tulee kunnostaa tarvittavilta osin. Reittiytteyttä kartanomäen läpi ja Mätäjoen yli viljelypalstojen kohdalla parannetaan. Hankkeessa selvitetään myös uutta suojatien paikkaa Kartanonkaaren katualueen ylitse. Sillan kunnostus toteutetaan erillisenä hankkeena. Alueelle sijoitetaan opastauluja, jotka kertovat alueen historiasta ja kasvillisuudesta. Reittien varsille lisätään oleskelukalusteita. Laadittavassa suunnitelmassa tutkitaan, voidaanko Juhannuskalliolle sijoittaa oleskelun mahdollistavaa kalustusta ja voidaanko alueelta avata näkymiä ympäröivään maisemaan.

Laadittavassa suunnitelmassa ja selvityksissä tulee tutkia mahdollisuutta ottaa säilyneet historialliset istutusaiheet ja merkittävät kasvillisuusommitelmat (puukujanteet ja rivit, istutetut jalopuuryhmit, pensasryhmit ja aidanteet) esille poistamalla harkitusti nuorta puustoa. Lisäksi tulee tutkia, voidaanko huomionarvoiselle ja historialliselle kasvilajistolle antaa tilaa kehittyä ja kasvaa harventamalla vesakkoa.

Kohteen hoitoa tehostetaan. Hoito- ja kehittämissuunnitelmassa määritellään puustoisten alueiden ja avointen elinympäristöjen hoidon tavoitetaso. Kaikissa alueelle ehdotettavissa toimenpiteissä tulee huomioida alueen moninaiset arvot.

Kuva 62. Omenatarha keväällä 2019

Honkasuonpuiston uusi metsäreitti

Nykytila

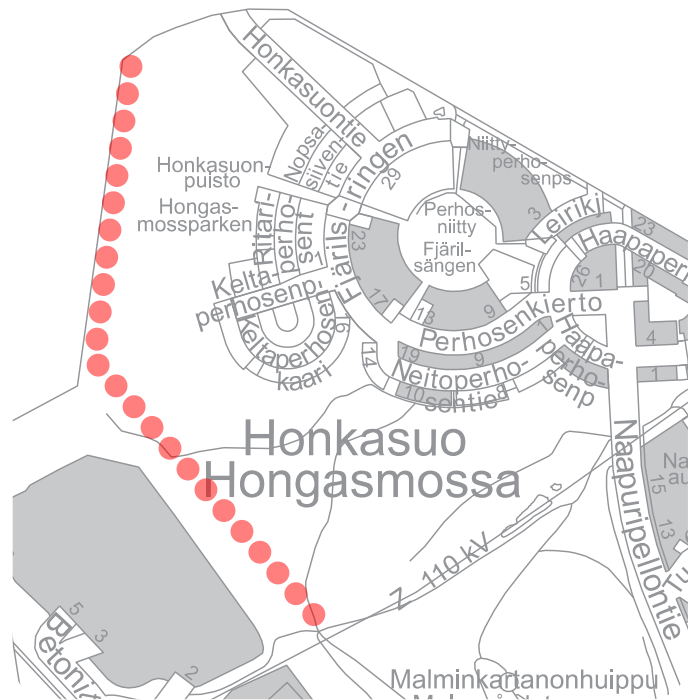
Honkasuonpuisto sijaitsee Kaarelan luoteisosassa Honkasuon rakenteilla oleva asuinalueen ja Konalan teollisuusalueen välissä. Alue on suurelta osin metsäistä. Honkasuonpuiston metsä kasvaa vanhalla ojitetulla suolla, jota on luultavasti käytetty turpeennostoon ennen 1970-lukua. Alueen luontoarvot ovat monipuoliset. Honkasuonpuiston alue on suurelta osin lahokaviosammalen elinympäristöä ja sen eteläosassa on paikallisesti arvokasta matelija- ja sammakkoeläinalue. Honkasuonpuiston eteläpuolella olevat rehevä korpinotko ja runsaslahopuustoinen kangasmetsä ovat arvokkaita metsäkohteita. Lisäksi suurella osalla alueesta on geologisesti tai geomorfologisesti arvokas rahkaturvekerrostuma. Honkasuonpuiston metsän kautta on todennäköinen liito-oravan liikkumisreitti Honkasuon pohjoispuolella, Vantaan puolella sijaitsevan liito-oravan ydinalueen ja Honkasuon eteläpuolisen ydinalueen välillä.

Alueella on nykyään metsäautoteiden pohjia ja polun pohjia. Metsän kulutus on kasvanut ja edelleen kasvamassa Honkasuon asuinalueen rakentumisen myötä. Samasta syystä alueen metsät kaventuvat viereisen asuinalueen rakentumisen myötä.

Honkasuonpuisto on tärkeä osa Kaarelan kaupunginosan viherrakennetta. Honkasuon asuinalue on parhaillaan rakentuva ja tiivistyvä asuinalue. Helsingin yleiskaavassa 2016 rakentamisvarauksia on esitetty myös alueen länsiosiin ja viereisen Konalan kaupunginosan puolelle. Kasvavien asuinalueiden myötä alueen merkitys virkistysalueena ja viheryhteytenä tulee korostumaan tulevaisuudessa entisestään. Konalan teollisuusalueen reunaan Honkasuon länsipuolelle on parhaillaan rakenteilla maisemavalli. Honkasuonpuiston länsireunalle on rakentumassa lähivuosina korttelien reunoja pitkin kulkeva ulkoilureitti.

Kuva 64. Honkasuonpuiston metsää

Kuva 63. Hankealueen raja

Asukaspaute

Asukaskyselyssä Honkasuonpuiston alue oli merkitty metsäksi, jolle ei tule tehdä hoitotoimenpiteitä sekä tärkeäksi viheralueeksi ja virkistytymisen paikaksi. Alueelle toivottiin reitti yhteyksiä ja talvikunnossapitoa, mm. Malminkartanonhuipun ja Honkasuonpuiston välille.

Tavoitteet

Tavoitteena on parantaa alueen jalankulun yhteyksiä ja parantaa alueen ulkoilumahdollisuuksia. Honkasuonpuiston läpi toteutetaan uusi metsäreitti, joka yhdistää Honkasuonpuiston Malminkartanonhuipun reitteihin ja Vantaan puolella sijaitseviin reitteihin. Tavoitteena on, että alueen läpikulkeva reitti tarjoaa mahdollisuuksia myös rauhallisempaan kulkemiseen ja pysähtymiseen metsän keskellä, esim. pitkospuureittiä pitkin. Kulunohjauksella ja riittävällä opastuksella pyritään ehkäisemään alueen kasvavista käyttäjämääristä johtuvaa metsän kulumista. Reittisuunnitelmassa tulee huomioida Honkasuonpuiston metsä- ja suoalueiden luontoarvot ja reitti pyritään linjaamaan siten, että vältetään ympäristön tarpeetonta muokkausta. Reittisuunnitelman laatimisessa tulee huomioida tavoite suoalueen vaiheittaisesta ennallistamisesta monimuotoiseksi ja luonnonmukaiseksi suoksi.

Toimenpiteet

Alueelle laaditaan reittisuunnitelma. Reitti suunnitellaan perustason esteettömäksi reitiksi. Suunnitteluvaiheessa tutkitaan mahdollisuutta toteuttaa osa reitistä esteettömänä pitkospuureittinä. Reitillä toteutetaan pysähtymiseen soveltuvia paikkoja, kuten levähtämis- ja katse-lutasanteita ja penkkejä. Reitti toteutetaan hyödyntäen nykyisiä polkuja ja metsäautoteitä. Reitillä linjataan tarkentuu suunnitteluvaiheessa. Reitti valaistetaan.

Kartanonkaaren viereinen puustoyhteys

Nykytila

Kyseessä on Kartanonkaaren katualuetta sivuava puustoyhteys Kaarelanpuiston länsireunalla. Samassa kohdassa on myös Kartanonkaaren reunaa mukaileva oja, joka laskee Mätäjokeen. Puustoyhteys on kapea ja siinä on katkos uuden maneesirakennuksen edustalla. Alueella on liito-oravan yhteystarve (Helsingin liito-oravaverkosto 2019). Ojassa esiintyy ajoittaista tulvimista. Vuonna 2024 valmistuvassa OmaStadi 2.0 Mätäjökilaakson kaupunkipuisto -hankkeessa Kaarelanpuiston länsireunalle on esitetty uusi hakepolku.

Alue on asemakaavassa lähivirkistysaluetta (VL). Ojan kohta on merkitty likimääräiseksi aluekuivatukseen tärkeäksi ojaksi (w). Pohjoispuolelle on merkitty sähkölinjaa varten varattu alueen osa. Alueen itäpuoli on merkitty urheilu- ja virkistyspalveluiden alueeksi (VU), jossa on ohjeellisia varauksia urheilukentille.

Alue on osa Malminkartanon vanhaa kulttuurimaisemaa sekä Malminkartanon lähiön maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä.

Asukaspalaute

Vuoden 2018 asukaskyselyn palautteissa Mätäjökilaakso ja Kaarelanpuisto korostuvat asukkaille tärkeinä ulkoilu- ja virkistysalueina. Puustoyhteyden osalta ei ole esitetty asukaspalautetta.

Tavoitteet

Puustoyhteyden parantaminen liito-oravalle soveltuvaksi. Selvitetään samalla tarpeet hulevesien laajempaan viivyttämiseen varautuen alueen kasvaviin vesimääriin. Tavoitteena ratkaisu, joka tukee myös hulevesien laadullista hallintaa. Nykyiset reitit ja polut säilytetään.

Toimenpiteet

Uusien puiden istutus pohjoisosan katkoskohtaan sekä nykyisen puurivin viereen. Myös viereiselle pellolle voi lisätä puita huomioiden alueen mahdollinen tuleva käyttö urheilualueena.

Mahdollinen ojan kunnostus ja hulevesien viivytystilavuuden lisääminen uudella painanteella. Pyritään ilmeeltään luonnonmukaiseen, kasvillisuudeltaan monimuotoiseen ja kaupunkikuvallisesti edustavaan ratkaisuun.

Kuva 65. Hankealueen rajaus

Kuva 66. Puustoisien yhteyden aukkokohta Kartanonkaaren varrella, taustalla maneesirakennus

Kanneltien suojaiteiden parantaminen

Kaarelassa, Malminkartanon ja Kannelmäen alueella on muutamia katuja, joiden suojaiteet vaativat parantamista liikenneturvallisuusselvityksen mukaan. Kanneltie on valittu hankkeeksi.

Tavoitteet

Tavoitteena on parantaa vuonna 2023 laaditussa liikenneturvallisuusselvityksessä punaisen luokituksen saaneiden suojaiteiden turvallisuutta, sekä peruskorjata huonokuntoisen katuosuus välillä Kantelettarentie – Soittajantie.

Nykytila

Kanneltie välillä Kantelettarentie – Soittajantie on asuntokatu. Nopeusrajoitus on 30 km/h. Liikennemäärä on n. 2500 ajoneuvoa/vrk. Katuosuudella on linja-autoliikennettä.

Kanneltie välillä Soittajantie – Vanhaistentie on alueellinen kokoojakatu. Nopeusrajoitus on 30 km/h. Liikennemäärä on n. 3400 ajoneuvoa/vrk.

Kanneltie välillä Vanhaistentie – Kaarelan raitti on alueellinen kokoojakatu. Nopeusrajoitus on 40 km/h. Liikennemäärä on n. 5000-5700 ajoneuvoa/vrk. Katuosuudella on linja-autoliikennettä.

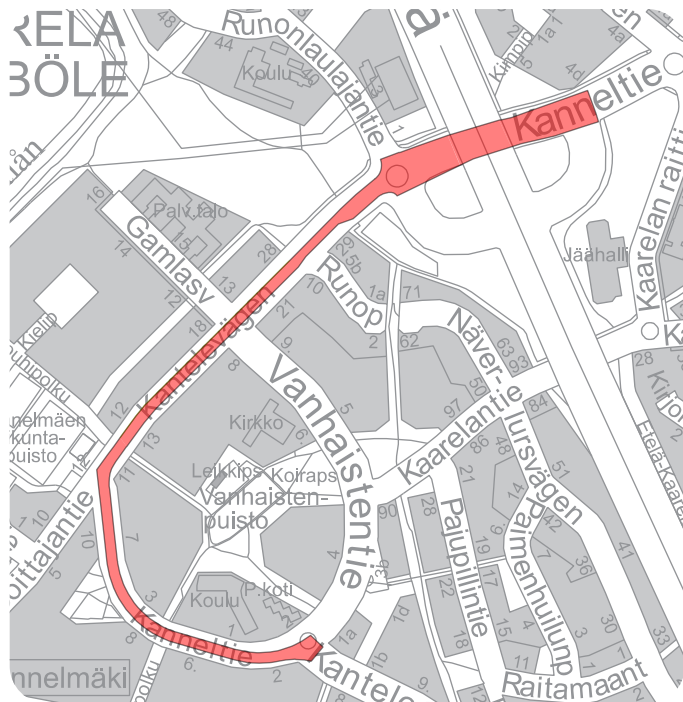
Liikenneturvallisuusselvityksen mukaan välillä Vanhaistentie – Kaarelan raitti on 3 punaisen luokituksen saanutta suojaiteita eli kadunylitysjärjestelyjen turvallisuusluokitus on huono. Huonoimman turvallisuusluokituksen syynä on se, että nopeusrajoitus on 40 km/h ja suojaiteilla ei ole keskisaarekettä.

Jalankulku- ja pyöräilyonnettomuudet tarkastelujaksolla 2013-2017; Kanneltie X Runonlaulajantie pyöräilyonnettomuus 1 kpl, Kanneltie 4-6 pyöräilyonnettomuus 1 kpl, Kanneltie välillä Hämeenlinnanväylä – Kaarelan raitti pyöräilyonnettomuus 1 kpl.

Jalankulku- ja pyöräilyonnettomuudet tarkastelujaksolla 2018-2022; Kanneltie välillä Runopolku – Runonlaulajantie jalankulkuonnettomuus 1 kpl, Kanneltie X Runonlaulajantie pyöräilyonnettomuus 1 kpl.

Välillä Kantelettarentie – Soittajantie Kanneltien päällysteet ovat paikoin erittäin huonokuntoiset. Painumia on erityisesti suojaitesaarekoiden kohdilla bussireitillä. Kannelpolun kohdalla Kanneltien ylittävä suojaite on esteettömyyden erikoistason suojaite. Se sijaitsee pehmeiköllä ja on yksi huonokuntoisimmista kohdista Kanneltiellä.

Kanneltiellä n. Runonlaulajantiestä länteen päin ei ole pyöräteitä eikä pyöräkaistoja.

Kuva 67. Hankealueen rajaus

Tavoitteet ja toimenpiteet

Tavoitteena on parantaa punaisen luokituksen saaneiden suojaiteiden turvallisuutta.

- Kanneltien ylittävä suojaite Vanhaistentien risteyksessä: Keskisaareke
- Kanneltien ylittävä suojaite Runopolun risteyksessä: Tyynyhidasteet tai keskisaareke
- Kanneltien ylittävä suojaite Hämeenlinnan väylän itäpuolella: Keskisaareke

Päällysteet uusitaan välillä Kantelettarentie – Soittajantie. Tulee selvittää päällyste- ja pohjarakenteen uusimisen tarve painumien vuoksi. Reunatuet ja keskisaarekkeet uusitaan tarvittavilta osin.

Soittajantiestä itään päin baanalinjauksen suunnittelun ja toteutuksen aikataulusta ei ole tietoa.

Kuva 68. Kanneltie punaisen luokituksen suojaite Runopolun liittymässä.

Antinniitty

Nykytila

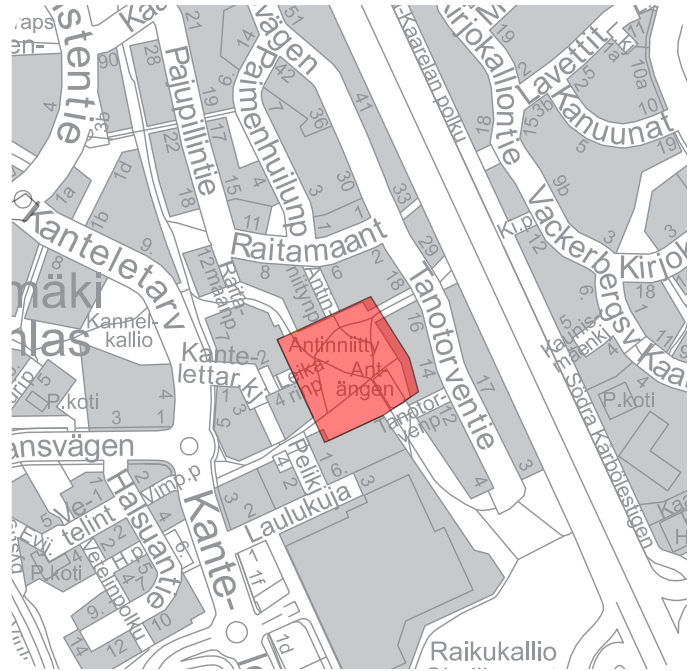
Antinniitty on Kannelmässä, kauppakeskus Kaaren koillis- ja pohjoispuolelle levittäytyvä puistoalue, jonka tunnusomainen piirre on laajat avoimet nurmi- ja niittyalueet ja nurmelta nousevat puuryhmät ja -rivit (koivut, tammet, lehmukset, vaahterat ja salavat) sekä niiden lomassa kulkevat kivituhkapintaiset puistokäytävät. Puiston kapea pohjoisosa, joka ulottuu pohjoisessa Kantelettarentielle saakka, on selvästi puustoisempi. Puiston erityispiirteisiin kuuluu terijoensalavaistutus puiston eteläosan ojan varrella ja yhteisöllinen viljelyalue puiston keskiosassa sekä puiston sisääntuloissa porttiaiheena olevat valaisinpylväisiin rakennetut köynnössäleiköt. Puiston eteläosassa on kivituhkapintainen pelikenttä ja jalkapallomaalit. Puisto on rakennettu vanhalle peltoalueelle puutarha-arkkitehti Lars Barnön suunnitelmien mukaan 1990-luvun alkupuolella. Aluetta reunustaa 1980-1990-luvulla rakentuneet asuintalot sekä liikerakennusten kortteli.

Paikallisesti merkittävä korttelipuisto on osa alueellista viherreittiä Kannelmäen kaakkoisosista kohti Mätäjokilaaksoa. Puiston kautta on suosittu kulkuyhteys kauppakeskukseen. Puistoa käytetään myös oleskeluun ja virkistykseen. Puiston nurmialueet ja puistokäytävät on hyväkuntoiset eteläosaa lukuun ottamatta, jossa ojan ajoittainen tulviminen aiheuttaa ongelmia. Puiston avo-ojiin kertyy vettä laajalta alueelta Hämeenlinnanväylän itäpuolelta. Vesi nousee ajoittain puistokäytävälle hankaloittaen kulkemista ja kuluttaen kivituhkapintaa. Puistokäytävien risteyksiin muodostuu lammikoita. Lisäksi puiston kaakkoisosassa, puistoon rajautuvien kiinteistöjen reunalla kulkevan ojan reuna on sortunut kiinteistöjen puoleiselta sivulta.

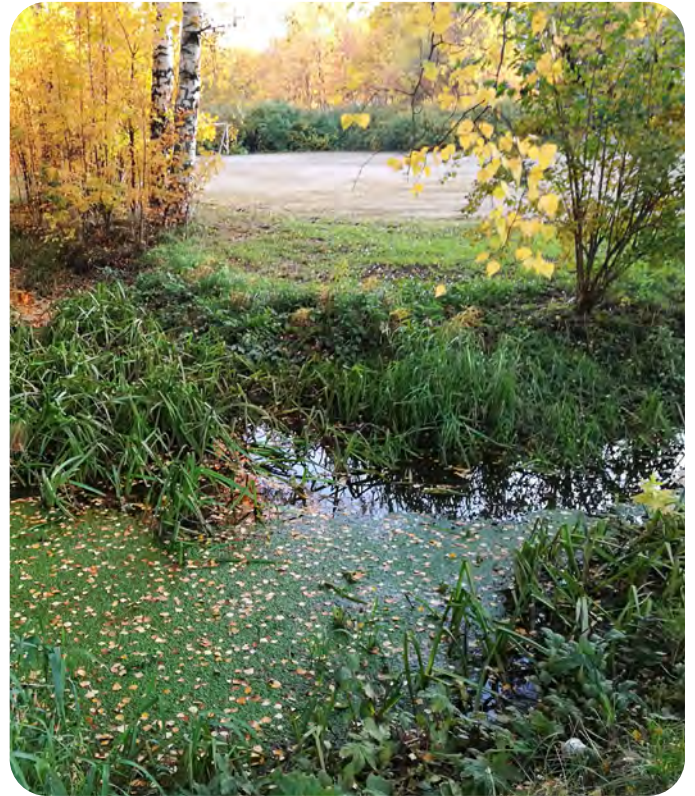
Pelikenttä on vähäisen käytön takia ruohottunut ja nykyinen jalkapallomaali on huonokuntoinen. Puistossa on ollut vähänlaisesti penkkejä. Tilanne parani, kun puistoon asennettiin 2-3 penkkiä valtuustoaloitteen pohjalta vuonna 2020.

Asukaspalaute

Asukaskyselyn mukaan asukkaat arvostavat Antinniityn kaunista puistoympäristöä ja siellä olevaa yhteisöviljelmää. Puistoa käytetään virkistykseen, koiranulkoilutukseen ja auringonottoon. Asukkaat ovat toivoneet alueelle lisää toiminnallisuutta, kuten leikkipaikkaa ja puistogrillää sekä kalusteita, kuten roskiksia ja penkkejä. Koirien jätökset aiheuttavat ongelmia ja alueelle on toivottu myös koiraraitausta. Lisäksi asukkaat ovat toivoneet lisää istutuksia sekä laajempaa viljelyaluetta tai varsinaisia vuokrattavia viljelypalstoja sekä kasteluvesipistettä. Yhteisöviljelmän epämääräinen ulkonäkö on aiheuttanut myös närää. Puiston hulevesiongelmat on tuotu esille myös asukaspalautteissa.

Kuva 69. Hankealueen rajaus

Kuva 70. Antinniityn avo-oja on paikoin kasvillisuuden tukkima

Tavoitteet

Tavoitteena on viihtyisä, toimiva ja turvallinen lähipuisto. Puiston perusparannuksen ensisijaisena tavoitteena on parantaa hulevesien hallintaa ja virkistyspalveluja. Hulevesien hallinnan parantamisen tavoitteena on hulevesien ohjauksen ja tulvahuippujen tasaaminen ensisijaisesti luontopohjaisia ratkaisuja käyttäen. Puistoon lisätään oleskelu- ja liikuntamahdollisuuksia sekä perustetaan uusi leikkipaikka, joka täydentää Kaarelan leikkipalveluverkostoa. Leikkipaikkatarve on tunnistettu leikkipalveluiden verkostotarkasteluissa, lisäksi tarve on tullut esille asukaspalautteissa. Uusi lähileikkipaikka palvelee lähialueen lapsiperheitä ja niitä lapsia, joille leikkipuisto Kannelmäki on liian kaukana itse kulkea.

Tavoitteena on monimuotoinen kasvillisuus. Nykyinen puusto säilytetään pääosin. Tutkitaan mahdollisuutta muuttaa osa nurmialueista niityiksi niittyverkoston paikallisen yhteyden kehittämiseksi.

Alueella on käynnissä asemakaavanmuutos, jossa alueen eteläreunalle on tulossa asuinrakentamista sekä kivijalassa oleva yksityinen päiväkotikoti. Päiväkodin piha ei tule olemaan julkisessa käytössä. Kaava-alue sijoittuu puiston eteläreunaan. Puiston kunnostuksessa on hyvä huomioida kasvava käyttöpaine alueen kaavamuutosten myötä.

Antinniitty on ollut hanke-ehdotuksena jo edellisessä alue-suunnitelmassa 2008-2017, jonka takia puiston peruskorjaussuunnitelmaa olisi syytä kiirehtiä. Puiston reunan huonokuntoisten ojien osalta suunnittelu ja toteutus voidaan tehdä erillishankkeena asian kiireellisyyden ja maanomistuksen vuoksi.

Kuva 71. Antinniityn nurmialueita

Toimenpiteet

Puisto peruskorjataan. Hulevedet otetaan osaksi puiston sommitelmaa laajentamalla niille varattua tilaa. Avo-ojat muotoillaan loivapiirteisiksi ja mutkitteluiksi hulevesiuomiksi, mikä lisää veden viivytystä ja alueen viihtyvyyttä. Uoman muotoilu tehdään säilytettävän puuston ehdoilla. Hulevesien hallinnan toimenpiteet määritellään tarkemmin laadittavassa peruskorjaussuunnitelmassa.

Puiston toiminnallisuutta parannetaan perustamalla puistoon pieni, mutta elämyksellinen leikkipaikka. Leikkipaikan sijainti määritellään puistosuunnitelmavaiheessa hulevesien vaatiman tilan selvityksessä. Pelikenttä kunnostetaan, pelikentän koon pienentämistä tutkitaan puistosuunnitelmavaiheessa. Puistokäytävien varsille ja uuden hulevesiuoman äärelle toteutetaan oleskelu- ja piknikpaikkoja. Käytävien tasaukset ja pinnoitteet uusitaan. Kohteeseen asennettavat kalusteet (penkit ja roskikset) ovat kaupunkikalusteohjeen mukaisia. Valaistusta uusitaan ja lisätään tarvittaessa. Puiston hoitoluokkaa nostetaan tarvittavilta osin. Puiston kasvivalikoimaa monipuolistetaan esimerkiksi lisäämällä havupuuistutuksia. Alueen pensasistutukset uusitaan tarpeellisilta osiltaan ja uusia istutuksia lisätään. Alueen puiden kunto tarkastetaan.

Kannelpolku ja Kaustisenpolku

Kannelmäen aseman läheisyyteen sijoittuvat huonokuntoisten Kannelpolun ja Kaustisenpolun kunnostaminen on yhdistetty yhdeksi hankkeeksi niiden sijaitessa lähekkäin.

Asukaspalaute

Kyiseille raiteille ja katuosuuksille ei kohdistunut asukaspalautteita.

Tavoitteet

Tavoitteena on huonokuntoisten katujen perusparannus sekä liikenne- ja katurvallisuuden parantaminen. Työn aikana ei ole tullut esille, onko raiteilla tai katualueella tarpeita kunnallistekniikan tms. uusimiselle.

KANNELPOLKU

Nykytila

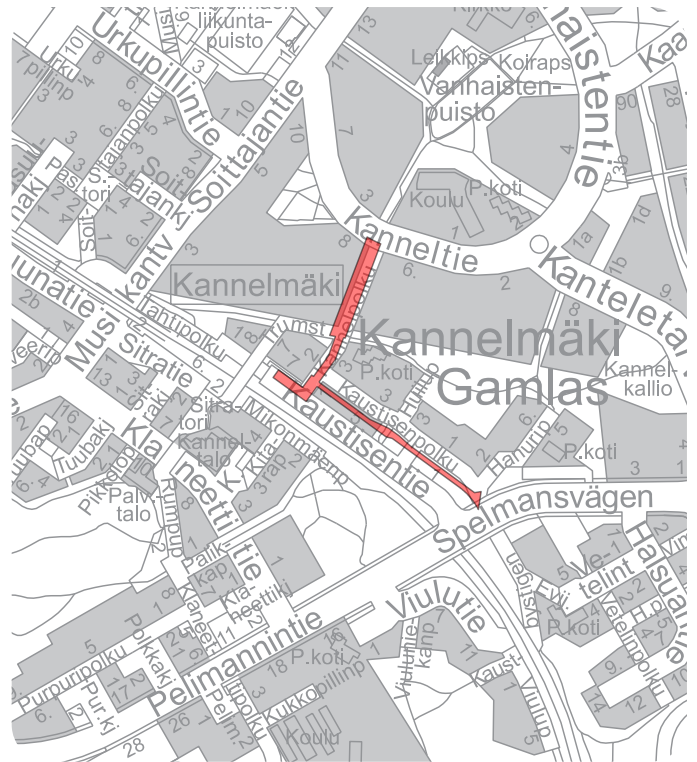
Kannelpolku on yhdistetty jalkakäytävä ja pyörätie. Välillä Kaustisenpolku – Rumpupolku huoltoajo on sallittu. Kannelpolun leveys vaihtelee välillä 2,5-4,5 m. Kannelpolku on luokiteltu esteettömyyden erikoistason reitiksi. Kannelpolulle sijoittuu Kannelmäen kuntolenkin intervallirata, joka on merkitty asfalttiin poikittaisin maaliviivoin. Kannelpolun yleisilme on vihreä.

Kaustisentien ja Kaustisenpolun välinen osuus Kannelpolusta on kunnostettu vuonna 2019, jolloin jyrkälle osuudelle on asennettu käsijohde, asfalttipäällyste on vaihdettu sekä jyrkkä luiska Kannelpolun ja Kaustisentien välillä on kenttäkivetty. Uudistetulla osuudella on paikoin reunatukia irti, ja päällyste on kohonnut ja halkeillut paikallisesti ilmeisesti puun juurien vaikutuksesta.

Välillä Kaustisen polku – Kanneltie asfalttipinnassa on vaurioita. Reitin länsireunalla on osittain betonireunatuki. Nykyiset puiset penkit ovat uusimisen tarpeessa, eivätkä sijaitse esteettömästi. Roska-astiat eivät sijaitse esteettömästi.

Toimenpiteet

Tavoitteena on parantaa yhteyden käytön sujuvuutta ja esteettömyyttä sekä säilyttää intervallirata. Päällysteet, reunatuet, kalusteet ja varusteet uusitaan tarvittavassa laajuudessa esteettömyyden erikoistason huomioiden. Valaistuksen ja kasvillisuuden uusimistarve selvitettävä.

Kuva 72. Hankealueen rajaus

Kuva 73. Kannelpolku, näkymä Kanneltielle päin

KAUSTISENPOLKU VÄLILLÄ KANNELPOLKU - HANURIPOLKU

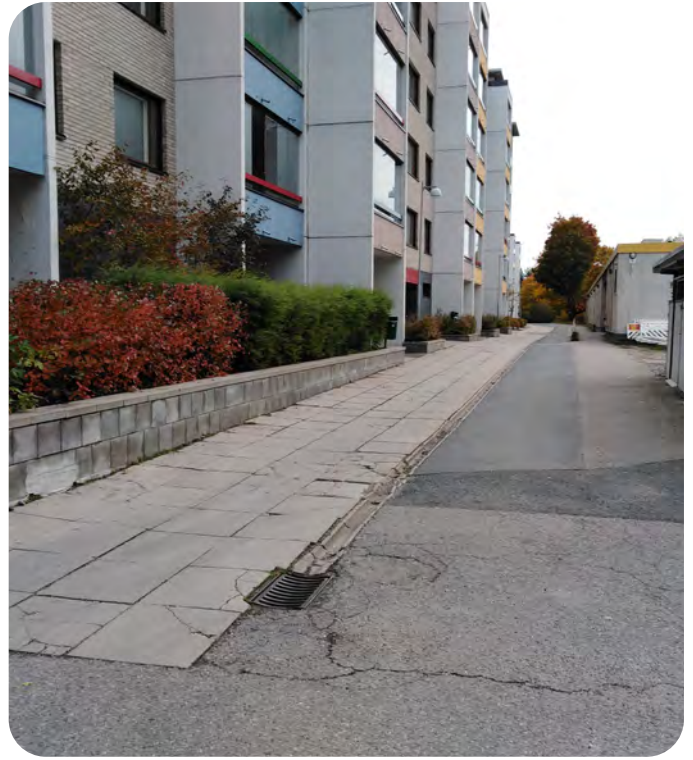
Nykytila

Kaustisenpolku on yhdistetty jalkakäytävä ja pyörätie. Välillä Kannelpolku – Hanuripolku huoltoajo on sallittu. Kaustisenpolun leveys vaihtelee välillä 4-6 m. Kaustisenpolku on luokiteltu esteettömyyden erikoistason reitiksi välillä Kannelpolku – Huilupolku. Aiemmin ko. kohdalla sijainnut terveysasema on muuttanut toiseen sijaintiin. Tarve esteettömyyden erikoistason jatkossa on selvitettävä.

Toimenpiteet

Tavoitteena on parantaa yhteyden kaupunkikuvallista ilmettä sekä parantaa sen käytön sujuvuutta ja turvallisuutta.

Välillä Kannelpolku- Hanuripolku tulee selvittää kadun rakennekerrosten uusimisen tarve. Päällystemateriaalit uusitaan. Päällystemateriaalien valinnassa tulee tarkastella niiden kestävyyttä ja kunnossa pidettävyyttä. Kuivatuksen osalta selvitettävä kourun sijaan muita vaihtoehtoja, joka parantaisivat reitin esteettömyyttä. Valaistuksen ja kasvillisuuden uusimistarve selvitettävä.

Kuva 74. Kaustisenpolku Kannelpolulta Huilupolulle päin

Kuva 75. Kaustisenpolun päällystevaurioita

Piianpuiston kunnostus

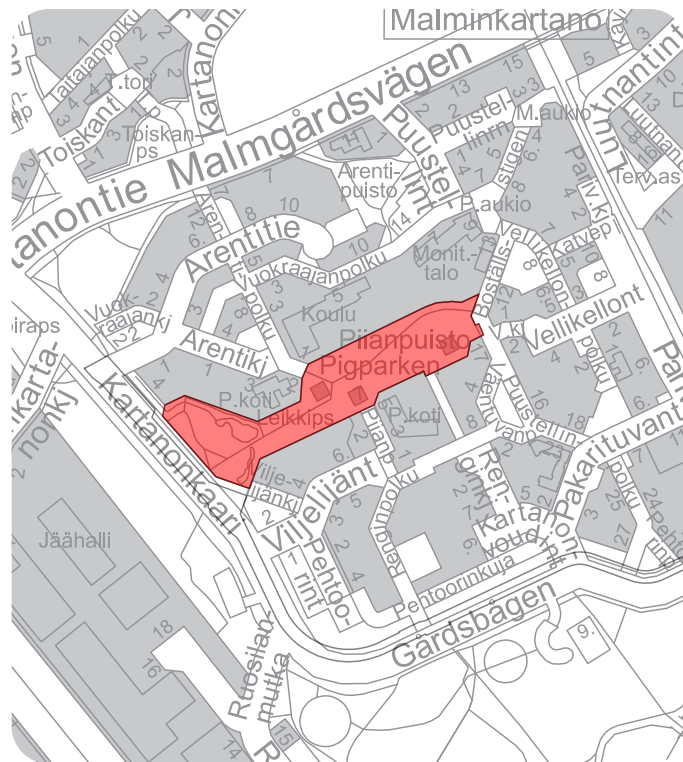
Nykytila

Malminkartanon asuinalueen sydämessä sijaitseva Piianpuisto on nykyisellään ränsistyneen, epäsiistin ja turvattoman oloinen. Puiston keskellä sijaitsee Leikkipuisto Piika, jonka edusta jäsentyy vanhojen rakennusten ympäröimälle laajalle kivetyle piha-alueelle. Kivetyn alueen pohjoispuolella on kahluallas, jota ympäröi puinen terassi, ja länsipuolella pitkänomainen aidattu leikkialue. Nykyiset leikkivälineet ja kalusteet ovat paikoin kuluneita ja/tai vaatimattomia. Puiston tilallinen jäsentely on osin ongelmallinen, sillä toiminnot sijoittuvat paikoin kauas toisistaan ja rakennukset, maastonmuodot ja kasvillisuus rajoittavat näkyvyyttä alueen läpi.

Puiston länsiosassa on hulevesien viivytysallas, joka on reunoiltaan umpeenkasvanut ja tiheän kasvillisuuden peitossa. Hulevesialtaan yli kulkee puusilta. Hulevesialtaan etelä- ja kaakkoispuolella on aiemmin sijainnut viljelypalstoja. Nykyisellään viljelypalstojen alue on kuitenkin hoitamaton ja pusikoitunut. Alueelle on suunniteltu uusia viljelylaatikoita Oma Stadi -hankkeena (Yhteisöllisiä ekopuutarhoja kasvatuslaatikoin ja penkein varusteltuna -ehdotus). Puiston itäpuolella sijaitsee hiekkakenttä, joka vaikuttaa maastohavaintojen perusteella olevan vähäisellä käytöllä. Puistossa on tarve talvikunnossapidettävälle reitille Malminkartanon aseman suunnalta saavuttaessa.

Puiston ympäristössä sijaitsee paljon julkisia palveluita: kaksi päiväkotia, alakoulu, nuorisotalo, kirjasto ja kappeli. Piianpuiston viereinen Apollon koulu on tarkoitus purkaa ja korvata uudella koulurakennuksella. Lisäksi alueella on parhaillaan käynnissä ”Malminkartanon sydän” -hanke, jonka myötä suunnitellaan mm. kirjaston laajenemista. Puiston keskellä sijaitsee asukastalo Renki, jossa on mm. paikallisten yhdistysten harrastustoimintaa. Puiston rakennukset vaikuttavat rapistuneilta ja huonokuntoisilta. Itäpuolella loivan mäen päällä sijaitseva vanha rakennus on selvästi käyttämätön ja sen julkisivu on graffitien peitossa. Rakennus on suunnitteilla purkaa.

Voimassa olevassa asemakaavassa alue on merkitty puistoksi (P ja VP). Piianpuisto on osa Malminkartanon lähiön maakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä. Malminkartano on yhtenäinen ja edustava esimerkki 1980-luvun lähiörakentamisesta. Piianpuisto on myös määritelty arvoympäristöksi aikakaudelleen tyypillisenä, 1980-luvun suunnitteluihanteita edustavana toiminnallisena asukaspuistona. Puistoalueen keskellä on säilynyt vanhan Malminkartanon tilan rakennuksia ja pihapiiriä. Puiston itäosassa sijaitsee historiallisen ajan muinaisjäänös. Kyseessä on kahden rakennuksen perustukset, jotka ajoittuvat todennäköisesti 1800-luvulle tai 1900-luvun alkuun.

Kuva 76. Hankealueen rajaus

Malminkartanon suunnitteluperiaatteissa Piianpuiston alue on merkitty viheralueeksi, julkisen palvelukeskittymän alueeksi sekä ykköskohteeksi. Ykköskohde tarkoittaa Malminkartanon uudistamisessa priorisoitavaa julkista ulkotilaa, jonka viihtyisyyteen ja kunnossapitoon tulee kiinnittää erityistä huomiota ja riittäviä resursseja. Piianpuiston läpi on lisäksi merkitty itä-länsisuuntainen kävelyn vihreä runkoyhteys, joka toimii samalla paikallisena viher- ja virkistysyhteytenä, sekä pohjois-eteläsuuntainen kävelyn pääreitti.

Helsingin Leikkipuistolinjauksessa (2022) Leikkipuisto Piika on esitetty tavoitteelliseksi esteettömyyden erikoistason leikkipuistoksi.

Puisto on peruskorjattu edellisen kerran v. 2013-2014.

Asukaspalaute

Vuoden 2018 asukaskyselyn palautteissa Piiapuisto korostuu malminkartanolaisille tärkeänä kohtauspaikkana ja viheralueena. Useampi vastaaja kuitenkin kokee alueen turvattomaksi ja kunnostusta kaipaavaksi. Asukkaat toivovat alueelle lisää valaistusta, penkkejä ja roska-astioita. Asukkaat ovat toivoneet puiston kunnostusta myös viime vuosien Oma Stadi -ehdotuksissa (mm. Piiapuisto kukoistukseen -ehdotus 2020) ja uusien leikkivälineiden lisäämistä alueelle (mm. Leikkivälineitä Malminkartanoon -ehdotus 2020).

Malminkartanon leikkipaikat ovat suurelta osin huonokuntoisia ja peruskorjauksen tarpeessa. Malminkartanon pohjoisosassa sijaitsevan Leikkipuisto Kaunokin toiminta lakkautettiin syksyllä 2023, minkä johdosta Piiapuistoon kohdistuu aiempaa enemmän käyttöpainetta. Kaunokin leikkipaikka ja leikkivälineet siis säilyvät, mutta ohjattu leikkipuistotoiminta keskitetään vastaisuudessa Piiapuistoon.

Tavoitteet

Tavoitteena on puiston peruskorjaus ja uudistaminen omaleimaiseksi ja vetovoimaiseksi, eri-ikäisten malminkartanolaisten olohuoneeksi ja kohtauspaikaksi, ”Malminkartanon sydämeksi”. Suunnittelussa huomioidaan ympäröivät asemakaavoitus- ja kehityshankkeet, kuten Malminkartanon suunnitteluperiaatteissa mainittu mahdollinen kulttuuri- ja liikuntapalveluiden laajeneminen. Suunnittelussa tutkitaan leikki- ja muiden toimintojen uudelleenjäsentelyä. Tavoitteena on mahdollistaa pienimuotoisten tapahtumien (kuten Malminkartanon Elojuhlat, kirpputori) ja harrastustoiminnan järjestäminen alueella jatkossakin. Suunnittelussa huomioidaan alueen läpi kulkevat kevyen liikenteen yhteystarpeet.

Leikkipuisto uudistetaan kaupunkikuvallisesti korkeatasoiseksi, elämykselliseksi ja eri-ikäisille lapsille sopivaksi teemaleikkipuistoksi. Sopiva teema tutkitaan ja valitaan tarkemman suunnittelun yhteydessä. Leikkipuisto suunnitellaan esteettömyyden erikoistason kriteerit täyttäväksi.

Kunnostuksessa huomioidaan alueen vaalittavat kulttuurihistorialliset ominaispiirteet ja alueella olevat muinaisjäänne-
nökset. Noudatetaan Malminkartanoon laadittua korjaus-
tapaohjetta.

Selvitetään puiston rakenteiden (puusilta, kahluuallas ja sitä ympäröivä puuterassi) kunto ja mahdolliset kunnostus- tai uusimistarpeet. Lisäksi selvitetään puistossa olevien rakennusten käyttö- ja kunnostustarpeet.

Kuva 77. Piiapuiston kivetty keskusaukio, jota ympäröivät vanhat rakennukset

Toimenpiteet

Leikkipuisto uudistetaan kauttaaltaan. Mahdolliset säilyvät välineet, rakenteet ja alueet tarkennetaan myöhemmässä suunnittelussa. Vajaakäytöllä oleva hiekkakenttä kunnostetaan erityisesti nuorille sopivaksi toiminnalliseksi peli- ja liikunta-alueeksi. Entistä viljelypalsta-aluetta siistitään ja alueen toiminnallisuutta ja oleskelumahdollisuuksia kehitetään. Hulevesien viivytysallas kunnostetaan ja alueelta raivataan tiheää kasvillisuutta. Puiston itäpuolella olevan purettavan rakennuksen ympäristön käsittely ja toimenpiteet tutkitaan tarkemmassa suunnittelussa.

Puistoon sijoitetaan riittävästi viihtyisyyttä ja toiminnallisuutta lisääviä puistokalusteita, kuten penkkejä, pöytäryhmiä, roska-astioita ja pyörätelineitä. Valaistusta lisätään ja/tai uusitaan tarvittavilta osin.

Puistoon lisätään talvikunnossapidettävä reitti Puustellinpolulta.

Puiston hoitoluokitus ja hoitoluokkien rajaukset tarkistetaan.

Kuva 78. Puusilta ja umpeenkasvanut hulevesiallas puiston länsiosassa

Kuva 79. Graffitien peittämä rakennus ja vähällä käytöllä nykyisin oleva hiekkakenttä puiston itäosassa

Von Glanin puisto

Nykytila

Malminkartanon kaupunkiudistusalueella sijaitseva pitkänomainen Von Glanin puisto on kaupunkikuvallisesti merkittävä vahvailmeinen puisto, jolla on keskeinen asema Malminkartanon kaupunkirakenteessa. Maisema-arkkitehti Leena Lisakkilan 1980-luvulla suunnittelema puisto edustaa aikakautensa suunnitteluihanteita. Geometrisesti jäsenellyssä puistossa on voimakas aksiaalinen suorakaiteen muotoinen perussommitelma, jossa puiston läpi kulkee kaksi suoraviivaista ja leveää puistokäytävää rajaten puiston keskelle avoimet nurmialueet. Puiston reunoille sijoituu kasvillisuuden rajaamat leikki- ja oleskelutoiminnot. Sommitelman keskellä on asfalttipintainen kumpareikko, jossa kasvaa koristeomenapuita ympärösommitelmassa. Puisto rajautuu pitkiltä sivuilta asuinkorttelin tammiriveihin ja leikattuun pensasaitaan, korttelin pysäköintialueisiin ja 1980-luvulla rakennettuihin mataliin asuinkerrostaloihin. Puisto muodostaa eheän kaupunkikuvallisen kokonaisuuden Malminkartanon rakennuskannan kanssa. Puiston läpi kulkee tärkeä paikallinen viher- ja virkistysyhteys, joka yhdistää kartanonmäen ja Malminkartanon keskustan toisiinsa. Puisto kuuluu Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan inventoimiin yleisten alueiden arvoympäristöihin (arvoluokka II).

Puisto on suosittu leikki- ja oleskelupaikka. Nykytilanteessa puiston yleisilme on kulunut ja toiminnalliset osa-alueet kaipaavat päivitystä. Von Glanin puiston kunto todettiin vuonna 2018 laaditussa tarvekartoituksessa kokonaisuudessaan huonoksi. Alueen kalusteet, toimintavälineet ja varusteet ovat huonossa kunnossa ja pinnoitteet kuluneet ja vaurioituneet. Keskellä oleva asfalttipintainen skauttaukseen soveltuva alue kärsii aiheen keskellä kasvavien koristeomenapuiden putoavista hedelmistä. Istutusalueet ovat paikoin huonokuntoisia ja ylikasvaneita ja kaipaavat uusimista. Vuonna 2022 laaditussa läntisen suurpiirin leikkivälineiden kuntokartoituksessa huomattu turvallisuuspuutteita puiston varusteissa ja turva-alustoissa. Puiston pingispöytä, keinut, hiekkalaatikko ja penkit on uusittu syksyllä 2023.

Asukaspalaute

Asukaskyselyn mukaan asukkaat arvostavat Von Glanin puistoa ja pitävät sitä tärkeänä viheralueena ja virkistytymisen paikkana. Toisaalta puistoa pidetään myös kolkkona ja turvattomana, ja asukkaiden mielestä alue kaipaisi kunnostusta. Koirien liikkuminen puiston läpi on koettu ongelmalliseksi leikkialueiden sijaitessa puiston molemmilla reunoilla. Puistoon toivotaan lisää toiminnallisuutta, etenkin lapsille ja nuorille suunnattuja toimintoja, kuten koripallotelinettä. Leikkivälineiden osalta toivottiin jotain erilaista välinettä, mitä ei muualla alueen puistoissa ole. Toimintojen lisäämisen toivotaan tuovan puistoon lisää käyttäjiä, ja täten sosi-aalista kontrollia häiriökäyttäytymisen vähentämiseksi. Alueelle toivottiin lisää penkkejä ja roska-astioita.

Kuva 80. Hankealueen rajaus

Kuva 81. Asfalttipintaisessa keskusaiheessa on painumia

Tavoitteet

Malminkartanon suunnitteluperiaatteissa Von Glanin puisto on tunnistettu kaupunkikuvalliseksi kohokohdaksi ja määritelty yhdeksi uudistamisessa priorisoitaviksi julkisiksi ulkotiloiksi, joiden viihtyisyyteen ja kunnossapitoon tulee kiinnittää erityistä huomiota. Suunnitteluperiaatteisiin on kirjattu, että näiden kohteiden toteutukseen ja kunnossapitoon tulee varata riittävät resurssit alueen kokonaiskehittämisen reunaehdot huomioiden.

Malminkartanon kaupunkiudistusalueelle sijoittuvan Von Glanin puiston peruskorjaus on yleisen alueen kunnon ja asukkaiden turvallisuuden ja viihtyvyyden vuoksi tehtävä tärkeä hanke ja toteuttaa hyväksytyjä Malminkartanon suunnitteluperiaatteita. Hankkeen toteutuminen parantaa alueen leikkipalveluita Leikkipuisto Piiän peruskorjauksen odotellessa alueen asemakaavan muutosta.

Peruskorjauksen tavoitteena on aktivoida puiston toimintoja, tuoda sinne uusia käyttäjiä sekä lisätä puiston yleistä viihtyisyyttä vaalittavat ominaispiirteet ja arvot huomioiden. Puiston vaalittavia ominaispiirteitä ovat alkuperäisen toteutuksen mukainen geometrinen sommitelma, suora- viivaiset käytävät ja keskiosan avoimet nurmialueet, monipuoliset kasvillisuuden rajaamat leikki- ja pelialue, asfalttipintainen keskusaihe kumpareineen sekä alkuperäinen kasvilajisto (koristeomenapuut ja tammet, sekä pensaslajisto). Lähtökohtana on, että puiston toimintojen sijoittumista ja materiaalivalintoja voidaan päivittää paremmin nykytarpeita vastaaviksi, mutta tämä on tehtävä alkuperäisen suunnitelman hengessä. Peruskorjauksen toteutuksessa pyritään korkeaan kaupunkikuvalliseen laatutasoon.

Toimenpiteet

Puisto peruskorjataan kokonaisuudessaan viihtyisäksi ja monipuoliseksi oleskelu- ja toimintapuistoksi. Kohteen kalusteet, leikki- ja toimintavälineet, varusteet ja valaistus uusitaan, ja niiden sijaintia puiston alueella suhteessa toimivuuteen ja käytännöllisyyteen tutkitaan. Asfalttipintaisen keskusaiheen päivittämistä nykytarpeisiin mm. eri materiaalein ja puulajivalinnoin selvitetään. Kohteeseen asennetaan uudet esteettömät kaupunkikalusteohjeen mukaiset istuimet sekä roska-astioita. Puiston reittien ja toiminnallisten alueiden pintamateriaalit kunnostetaan tai uusitaan. Hulevesien nykyistä parempaa käsittelyä tutkitaan. Kasvillisuutta täydennetään ja tarpeen mukaan uusitaan ja alueen puiden kunto tarkastetaan. Uusiksi istutuksiksi valitaan helppohoitoisia, kestäviä ja alueen ulkoasuun ja aikakauden sopivia kasvilajeja. Valaistuksen uusimisessa huomioidaan arvoympäristön valaistustapa, valonvärilämpötila, valaistuksen ohjaus ja valaisimet oheislaitteineen suunnitellaan huolellisesti osaksi kokonaisuutta.

Kuva 82. Von Glanin puiston itäpäädyn nurmialuetta

Tollintie, Tollinpolku, Jägerhornintie, Jägerhorninpolku ja Luutnantinpolku

Malminkartanon alueella on useita vierekkäisiä ja huonokuntoisia jalankulun ja pyöräilyn raitteja ja katuosuuksia, jotka on yhdistetty yhdeksi hankkeeksi.

Hankkeen raitit ja kadut ovat keskeisiä Malminkartanon länsiosan asuinalueetta palvelevia jalankulun yhteyksiä ja katuosuuksia. Raitteja pitkin tapahtuu jalankulkua ja pyöräilyä ilman kulkumuotojen erottelua. Puutteita on pinnoitteissa, rakenteellisessa kunnossa, kuivatuksessa, kalustuksessa ja istutuksissa.

Asukaspalaute

Kyiseille raiteille ja katuosuuksille ei kohdistunut asukaspalautteita.

Tavoitteet

Malminkartano on 1980-luvun lähiörakentamisen edustava esimerkki. Maakunnallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi tunnistettu asuinalueen rakennuskanta on yhtenäinen. Ajoneuvoliikenteeltään ulkosyöttöisessä Malminkartanossa jalankulku on keskeinen kulkumuoto. Sisäisessä reittiverkostossa korostuvat tärkeimmät kävelyraitit, joista merkittävimmät ovat Puustellinpolku, Luutnantinpolku ja Arentinpolku alueen eteläosassa. Malminkartanon kävelyympäristön laadussa on todettu olevan parannettavaa. Tässä kyseessä olevat raitit olivat luokiteltu laadultaan keskitasoisiksi lukuun ottamatta osaa Luutnantinpolusta, joka oli heikolla tasolla.

Hankkeen päätavoitteena on peruskorjata huonokuntoiset raitit ja katuosuudet ja parantaa siten alueen jalankulun ja pyöräilyn yhteyksiä. Suunnittelussa huomioidaan riittävä varustetaso ja esteettömyys sekä kaupunkikuvalliset tavoitteet.

Toimenpiteet

Toimenpiteet koskevat raittien rakenteiden ja pintojen kunnostamista. Toimenpiteet on yksilöity raittikohtaisesti. Työn aikana ei ole tullut esille, onko raitteilla tai katualueella tarpeita kunnallistekniikan tms. uusimiselle.

Kuva 83. Hankealueen rajaus

TOLLINTIE

Nykytila

Tollintie on asuntokatu. Tollintien ajoradan leveys vaihtelee välillä 5,0-5,7 m, erotuskaistan leveys vaihtelee välillä 2,5-3,5 m ja jalkakäytävän leveys on n. 2,8 m. Ajoradan ja jalkakäytävän päällysteenä on asfaltti. Jalkakäytävän osalta päällyste on melko hyvässä kunnossa. Ajoradan päällyste on vaurioitunut. Luonnonkivinen reunatuki on paikoin irronnut ja painunut. Ajoradalla sijaitseva kaivo on ympäröivää päällystettä ylempänä. Erotuskaista on nurmetettu. Katualueen rajan ja rakennusten väliin tonteille sijoittuvat reuna-alueet kiveyksineen ovat osin epäsiistejä ja hoitamattomia ja heikentävät katualueen viihtyisyyttä.

Toimenpiteet

Tavoitteena on parantaa katualueen kaupunkikuvallista ilmettä. Päällysteet ja reunatuet uusitaan tarvittavassa laajuudessa. Erotuskaistalle tarkastellaan puiden ja/tai pensaiden istutusmahdollisuutta. Kaivo korjataan samaan tasoon päällysteen kanssa. Reunatukilinjan jatkamista kadun pohjoisreunalla tontin huoltorakennuksen kohdalle ja Tollinpolulle tontin tukimuuriin asti voisi harkita katualueen selkeyttämiseksi, huomioiden kuivatus sekä kulku tontin puolella sijaitsevalle yleiselle jalankululle ja pyöräilylle varatulle reitille. Kadun rakennekerrosten uusimisen tarve selvitettävä. Valaistuksen uusimistarve selvitettävä.

Kuva 84. Tollintie Tollinpolulta Kartanonkaarelle päin

TOLLINPOLKU

Nykytila

Tollinpolku on yhdistetty jalkakäytävä ja pyörätie, jossa huoltoajo on sallittu. Tollinpolun leveys on 7 m. Tollinpolku on peruskorjattu 2010.

Tollinpolun päällysteenä on betonikiveys, jota on jaksotettu poikittaisilla luonnonkiviraidoilla. Kiveys on paikoin hieman painunut lähinnä katualueen reunoilla ja osittain sammuiloitunut tai rikkaruohottunut. Kiveys on muutoin hyvässä kunnossa. Tollinpolkua jäsentää neljä luonnonkivisillä reunatuilla korotettua istutusaluetta. Istutusalueilla on köynnöstukia köynnöksineen sekä maanpeiteperennoita. Osa köynnöksistä on kuollut, eivätkä perennat peitä kattavasti koko istutusaluetta. Valaisinpylväät sijoittuvat istutusalueiden päihin. Niiden alla olevat noppakiveykset ovat paikoin irronneet ja saumat ovat rikkaruohottuneet. Tollinpolulla on kaksi melko hyväkuntoista yksittäispenkkiä istutusalueiden päissä. Nykyinen sähkökaappi sijoittuu osittain jalankulun ja pyöräilyn reitille. Hulevesikaivon ritiläkannen alla on suojakangas, joka tulee poistaa. Tollinpolun länsipäässä sijaitsee kaupunkipyöräasema. Katualueen rajan ja rakennusten väliin tonteille sijoittuvat kasvillisuus- ja kiveysalueet ovat osin epäsiistejä ja hoitamattomia ja heikentävät katualueen viihtyisyyttä. Tollinpolun itäpäässä katualue on jäsentymätön, koska yleiselle jalankululle ja pyöräilylle varattu korttelialueen osa tontin puolella ei ole rakennettu samaan laatuun Tollinpolun kanssa

Toimenpiteet

Tavoitteena on parantaa katualueen kaupunkikuvallista ilmettä. Kiveysalueet tulee puhdistaa ja korjata. Istutuksia tulee täydentää. Sähkökaapin siirron mahdollisuutta istutusalueen päädyn kohdalle tulee selvittää. Reunatuokilinjaa lisäämistä kadun pohjoisreunalle Tollintien reunatuokeen asti voisi harkita katualueen selkeyttämiseksi, huomioiden kuivatus sekä kulku tontin puolella sijaitsevalle yleiselle jalankululle ja pyöräilylle varatulle reitille. Valaistuksen uusimistarve selvitettävä.

Kuva 85. Tollinpolku Luutnantinpolulta Tollintielle päin

JÄGERHORNINTIE

Nykytila

Jägerhornintie on asuntokatu. Jägerhornintien ajoradan leveys on n.5,6 m. Kapeat reuna-alueet liittyvät tonttien pinnoitteisiin ja rakenteisiin. Kadun pohjoispuolen tonteille ei ole toteutunut asemakaavan mukaista yleiselle jalankululle ja pyöräilylle varattua korttelialueen osaa.

Kadun päällysteenä on asfaltti. Päällysteessä on jonkin verran erityisesti pitkittäissuuntaisia halkeamia. Katu on mahdollisesti painunut reunoilta. Kadun länsipään ilme on sekava johtuen tonteille ajojen reiteistä. Reunatuet ovat luonnonkiveä. Yksittäisiä reunatukia on irronnut.

Toimenpiteet

Päällysteet ja reunatuet uusitaan tarvittavassa laajuudessa. Kadun rakennekerrosten uusimisen tarve selvitetä. Valaistuksen uusimistarve selvitetä.

JÄGERHORNINPOLKU

Nykytila

Jägerhorninpolku on yhdistetty jalkakäytävä ja pyörätie, jossa huoltoajo on sallittu. Jägerhorninpolun leveys vaihtelee 6,5-11,0 metrin välillä.

Jägerhorninpolun päällysteenä on osin betonikiveys ja kadun itäpäässä asfaltti. Asfaltilla on myös korvattu vaurioituneita kiveyksiä. Päällysteet ovat paikoin painuneet ja paikoin puiden juuret ovat nostaneet kiveyksiä pois paikoiltaan. Jägerhorninpolulla on kolme luonnonkivisillä reunatuilla korotettua istutusalueita. Näistä kahdessa on suuria poppeleita sekä ruusupensaita. Yksi istutusalueista on nurmetetty ja rikkaruohottunut. Reunakivet ovat irtoilleet puiden juurten takia. Katualueen rajan ja rakennusten väliin tonteille sijoittuvat reuna-alueet kiveyksineen ovat osin epäsiistejä ja hoitamattomia ja heikentävät katualueen viihtyisyyttä.

Toimenpiteet

Tavoitteena on parantaa katualueen kaupunkikuvallista ilmettä sekä parantaa sen käytön sujuvuutta ja turvallisuutta. Päällysteet, reunatuet, ja kasvillisuus uusitaan tarvittavassa laajuudessa. Penkkien ja roska-astioiden tarvetta tulee tarkastella. Kadun rakennekerrosten uusimisen tarve selvitetä. Valaistuksen uusimistarve selvitetä.

LUUTNANTINPOLKU

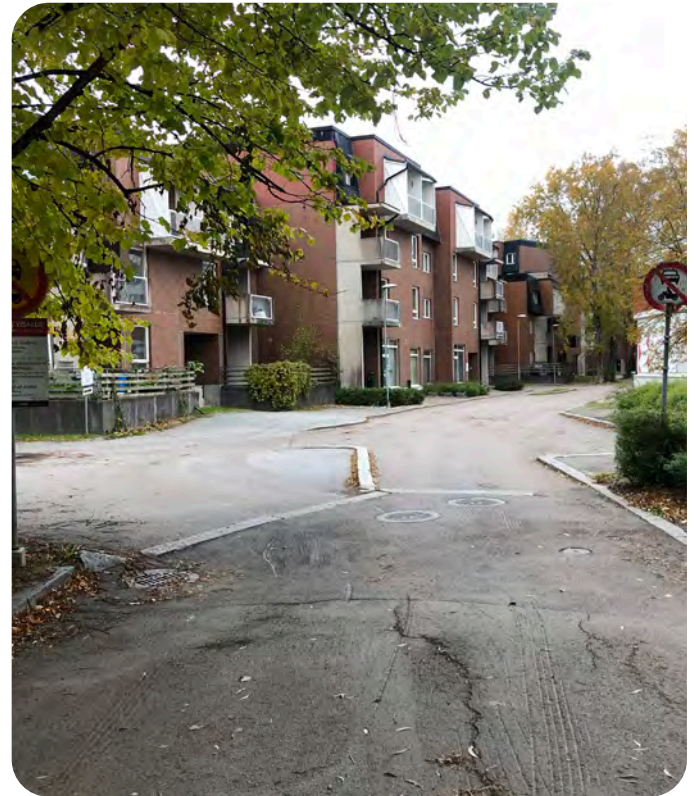
Nykytila

Luutnantinpolku välillä Jägerhorninpolku – Tollinpolku on yhdistetty jalkakäytävä ja pyörätie. Luutnantinpolun leveys on 10,0 metriä.

Luutnantinpolun päällysteenä on betonikiveys. Kiveykset ovat paikoin painuneet. Kiveystä on paikattu eri aikoina eri värisillä betonikivillä. Luutnantinpolulla on luonnonkivisillä reunatuilla korotettu istutusalue. Reunatuet ovat osittain painuneet. Istutusalueella oleva puu on huonokuntoinen ja osa pensaista on poistettu.

Toimenpiteet

Tavoitteena on parantaa katualueen kaupunkikuvallista ilmettä. Päällysteet, reunatuet, ja kasvillisuus uusitaan tarvittavassa laajuudessa. Penkkien, roska-astioiden ja pollareiden tarvetta tulee tarkastella. Kadun rakennekerrosten uusimisen tarve selvitetä. Valaistuksen uusimistarve selvitetä.

Kuva 86. Jägerhornintie, jäsentymätön kadun länsipää

Sukulaispuistojen kunnostus

Nykytila

Hanke pitää sisällään Hakuninmaan itäpuolella sijaitsevien Kuopuksenpuiston, Esikoisenpuiston ja Serkustenpuiston alueet sekä Sisarustenpuiston pelikentän ympäristön. Esikoisenpuistossa ja Serkustenpuistossa on pienet leikkipaikat. Esikoisenpuiston leikkipaikalla on nykyisellään yksi monitoimiväline, hiekkalaatikko sekä sorapintainen pallokenttä, jossa on tolpat lentopalloverkolle. Serkustenpuiston leikkipaikalla on liuku, hiekkalaatikko, keinu ja kaksi jousikeinua. Leikkivälineet ovat pääosin kunnossa. Kuopuksenpuistossa on ollut leikkipaikka, jonka välineet on poistettu joitakin vuosia sitten. Sisarustenpuistossa on sorapintainen pelikenttä, jota jäädytetään talvisin. Kenttä on valaistu korkein mastovalaisimin. Alueiden halki kulkee tärkeitä ulkoilureittejä, mm. Esikoisenpuistosta ja Kuopuksenpuistosta pohjoiseen Hakuninmaanpuistoon ja Sisarustenpuistosta itään Keskuspuistoon.

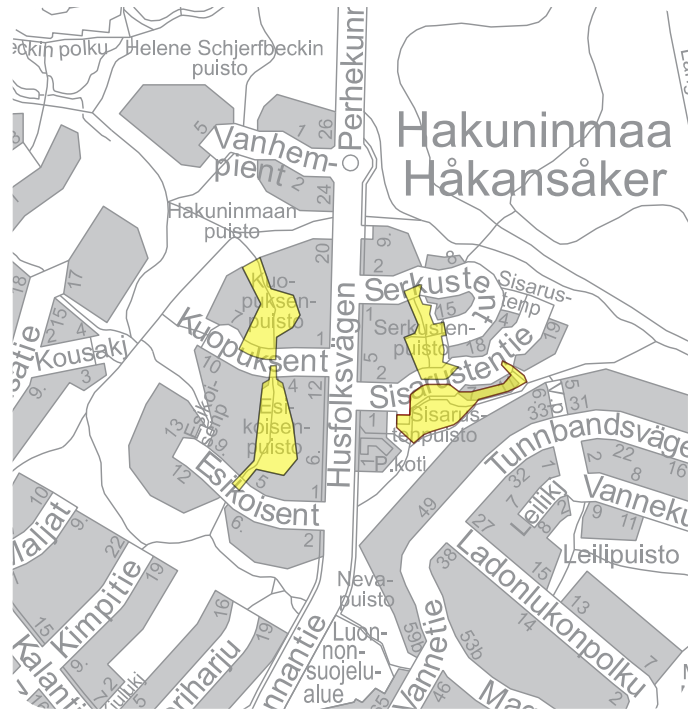
Puistojen yleisilme on hoitamaton ja ränsistynyt. Alueella on paljon varjostavaa puustoa sekä paikoin kookkaaksi kasvaneita pensasistutuksia, jotka rajoittavat näkyvyyttä sekä kulkuyhteyksiä. Kalusteet ja välineet ovat vaatimatonta ja niitä on vähäisesti. Leikkivälineet ovat pääasiassa pienille lapsille suunnattuja. Alueella kasvaa vieraslajeja, mm. kurturuusua Sisarustenpuistossa. Päälysteet ovat kuluneita ja ruohottuneita. Kuopuksenpuiston entisen leikkipaikan kohdalla on auto kivituhkakenttä.

Esikoisenpuisto, Kuopuksenpuisto ja Serkustenpuisto on esitetty asemakaavassa puistoksi (P ja VP) ja Sisarustenpuisto lähivirkistysalueeksi (VL). Sisarustenpuiston läpi Nevapuistosta Keskuspuistoon kulkee liito-oravan liikumisreitti (Helsingin liito-oravaverkosto 2019).

Asukas palaute

Vuoden 2018 asukaskyselyn palautteissa Kuopuksenpuisto, Esikoisenpuisto, Serkustenpuisto ja Sisarustenpuisto ovat saaneet useita merkintöjä kunnostusta kaipaavina puistoina. Esikoisenpuisto on myös merkitty turvattomalta tuntuva paikaksi. Kuopuksenpuistoon, Esikoisenpuistoon ja Serkustenpuistoon on toivottu lisää penkkejä ja valaistusta. Esikoisenpuistoon on toivottu lisää roska-astioita. Esikoisenpuiston leikkipaikalle on useissa sanallisissa palautteissa toivottu kunnostusta. Puiston leikkivälineitä on pidetty puutteellisina ja aluetta varjoisana ja epäsiistinä. Alueelle on myös toivottu ulkokuntoiluvälineiden lisäämistä sekä koripallotelineiden palauttamista. Serkustenpuistoon on toivottu isommille lapsille sopia leikkivälineitä.

Vuosien 2020-2021 OmaStadi -ehdotuksissa Hakuninmaan alueelle on toivottu lisää liikunta- ja leikkipaikkoja viitaten mm. Sisarustenpuiston kenttään, Esikoisenpuistoon ja Kuopuksenpuistoon.

Kuva 87. Hankealueen rajaus

Kuva 88. Sisarustenpuiston kenttä

Tavoitteet

Puistojen kunnostus ja peruskorjaus maisemalliseen ja toiminnalliseen kokonaistarkasteluun perustuen. Tavoitteena on alueen viihtyisyyden, turvallisuuden ja toiminnallisuuden parantaminen sekä yleisilmeen kohentaminen ja siistiminen. Esikoisenpuistoon kehitetään monipuolinen ja elämyksellinen, eri-ikäisille lapsille sopiva leikkipaikka. Sisarustenpuiston kentän toiminnallisuutta parannetaan uusilla kalusteilla, varusteilla ja aidalla. Kuopuksenpuiston kenttä maisemoidaan. Nykyinen ulkoilureitistö säilytetään. Puistojen hoitoluokitus tarkistetaan ja hoitoluokkien rajaukset päivitetään.

Puistoalueilla on tarve myös luonnonhoidon toimenpiteille. Toimenpiteet suunnitellaan erillisessä luonnon- ja maisemanhoidon suunnitelmassa.

Toimenpiteet

Esikoisenpuiston leikkipaikka uusitaan ja alueelle lisätään leikkivälineitä esim. vähällä käytöllä olevan pallokentän tilalle. Sisarustenpuiston kentälle lisätään jalkapallomaalit ja koripallokorit sekä penkkejä. Kenttä aidataan. Tutkitaan myös ulkokuntoiluvälineiden lisäämistä kentän yhteyteen. Kuopuksenpuiston kenttä muutetaan niityksi joko rakentamalla tai antamalla kasvittua luontaisesti. Serkustenpuiston leikkipaikka nykyisine välineineen säilytetään.

Huonokuntoiset kalusteet ja varusteet uusitaan. Roska-astioita lisätään. Esikoisenpuiston leikkipaikan ja Sisarustenpuiston kentän yhteyteen lisätään pyöräpaikkoja. Päällysteet kunnostetaan ja uusitaan tarvittavilta osin. Vieraslajiesiintymät poistetaan ja korvataan tarvittaessa uusilla Helsingin kaupunkikasvioppaan mukaisilla istutuksilla. Varjostavaa ja näkyvyyttä rajoittavaa puustoa ja kasvillisuutta karsitaan. Esikoisenpuiston ja Serkustenpuiston leikkipaikkojen sekä Sisarustenpuiston kentän valaistus uusitaan. Muiden alueiden ja reittien valaistuksen uusimistarve selvitetään työn yhteydessä.

Kuva 89. Esikoisenpuiston leikkipaikka

Kuva 90. Kuopuksenpuiston poistettu leikkipaikka

4.3 Hankkeiden rahoitustarve

Lähteet

Helsingin kaupungin esteettömyyslinjaukset 2022– 2025. Helsingin kaupunki, Kaupunkiympäristön toimiala. Saatavissa: <https://www.hel.fi/static/hki4all/esteettomyyslinjaukset/helsingin-kaupungin-esteettomyyslinjaukset-2022-2025.pdf>

Helsingin kaupungin hulevesiohjelma. Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön julkaisuja 2018:3. Helsingin kaupunki, Kaupunkiympäristön toimiala. Saatavissa: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-03-18.pdf>

Helsingin kaupungin karttapalvelu. Saatavissa: <https://kartta.hel.fi/>

Helsingin kaupungin rakennusvirasto. 2013. Luonnonhoidon työohje – Metsät. Helsingin kaupungin rakennusvirasto julkaisut 2013:9. Helsingin kaupunki. Saatavissa: https://www.hel.fi/static/hkr/julkaisut/2013/luonnonhoidon_ohje_2013_web.pdf

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto. 2014. Helsingin yleiskaava. Helsingin kestävä viherrakenne. Miten turvata kestävä viherrakenne ja kaupunkiluonnon monimuotoisuus tiivistyvässä kaupunkirakenteessa. Kaupunkiekologinen tutkimusraportti. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2014:27. Helsingin kaupunki. Saatavissa: https://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/yos_2014-27.pdf

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto. 2016. Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma VISTRA osa II. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston asemakaavaosaston selvityksiä 2016:2. Helsingin kaupunki. Saatavissa: https://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/aos_2016-2.pdf

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto. 2014. Helsingin yleiskaava. Kaupungin muutos ja kulttuuriympäristöt. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2014:17. Helsingin kaupunki. Saatavissa: https://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/yos_2014-17.pdf

Helsingin kaupunkistrategia 2021-2025 – Kasvun paikka. Helsingin kaupunki. Saatavissa: <https://stplattaprod.blob.core.windows.net/strategiatalousprod/Helsingin%20kaupunkistrategia%20Kasvun%20paikka.pdf>

Helsingin liito-oravaverkosto 2019. Menetelmäkuvaus ja suunnitteluohjeita. Kaupunkiympäristön aineistoja 2020:2. Helsingin kaupunki, Kaupunkiympäristön toimiala. Saatavissa: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/aineistot/aineistoja-02-20.pdf>

Helsingin metsä- ja puustoisien verkoston runko- ja alueelliset yhteydet 2019. Kaupunkiympäristön aineistoja 2020:4. Helsingin kaupunki, Kaupunkiympäristön toimiala. Saatavissa: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/aineistot/aineistoja-04-20.pdf>

Helsingin pienvesiohjelma. Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisuja 2007:3. Helsingin kaupungin rakennusvirasto, Katu- ja puisto-osasto. Saatavissa: <https://www.hel.fi/static/hkr/julkaisut/Pienvesiohjelma.pdf>

Helsingin siniverkostaselvitys: Nykytila ja kehittäminen. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2023:2. Helsingin kaupunki, Kaupunkiympäristön toimiala. Saatavissa: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-02-23.pdf>

Helsingin Skeittipaikkalinjaus. Helsingin kaupunki, Kaupunkiympäristön toimiala, Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu. Saatavissa: https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/Helsingin_Skeittipaikkalinjaus_2022.pdf

Helsingin skeittipaikkaohjelma 2022-2032. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2022:34. Helsingin kaupunki, Kaupunkiympäristön toimiala. Saatavissa: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-34-22.pdf>

Helsingin väestö piireittäin ja osa-alueittain iän mukaan 2004 alkaen. Helsingin kaupunginkanslia, Kaupunkitieto. Aineisto ladattu Helsinki Region Infoshare -palvelusta 12.10.2023.

Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelma. Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisuja 2018:4. Helsingin kaupunki, Keskushallinto. Saatavissa: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/HNH-2035-toimenpideohjelma.pdf>

Julkiset kartanopuistot ja huvilapuutarhat Helsingissä. Kunnostus- ja ylläpito-ohjelma 2018-2038. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2017:3. Helsingin kaupunki, Kaupunkiympäristö, Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu. Saatavissa: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-03-17.pdf>

Kaarelan alueellinen liikenneturvallisuukselvitys. LUONNOS 30.8.2023. Helsingin kaupunki, Kaupunkiympäristön toimiala.

Leikkipalvelulinjaus – Taustaraportti. Kaupunkiympäristön aineistoja 2022:1. Helsingin kaupunki, Kaupunkiympäristön toimiala. Saatavissa: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/aineistot/aineistoja-01-22.pdf>

Metsä- ja puustoinen verkosto: Opas verkoston huomioimiseksi Helsingin kaupunkisuunnittelussa. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2019:5. Helsingin kaupunki, Kaupunkiympäristön toimiala. Saatavissa: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-05-19.pdf>

Muinaisjäännösrekisteri. Museovirasto. Saatavissa:
https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_default.aspx

Niittyjen kehittämisen työkalupakki – Opas niittyverkoston huomioimiseen Helsingissä. Kaupunkiympäristön julkaisu 2022:32. Helsingin kaupunki, Kaupunkiympäristön toimiala. Saatavissa: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-32-22.pdf>

Perinnekeidoista kaupunkiinnyihin – Helsingin niittyverkoston kehittäminen. Kaupunkiympäristön julkaisu 2021:22. Helsingin kaupunki, Kaupunkiympäristön toimiala. Saatavissa: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-22-21.pdf>

Pääkaupunkiseudun väestöennuste alueittain. Helsingin kaupunginkanslia, Kaupunkitieto. Aineisto ladattu Helsinki Region Infoshare -palvelusta 12.10.2023.

Kuvailulehti

Presentationsblad

Description

Helsinki

Kaupunkiympäristön toimiala huolehtii Helsingin kaupunkiympäristön suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta, rakennusvalvonnasta sekä ympäristöön liittyvistä palveluista.

www.hel.fi/kaupunkiymparisto

